

Projekt

z dnia 26 września 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA
RADY MIEJSKIEJ SĘDZISZÓW**

z dnia 30 września 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027
z perspektywą do 2030 r.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm. Dz. U z 2024 r. poz. 721) w związku z art. 17 ust. 1 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm. Dz. U. z 2024 r. poz. 834 i poz. 1089) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r., stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXXII/281/2021 z dnia 26 marca 2021 r. Rady Miejskiej Sędziszów w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów do roku 2023.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sędziszowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Sędziszów

Aneta Konieczna

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.

Opracowanie wykonane przez:

IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.
ul. Barbary 21a
40-053 Katowice

Sędziszów, wrzesień 2024 r.

Tytuł	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.	
Zamawiający	Gmina Sędziszów ul. Dworcowa 20 28-340 Sędziszów	
Realizacja przedmiotu umowy ze strony Gminy	Przemysław Pawlusiński – Inspektor ds. ochrony środowiska	
Wykonawca		IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. ul. Barbary 21a 40-053 Katowice
Zespół autorski	mgr inż. Marta Majka – Główny specjalista ds. ochrony środowiska mgr inż. Borys Woźniak – Referent ds. ochrony środowiska Bożena Kuzio-Wasilewska – Członek Zarządu	

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp.....	8
2. Streszczenie	9
3. Dokumenty strategiczne na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym	11
4. Dane ogólne o Gminie	31
5. Ocena stanu środowiska	35
5.1. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	35
5.2. Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza....	37
5.3. Zagrożenia hałasem	48
5.4. Pola elektromagnetyczne	51
5.5. Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	53
5.6. Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi	62
5.7. Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	66
5.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	72
5.8.1. Wpieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.....	76
5.9. Zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	78
5.10. Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji	80
6. Cele i zadania Programu ochrony środowiska	82
7. Doskonalenie systemu finansowania Programu	100
8. Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Programu.....	105
9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.....	109
10. Materiały źródłowe.....	110

SPIS TABEL:

Tabela 1. Kierunki interwencji Programów Ochrony Środowiska zgodne z PEP2030	13
Tabela 2. Emisja pyłów i gazów wg GUS z największych zakładów w powiecie jędrzejowskim w latach 2019-2022.....	42
Tabela 3. Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia w 2019 r. i w 2022 r.....	46
Tabela 4. Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony roślin w 2019 r. i w 2022 r.....	46
Tabela 5. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz w Gminie Sędziszów w latach 2019-2021 ...	52
Tabela 6. Wykaz zbiorników tzw. „małej retencji” w Gminie Sędziszów	54
Tabela 7. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sędziszów	55
Tabela 8. Jednolite części wód podziemnych na terenie Gminy Sędziszów.....	56
Tabela 9. Charakterystyka istniejącej sieci wodociągowej na terenie Gminy Sędziszów w latach 2020-2022	59
Tabela 10. Charakterystyka istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Sędziszów w latach 2020-2022.....	60
Tabela 11. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe na terenie Gminy w latach 2020-2022.....	61
Tabela 12. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Sędziszów	65
Tabela 13. Odpady komunalne wytworzone w latach 2021-2022 na terenie Gminy Sędziszów.....	69
Tabela 14. Odpady komunalne zmieszane i ulegające biodegradacji odebrane w latach 2021-2022 z terenu Gminy Sędziszów	69
Tabela 15. Ilość wyrobów zawierających azbest w Gminie Sędziszów w 2023 r.....	71
Tabela 16. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Sędziszów	73
Tabela 17. Tereny zieleni urządzonej w Sędziszowie	76
Tabela 18. Leśnictwo wszystkich form własności w Gminie Sędziszów w 2022 r.	76
Tabela 19. Zestawienie celów i kierunków interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów.....	83
Tabela 20. Harmonogram realizacji zadań własnych Gminy Sędziszów oraz zadań z zakresu administracji rządowej wraz z ich finansowaniem.....	91
Tabela 21. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	98
Tabela 22. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów	106

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Cele Programów Ochrony Środowiska zgodne z PEP2030	9
Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Sędziszów na tle gmin Powiatu Jędrzejowskiego	31
Rysunek 3. Położenie Gminy Sędziszów pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski.....	32
Rysunek 4. Lokalizacja infrastruktury technicznej na terenie Gminy Sędziszów	35
Rysunek 5. Położenie jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sędziszów	55
Rysunek 6. Położenie JCWPd względem Gminy Sędziszów	57
Rysunek 7. Położenie GZWP względem Gminy Sędziszów	58
Rysunek 8. Lokalizacja gleb o wyższych klasach bonitacyjnych na terenie Gminy Sędziszów	64
Rysunek 9. Lokalizacja zasobów przyrodniczych i kulturowych na terenie Gminy Sędziszów.....	75

Wykaz skrótów i pojęć:

Skrót	Objaśnienie
art.	artykuł
As	Arsen
B(α)P	Benzo(α)piren – związek chemiczny z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jak inne WWA jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej
b.d.	brak danych
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
C ₆ H ₆	Benzen
Cd	Kadm
c.o.	Centralne ogrzewanie
CO	Tlenek węgla
CO ₂	Dwutlenek węgla
c.w.u.	Ciepła woda użytkowa
dam ³	tys. m ³
dB	Decybel
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
DK	Droga krajowa
Dz. U.	Dziennik Ustaw
DW	Droga wojewódzka
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPZ	Główny Punkt Zasilania
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
ha	Hektar
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
JCW	Jednolita Część Wód
JCWP	Jednolita Część Wód Powierzchniowych
JCWpd	Jednolita Część Wód Podziemnych
KWK	Kopalnia Węgla Kamiennego
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
LPR	Lokalny Program Rewitalizacji
MBP	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie
Mg	Megagram
MPK	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne
mpzp	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MŚ	Minister Środowiska
MW	megawat
MWh	megawatogodzina
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Ni	Nikiel
NOX	Tlenki azotu
NO ₂	Dwutlenek azotu
O ₃	Ozon
OZE	Odnawialne źródła energii
Pb	Ołów
PEM	Promieniowanie elektromagnetyczne
PEP	Polityka Energetyczna Polski
PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGW	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie/Plan Gospodarowania Wodami
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PM _{2,5}	Pył zawieszony zawierający cząstki mniejsze niż 2,5 mikrometrów
PM ₁₀	Pył zawieszony zawierający cząstki mniejsze niż 10 mikrometrów
POP	Program ochrony powietrza – dokument przygotowany w celu określenia działań zmierzających do przywrócenia odpowiedniej

	jakości powietrza na terenie, na którym zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń
POŚ	Program Ochrony Środowiska
poz.	pozycja
PPD/PSD	poniżej potencjału/stanu dobrego
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
SliEG	Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki
SO ₂	Dwutlenek siarki
SPA	Strategiczny Plan adaptacji do zmian klimatu
SWOT	Technika analityczna (kategorie czynników: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) - zagrożenia
temp.	temperatura
tj.	to jest
UE	Unia Europejska
ust.	ustęp
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ww.	wyżej wymieniony
WWA	Wielopierścieniowe Węglowodory Aromatyczne
ze. zm.	ze zmianami

1. Wstęp

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym narzędziem precyzującym działania w sektorze środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie Programu doprowadzi do dalszej poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego, w tym zakresie prawa.

Program Ochrony Środowiska, wyznacza cele i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Dokument ten wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy, w tym zakresie, nakreśla Program Ochrony Środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje 10 obszarów interwencji w sektorze ochrony środowiska zgodnych z Polityką Ekologiczną Państwa 2030 tj.:

- przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- gospodarkę odpadami w kierunku gospodarki w obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochronę i poprawę stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- ochronę powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi,
- edukację ekologiczną, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- promieniowanie elektromagnetyczne i przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym,
- kontrolę i zarządzanie ochroną środowiska.

W opracowaniu znajduje się charakterystyka poszczególnych komponentów środowiska, ocena ich stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji (kierunków interwencji i zadań szczegółowych). Na tej podstawie opracowywane są harmonogramy realizacji działań własnych i monitorowanych, przedstawiające listę przedsięwzięć, jakie zostaną zaplanowane do realizacji na terenie Gminy Sędziszów (tabele od 20 do 22).

W dniu 26 marca 2021 r. Uchwałą Nr XXXII/281/2021 Rada Miejska Sędziszów przyjęła „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów do roku 2023”.

W listopadzie 2023 r. przystąpiono do opracowania kolejnego już Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r. w oparciu o Umowę znak: CRU.ROG.272.244.2023 zawartą w dniu 07 listopada 2023 r. pomiędzy Gminą Sędziszów reprezentowaną przez Burmistrza Sędziszowa przy kontrasygnacie Skarbnika Gminy, a IGO Sp. z o.o. Sp. k. z siedzibą w Katowicach przy ul. Barbary 21a.

Program ten jest zgodny z jednym z najważniejszych na szczeblu krajowym dokumentem pn. „*Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej*” przyjętym uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.

Ponadto Program spełnia zaktualizowane wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opublikowane przez Ministerstwo Klimatu w styczniu 2020 r.

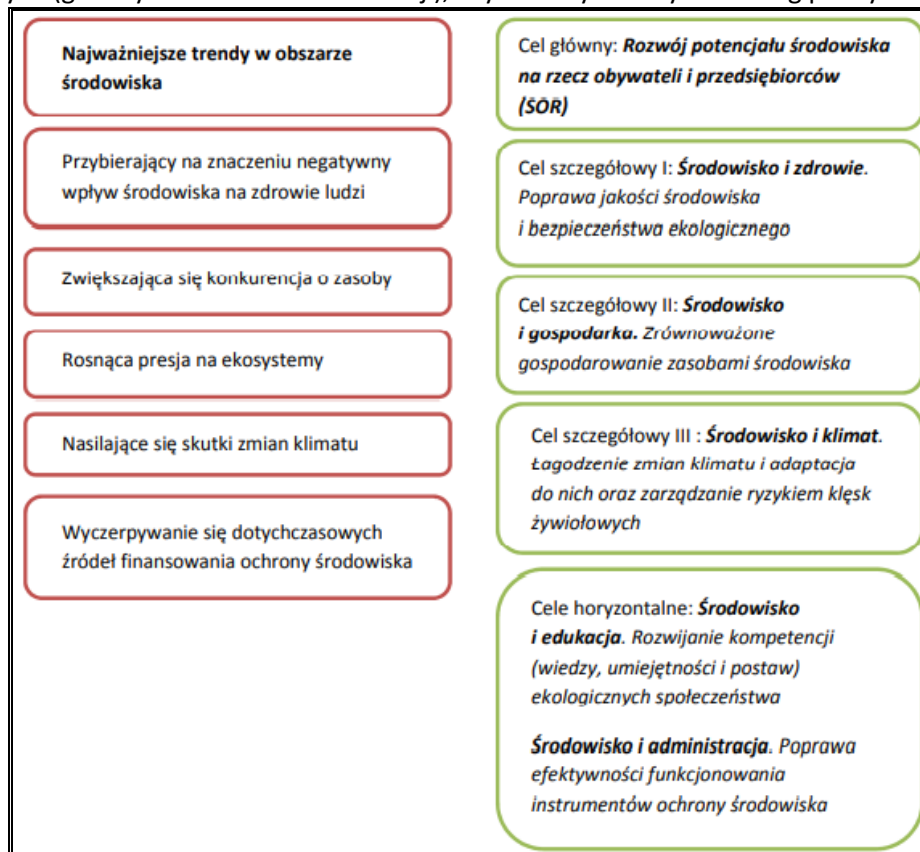
2. Streszczenie

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r. jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54 t.j.), który nakłada na organy wykonawcze gmin obowiązek sporządzania gminnych programów ochrony środowiska.

Wyznaczone w Programie cele i kierunki interwencji są zgodne z celami i kierunkami określonymi w „Polityce Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”, a także w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030” oraz w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów do roku 2030”, a także innymi strategicznymi dokumentami nadrzędnymi opisanymi w rozdziale 3.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie. W opracowaniu znajduje się charakterystyka poszczególnych komponentów środowiska, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego tych komponentów.

Program Ochrony Środowiska, wyznacza cele i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych (głównych obszarów interwencji), usystematyzowanych według priorytetów (rys. 1).

Rysunek 1. Cele Programów Ochrony Środowiska zgodne z PEP2030

Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – Strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej – Dz. U. z 2019 r., poz. 794)

Dla ww. celów szczegółowych i horyzontalnych zaplanowano do realizacji zadania szczegółowe, które podzielono na zadania własne i monitorowane (harmonogram zadań własnych i harmonogram zadań monitorowanych).

Po przystąpieniu do opracowania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z uwzględnieniem perspektywy do 2030 r.* wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu zgodnie z art. 48, ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094, t.j. ze zm.).

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.135.2023 z dnia 14 grudnia 2023 r. odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.47.2023.MK.2 (WOO-III.411.34.2023.MK) z dnia 31 stycznia 2024 r. uzgodnił brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i równocześnie uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej do projektu ww. programu.

W związku z powyższym również Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.12.2024 z dnia 15 lutego 2024 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko.

W dniu 09 lutego 2024 r. wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach o zaopiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.3.10.2024.MK.4 z dnia 15 lipca 2024 r. zaopiniował pozytywnie projekt ww. Programu.

Również Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach Opinią Sanitarną znak: NZ.9022.5.17.2024 z dnia 27 lutego 2024 r. zaopiniował bez zastrzeżeń przedmiotowy dokument.

Ponadto w dniu 05 lutego 2024 r. oraz w dniu 29 lipca 2024 r. Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności.

W dniu 09 lutego 2024 r. Zarząd Powiatu Jędrzejowskiego Uchwałą Nr 246/816/2024 zaopiniował pozytywnie projekt niniejszego Programu.

3. Dokumenty strategiczne na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym

W Programie Ochrony Środowiska ujęto analizę uwarunkowań wynikających z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 oraz z pozostałych dokumentów strategicznych krajowych, wojewódzkich powiatowych i gminnych, a w szczególności z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z:

- Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategii Produktywności 2030,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityki Energetycznej Polski do 2040 r.,
- Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.),
- Polskiej Strategii Wodorowej do roku 2030 z perspektywą do roku 2040,
- Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
- Polityki surowcowej Państwa,
- Krajowej Polityki Miejskiej,
- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,
- Programu przeciwdziałania niedoborowi wody, Retencja, zatrzymaj wodę,
- Planu przeciwdziałania skutkom suszy,
- Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027,
- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego 2030,
- Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych oraz Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Aktualizacji Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne,
- Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne,
- Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2023-2028,
- Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+,
- Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego 2030,
- Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2018-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.,
- Projektu Strategii Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021-2027,
- Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów do roku 2023,

- Aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sędziszów do roku 2030,
- Aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sędziszów do roku 2030,
- Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sędziszów na lata 2008-2032,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030

Kluczowym elementem zapewniającym bezpieczne funkcjonowanie człowieka w wymiarze społecznym, ekonomicznym i kulturowym jest środowisko, w tym jego kondycja, różnorodność i zasobność. Środowisko kształtuje warunki życia ludzi i przyrody ożywionej, dostarcza wodę, pożywienie, energię i wiele innych zasobów naturalnych. Jakość i walory poszczególnych komponentów środowiska silnie wpływają na zdrowie ludzi i komfort życia. Efektywny sposób wykorzystania środowiska przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej determinuje możliwości wypełniania przez państwo zadań, w tym zaspakajania podstawowych potrzeb bytowych społeczeństwa. Najważniejsze trendy w obszarze środowiska są następujące:

- negatywny wpływ środowiska na zdrowie ludzi,
- zwiększająca się konkurencja o zasoby,
- rosnąca presja na ekosystemy,
- nasilające się skutki zmian klimatu,
- wyczerpywanie się dotychczasowych źródeł finansowania ochrony środowiska. Jednym ze zidentyfikowanych w SOR wyzwań zewnętrznych w perspektywie krótkookresowej, są prognozowane zmiany w modelu funkcjonowania budżetu europejskiego, w tym zmniejszenie budżetu przeznaczanego na realizację polityki spójności oraz zmniejszenie kwot kierowanych dotychczas dla poszczególnych państw i regionów. Jednocześnie, mając na uwadze krajowy system dochodów z tytułu opłat i kar środowiskowych, prognozować można, że z powodu osiągnięcia przez poszczególne branże wysokiego poziomu ochrony środowiska, wpływy z tego źródła ulegną również zmniejszeniu. Wyzwanie stanowi więc będzie utrzymanie dalszej zdolności generowania wypłat środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwotach przekraczających wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych poprzez utrzymanie i doskonalenie wypracowanych mechanizmów zwrotnego finansowania ochrony środowiska, a także poszukiwanie nowych instrumentów finansowych. Przy tym nadal konieczne będzie finansowanie kosztownych inwestycji mających na celu wypełnienie standardów UE i utrzymania istniejących obiektów. Istnieje zatem ryzyko stopniowego wyczerpywania się dotychczasowych źródeł finansowania ochrony środowiska przy jednoczesnej konieczności dalszego finansowego jej wspierania, w tym w formie pomocy bezzwrotnej w przypadku działań związanych z przedsięwzięciami mającymi na celu zabezpieczenie dostępu do kluczowych usług ekosystemowych.

Cel główny PEP2030 został sprecyzowany jako: *Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców*, co zaprezentowano na rys. 1. Cele szczegółowe i horyzontalne PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi (rys. 1).

Kierunki interwencji obejmują wszystkie obszary tematyczne polityki ochrony środowiska (tab. 1).

Tabela 1. Kierunki interwencji Programów Ochrony Środowiska zgodne z PEP2030

Cele szczegółowe	Kierunki interwencji
<i>Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego</i>	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód
	Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb
	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej
<i>Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska</i>	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu
	Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej
	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
	Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa
	Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT
<i>Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych</i>	Przeciwdziałanie zmianom klimatu
	Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych
Cele horyzontalne	Kierunki interwencji
<i>Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa</i>	Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji
<i>Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska</i>	Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania

Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – Strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej – Dz. U. z 2019 r., poz. 794)

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Cele i odpowiadające im kierunki interwencji Strategii istotne w kontekście poprawy jakości środowiska w Gminie Sędziszów to:

Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:

- ✓ modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- ✓ modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- ✓ realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- ✓ zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030

Celem głównym Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (SSiNP 2030) jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce, które wpisuje się w działania

realizujące cel szczegółowy III SOR: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

SSiNP wskazuje zasady udostępnienia szerokiego zakresu usług administracji publicznej drogą elektroniczną oraz wykorzystania zestandaryzowanych i interoperacyjnych rozwiązań informatycznych we wszystkich dziedzinach funkcjonowania państwa. Szczególną uwagę transformacji cyfrowej administracji publicznej poświęcono w celu szczegółowym III SSiNP Podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia.

W ramach SSiNP są planowane działania, których rezultatem będzie poszerzenie zakresu zaawansowanych e-usług administracji publicznej. Skutkować ma to zmniejszeniem potrzeby angażowania urzędników w realizację e-usług, a także zwiększeniem wygody obywateli. Założenia te odnajdują odzwierciedlenie w kierunku interwencji 1 celu szczegółowego III SSiNP: Tworzenie warunków dla efektywnej, dostępnej cyfrowo i bezpiecznej e-administracji.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Celem prac nad SRKL 2030 jest zapewnienie, aby określone w SOR cele, kierunki interwencji, działania i projekty, stanowiące strategiczne zadania państwa w obszarze kapitału ludzkiego i obszarze spójności społecznej - rozbudowa i podnoszenie jakości kapitału ludzkiego w Polsce oraz zwiększanie obszaru spójności społecznej - zostały osiągnięte.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta uchwałą nr 104 Rady Ministrów w dniu 18 czerwca 2013 r.

Główny cel SRKL 2020 został określony jako rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Dla realizacji celu głównego wyodrębniono cele szczegółowe, które obejmują następujące działania:

- ✓ wzrost zatrudnienia,
- ✓ wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- ✓ poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- ✓ podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

Cele te w świetle wyzwań postawionych w SOR pozostają wciąż aktualne. Obecnie jednak SRKL dynamizuje swoje działania w zakresie spójności społecznej – jednego z głównych obszarów koncentracji działań zdefiniowanych w SOR - i odchodzi od dotychczasowego podziału na narzędzia, czyli działania na rzecz rozwijania kapitału ludzkiego przyporządkowane do poszczególnych etapów życia człowieka, by zastąpić je układem zaczerpniętym z SOR, tzn. obszarami koncentracji działań, kierunkami interwencji i przypisanymi do nich projektami strategicznymi i projektami uzupełniającymi.

Najistotniejszym celem pod kątem określenia celów Programu Ochrony Środowiska jest:

- cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej:
 - ✓ kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 (SRKS) stanowi kontynuację i aktualizację przyjętej uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (M.P. poz. 378). SRKS jest jednym z instrumentów realizacji przyjętej uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR) (M.P. poz. 260).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Cel główny SRKS realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe:

- cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,

- cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
- cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Powyższe cele szczegółowe są ze sobą powiązane i przenikają się, co oznacza, że realizacja poszczególnych działań w odniesieniu do jednego celu szczegółowego wpływa na osiąganie pozostałych celów szczegółowych oraz celu głównego. Do pełnej realizacji założeń SRKS niezbędne jest współdziałanie i mobilizowanie zasobów różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej: podmiotów administracji publicznej wszystkich szczebli, organizacji społecznych oraz podmiotów prywatnych. Obszar „Kapitał ludzki i społeczny” jest jednym z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR.

Strategia Produktywności 2030

Strategia Produktywności stanowi aktualizację Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (SliEG), wzbogaconą o nowe elementy, budujące nowoczesną gospodarkę, opartą o wiedzę i innowacyjne technologie cyfrowe, przy jednoczesnym wykorzystaniu przewag wynikających z naturalnych uwarunkowań kraju oraz ograniczeń będących efektem tychże naturalnych uwarunkowań. Za nadrzędne wyzwanie rozwojowe Polski w obszarze gospodarczym uznano sukcesywne zwiększanie produktywności – zarówno pracy, jak i pozostałych czynników produkcji.

Cel główny Strategii Produktywności: **Progresywny wzrost produktywności w warunkach gospodarki: neutralnej klimatycznie, o obiegu zamkniętym, opartej na danych.**

Cele szczegółowe:

- Obszar I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce):
 - ✓ wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
 - ✓ wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce,
- Obszar II. Praca i kapitał ludzki:
 - ✓ szybki rozwój praktycznego uczenia się przez całe życie,
 - ✓ przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby scyfryzowanej gospodarki,
- Obszar III. Inwestycje (kapitał trwały i finansowy):
 - ✓ trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych,
 - ✓ automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw,
- Obszar IV. Organizacja i instytucje:
 - ✓ podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych,
 - ✓ stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi,
- Obszar V. Wiedza:
 - ✓ wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i technologii w gospodarce,
- Obszar VI. Dane:
 - ✓ szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych,
- Obszar VII. Umiejdzynarodowienie:
 - ✓ zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynkach pozaeuropejskich,
 - ✓ zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do 2030 r. będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,

- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Dwa pierwsze cele szczegółowe wymienione powyżej są istotne z punktu widzenia Programu Ochrony Środowiska tj.:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - ✓ kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego,
 - ✓ kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
 - ✓ kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
 - ✓ kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

W dniu 15 października 2019 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” (SZRWRiR 2030). Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich państwa prezentujący cele, kierunki interwencji oraz działania, jakie powinny zostać podjęte w perspektywie 2030 r.

Cel szczegółowy dotyczący środowiska brzmi: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska. Kierunki interwencji:

- zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
- adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

Polityka energetyczna Polski 2040

W dniu 02 lutego 2021 r. Rada Ministrów zatwierdziła „Politykę energetyczną Polski do 2040 r.”. PEP2040 stanowi jasną wizję strategii Polski w zakresie transformacji energetycznej, tworząc oś dla programowania środków unijnych związanych z sektorem energii jak i realizacji potrzeb gospodarczych wynikających z osłabienia gospodarki pandemią COVID-19.

PEP2040 jest kompasem dla przedsiębiorców, samorządów i obywateli w zakresie transformacji polskiej gospodarki w kierunku niskoemisyjnym.

W PEP2040 podejmowane są strategiczne decyzje inwestycyjne, mające na celu wykorzystanie krajowego potencjału gospodarczego, surowcowego, technologicznego i kadrowego oraz stworzenie poprzez sektor energii dźwigni rozwoju gospodarki, sprzyjającej sprawiedliwej transformacji.

W 2040 r. ponad połowę mocy zainstalowanych będą stanowić źródła zeroemisyjne. Szczególną rolę odegra w tym procesie wdrożenie do polskiego systemu elektroenergetycznego morskiej energetyki wiatrowej i uruchomienie elektrowni jądrowej. Będą to dwa strategiczne nowe obszary i gałęzie przemysłu, które zostaną zbudowane w Polsce. To szansa na rozwój krajowego przemysłu, rozwój wyspecjalizowanych kompetencji kadrowych, nowe miejsca pracy i generowanie wartości dodanej dla krajowej gospodarki. Równoległe do wielkoskalowej energetyki, rozwijać się będzie energetyka rozproszona i obywatelska – oparta na lokalnym kapitale.

Transformacja wymaga również zwiększenia wykorzystania technologii OZE w wytwarzaniu ciepła i zwiększenia wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie, również poprzez rozwój elektromobilności i wodoromobilności.

Celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe sprecyzowano następująco:

- cel szczegółowy 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych,
- cel szczegółowy 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,

- cel szczegółowy 3: Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych,
- cel szczegółowy 4: Rozwój rynków energii,
- cel szczegółowy 5: Wdrożenie energetyki jądrowej,
- cel szczegółowy 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii,
- cel szczegółowy 7: Rozwój ciepłownictwa i Kogeneracji,
- cel szczegółowy 8: Poprawa efektywności energetycznej.

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)

Celem głównym aKPOP jest pilna poprawa stanu powietrza w strefach, w których w wyniku oceny jakości powietrza, przeprowadzanej corocznie przez GIOŚ, stwierdzone są w dalszym ciągu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych wybranych substancji w powietrzu oraz ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całość.

Cel ten realizowany będzie poprzez realizację celów szczegółowych oraz wskazanie kierunków interwencji. Przedstawione w przedmiotowej aKPOP działania powinny być planowane w połączeniu z kierunkami interwencji Polityki Ekologicznej Polski do 2030 r. oraz realizacją celów i projektów strategicznych PEP2040. Umożliwi to eliminację pozostałych barier, określonych w KPOP do 2020 r., intensyfikację działań naprawczych określonych w POP do 2026 r. oraz osiągnięcie celów założonych w realizowanych na poziomie województw uchwał antysmogowych.

Ze względu na nieosiągnięcie celów KPOP do 2020 r. na obszarze wszystkich stref w kraju, celami szczegółowymi aKPOP będzie ich kontynuacja:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Wyzwaniem dla Polski pozostaje zatem osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz pułapu stężenia ekspozycji na pył PM_{2,5} oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia na pył PM_{2,5}, a także poziomów docelowych dla B(a)P. Ponadto problemem pozostaje dotrzymanie poziomów dopuszczalnych dla NO₂ w dużych ośrodkach miejskich, gdzie przy zwiększającej się liczbie stacji komunikacyjnych, pracującej w ramach PMS oraz zwiększającym się natężeniu ruchu pojazdów indywidualnych w miastach, problem ten będzie się powiększał. Jednocześnie w związku ze zmieniającymi się warunkami meteorologicznymi, coraz większym problemem mogą stać się przekroczenia poziomu docelowego dla O₃.

Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do roku 2040

Wizją i nadrzędnym celem PSW jest stworzenie polskiej gałęzi gospodarki wodorowej m.in. poprzez rozwój rodzimych patentów i technologii wodorowych oraz ich wykorzystanie na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i utrzymania konkurencyjności polskiej gospodarki. Cele:

- wdrożenie technologii wodorowych w energetyce,
- wykorzystanie wodoru jako paliwa alternatywnego w transporcie,
- wsparcie dekarbonizacji przemysłu,
- produkcja wodoru w nowych instalacjach,
- sprawny i bezpieczny przesył wodoru,
- stworzenie stabilnego otoczenia regulacyjnego.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Poniżej wymieniono cele i odpowiadające im kierunki działań istotne dla polityki środowiskowej Sędziszowa:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- ✓ dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- ✓ ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- ✓ adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- ✓ stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
- ✓ organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- ✓ wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- ✓ zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- ✓ monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- ✓ promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- ✓ budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- ✓ zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- ✓ ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030

Niniejszy dokument wraz z załącznikami został opracowany w wypełnieniu obowiązku wynikającego z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany dyrektywy 94/22/WE, dyrektywy 98/70/WE, dyrektywy 2009/31/WE, rozporządzenia (WE) nr 663/2009, rozporządzenia (WE) nr 715/2009, dyrektywy 2009/73/WE, dyrektywy Rady 2009/119/WE, dyrektywy 2010/31/UE, dyrektywy 2012/27/UE, dyrektywy 2013/30/UE i dyrektywy Rady (UE) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 525/2013 i zostanie przedłożony do Komisji Europejskiej w związku z art. 9 ww. regulacji.

Dokument prezentuje zintegrowane podejście do wdrażania pięciu wymiarów unii energetycznej tj.:

- bezpieczeństwo energetyczne,
- obniżenie emisyjności,
- efektywność energetyczna,
- wewnętrzny rynek energii,
- badania naukowe, innowacje i konkurencyjność.

Polska prowadzi aktywną politykę klimatyczno-energetyczną, jak również podejmuje działania we wszystkich wymiarach unii energetycznej. Obszarem priorytetowym w ramach pięciu wymiarów unii energetycznej – z perspektywy polskiej racji stanu i stabilnego rozwoju gospodarczego kraju – jest „bezpieczeństwo energetyczne”. Musi być ono analizowane w dwóch głównych sferach tj. wytwarzania energii elektrycznej oraz dostaw gazu i ropy naftowej.

Dywersyfikacja struktury polskiego bilansu energetycznego przy jednoczesnym zwiększeniu roli nisko- i zeroemisyjnych i wysokoefektywnych technologii i rozwiązań we wszystkich sektorach gospodarki

sprzyjać będzie osiągnięciu pozytywnych efektów w ramach wymiaru „*obniżenie emisyjności*”. W odniesieniu do celów redukcyjnych na 2020 r., tzw. Effort Sharing Decision określiła dla Polski „cel pozytywny”, w ramach którego sektory nieobjęte systemem ETS mają możliwość zwiększenia swoich emisji o 15% względem roku 2005. Obecnie Polska jest na ścieżce do osiągnięcia ww. celu. W powyższym kontekście ambitnym wyzwaniem będzie realizacja krajowego celu redukcyjnego na 2030 r. w sektorach non-ETS, który został określony na poziomie -7% w tzw. Effort Sharing Regulation opublikowanej w 2018 r.

Kolejnym ważnym elementem unii energetycznej jest obszar „*efektywność energetyczna*”. Najważniejszym aktem prawnym tego obszaru w Polsce jest ustawa o efektywności energetycznej z 2016 r., na podstawie której podmioty zobowiązane są do wdrożenia przedsięwzięć zwiększających efektywność energetyczną (lub w ograniczonej części zakupienia białych certyfikatów). Ustawa obejmuje sektor prywatny, jak i sektor publiczny nakładając zobowiązania oszczędnościowe na wszystkie podmioty.

Kolejnym wymiarem unii energetycznej, na którym podejmowane są działania jest „*wewnętrzny rynek energii*”. Obszar energetycznego rynku wewnętrznego UE wymaga dwutorowości działań i synchronizacji. Polega ona na działaniach zapewniających energetyczną wystarczalność oraz równoległe rozszerzaniu i intensyfikacji współpracy w ramach systemu paneuropejskiego.

Obszar „*innowacji w obszarze sektora energetycznego*” to zagadnienie, którego znaczenie jest sukcesywnie wzmacniane. Sektor energetyczny dostrzega coraz większą potrzebę rozwoju nowego podejścia, którego najistotniejszymi narzędziami będą nowe technologie oraz innowacje procesowe. Polska polityka w dziedzinie innowacji stawia na wdrożenia innowacji. Wykorzystywane są środki z budżetu państwa w połączeniu z funduszami europejskimi oraz ze środkami własnymi przedsiębiorstw energetycznych. Trendem wspierającym kierunek na innowacje w energetyce jest aktywność proinnowacyjna spółek energetycznych. W Polsce istnieje coraz silniejsza tendencja – wspierana przez aktywność państwa – która polega na programach inkubacyjnych w stosunku do startup-ów, które tworzą pomysły i rozwijają swoją działalność w sektorze energetycznym.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

W dniu 24 września 2019 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”, przedłożoną przez Ministra Infrastruktury.

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarstwu kraju.

Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:

- budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
- poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego),
- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów,
- ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Do najważniejszych kierunków interwencji sprecyzowanych w niniejszej Strategii w kontekście celów Programu Ochrony Środowiska są:

- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Zapewnienie bezpieczeństwa państwa oraz jego obywateli należy do żywotnych interesów narodowych Rzeczypospolitej Polskiej. Bezpieczeństwo narodowe oznacza zdolność państwa i jego

społeczeństwa do zapewnienia warunków jego istnienia i rozwoju, integralności terytorialnej, niezależności politycznej, stabilności wewnętrznej oraz jakości życia. Zdolność ta jest kształtowana poprzez działania polegające na wykorzystaniu szans, podejmowaniu wyzwań, redukowaniu ryzyka oraz eliminowaniu zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych, co zapewnia trwanie, tożsamość, funkcjonowanie i swobody rozwojowe państwa i narodu (społeczeństwa).

Do najważniejszych celów tej Strategii w kontekście celów Programu Ochrony Środowiska należą:

- Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
 - ✓ Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
 - a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,
- Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
 - ✓ Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
 - b) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
 - c) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
 - d) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
 - e) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

Polityka Surowcowa Państwa

Celem głównym polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa surowcowego kraju poprzez zagwarantowanie dostępu do niezbędnych surowców (krajowych oraz importowanych) zarówno obecnie, jak i w perspektywie wieloletniej, uwzględniającej zmieniające się potrzeby przyszłych pokoleń. Cele szczegółowe:

- zapewnienie dostępu do surowców ze złóż kopalin, wód podziemnych i ciepła Ziemi.
- poszukiwanie, rozpoznawanie oraz dokumentowanie złóż kopalin.
- zapewnienie sprzyjających warunków prawnych dla obecnych i przyszłych inwestorów oraz rozwój i unowocześnienie branży geologiczno-górnictwa.
- ochrona złóż kopalin.
- współpraca międzynarodowa w zakresie zabezpieczenia dostępu do surowców.
- pozyskiwanie surowców ze złóż antropogenicznych oraz wspieranie rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.
- zapewnienie spójności strategii realizowanych przez spółki o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa oraz spółki realizujące misję publiczną z działaniami Pełnomocnika Rządu ds. Polityki Surowcowej Państwa.
- upowszechnianie wiedzy.

Krajowa Polityka Miejska

Dokument wyznacza sześć celów:

- Miasto kompaktowe – oznacza dążenie do rozwoju obszarów miejskich (w zwartości strukturalnej) w sposób zrównoważony i odpowiedzialny oraz do racjonalnego wykorzystania przestrzeni i dostępnych zasobów.
- Miasto zielone – oznacza przeciwstawianie się pogłębianiu kryzysu klimatycznego, przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza oraz odbudowywanie ekosystemów na obszarach miejskich (zwiększanie trenów zieleni oraz ciągłość ekosystemów przenikających się z obszarami zurbanizowanymi).
- Miasto produktywne – oznacza oparcie rozwoju obszarów miejskich na zdywersyfikowanej gospodarce, która zapewnia mieszkańcom miejsca pracy, tworząc solidną inwestycyjną podstawę zrównoważonego rozwoju miejskiego.

- Miasto cyfrowe – oznacza wykorzystanie procesów transformacji cyfrowej na rzecz wzmacniania wzajemnych relacji między zarządzającymi obszarem miejskim, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, aby efektywnie zarządzać rozwojem miejskim.
- Miasto dostępne – oznacza nie tylko niwelowanie barier przez racjonalne usprawnienia organizacyjne i funkcjonalne, ale także gwarancję zapewnienia równych szans wszystkim mieszkańcom i pełnego ich uczestnictwa w życiu społeczności oraz w dostępie do usług publicznych niezależnie od wielkości i umiejscowienia w strukturze osadniczej.
- Miasto sprawne – oznacza zdolność skutecznego zarządzania, efektywnego wykorzystania zasobów własnych, ale także umiejętność współpracy między wszystkim uczestnikami procesów rozwoju miejskiego (współpraca partnerska między instytucjami, organizacjami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami, i innymi – nie tylko w obrębie miast, ale także w ich obszarze funkcjonalnym).

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie, co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Z kolei dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:

- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych.
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych.
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych.
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.
- Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Trzy cele główne, którym odpowiada 13 celów szczegółowych:

- Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
 - ✓ utrzymanie oraz zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym,
 - ✓ wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
 - ✓ określenie warunków możliwego zagospodarowania obszarów chronionych obwałowaniami,
 - ✓ unikanie wzrostu oraz określenie warunków zagospodarowania na obszarach o niskim (Q0,2%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi,
- Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:
 - ✓ ograniczenie istniejącego zagrożenia powodziowego,
 - ✓ ograniczenie istniejącego zagospodarowania,
 - ✓ ograniczenie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe,
- Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:
 - ✓ doskonalenie prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych,
 - ✓ doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź,
 - ✓ doskonalenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi,
 - ✓ wdrożenie i doskonalenie skuteczności analiz popowodziowych,
 - ✓ budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe.

Program przeciwdziałania niedoborowi wody, Retencja, zatrzymaj wodę

Aby ograniczyć ryzyko powodziowe oraz złagodzić skutki suszy opracowany został Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (dalej: PPNW). Jest to pierwszy dokument o charakterze strategicznym kompleksowo omawiający możliwości i niezbędne kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej. Program jest komplementarny względem pozostałych dokumentów planistycznych z zakresu gospodarki wodnej – planów gospodarowania wodami, planów zarządzania ryzykiem powodziowym, planu przeciwdziałania skutkom suszy oraz programów rozwoju dróg wodnych, a działania z nim zawarte są uzupełnieniem zadań wynikających z tych dokumentów. Głównym celem PPNW jest *zwiększenie retencji wodnej w Polsce*. Priorytety:

- Wskazanie i realizacja działań z zakresu budowy zintegrowanego systemu naturalnej i sztucznej retencji wodnej.
- Stworzenie warunków do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.
- Wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie potrzeby retencjonowania i oszczędzania wody.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Celem głównym planu jest *przeciwdziałanie skutkom suszy*.

Cele szczegółowe:

- Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy.
- Zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy.
- Edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy.
- Formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Cele Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu brzmią:

- Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.
- Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju.
- Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027

Priorytety, które realizują politykę środowiskową to:

1. Przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie sekwestracji węgla, a także promowanie zrównoważonej energii:
 - Ograniczanie emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa.
 - Adaptacja rolnictwa i leśnictwa do zmian klimatu – ograniczenie zagrożeń pogodowych i chorobowych.
 - Zwiększanie pochłaniania i skutecznego magazynowania węgla m.in. w wyniku zalesiania najsłabszych gruntów.
 - Rozwój biogospodarki w oparciu o nieżywnościowe zastosowania biomasy rolniczej i leśnej.
 - Wykorzystanie i rozwijanie alternatywnych możliwości produkcji energii.
 - Podnoszenie wiedzy w zakresie łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich.
2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju i efektywnego zarządzania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze, w tym poprzez ograniczenie uzależnienia od produktów chemicznych:
 - Ochrona zasobów i poprawa jakości gleby.
 - Poprawa gospodarki wodnej na obszarach wiejskich.
 - Poprawa jakości wód.
 - Zapobieganie porzucaniu gruntów.
 - Podnoszenie wiedzy w zakresie racjonalnego wykorzystania wody, gleby, powietrza.

3. Przyczynianie się do zatrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej, wzmocnienie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazów:
 - Ochrona i różnicowanie krajobrazu wiejskiego.
 - Zrównoważone stosowanie środków ochrony roślin i nawozów.
 - Zwiększenie różnorodności upraw.
 - Zwiększenie różnorodności biologicznej lasów.
 - Ekstensywne użytkowanie gruntów z uwzględnieniem potrzeb ich ochrony.
 - Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.
 - Zachowanie zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.
 - Zapobieganie rozprzestrzenianiu się gatunków inwazyjnych.
 - Rozwój i upowszechnianie zasobów wiedzy i informacji o środowisku.
4. Poprawa reagowania unijnego rolnictwa na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym na wysokiej jakości, bezpiecznej i pożywej żywności produkowanej w sposób zrównoważony, ograniczenie marnowania żywności, jak również poprawa dobrostanu zwierząt i zwalczanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe:
 - Wspieranie redukcji stosowania antybiotyków w produkcji zwierząt gospodarskich.
 - Zrównoważone stosowanie środków produkcji i poprawa bezpieczeństwa biologicznego gospodarstw.
 - Zapewnienie dostępności żywności ekologicznej, wytwarzanej w systemach jakości żywności.
 - Podnoszenie świadomości konsumentów o systemach produkcji żywności oraz etykietowaniu produktów.
 - Wsparcie budowy grup producentów w ramach systemów jakości żywności i relacji horyzontalnych.
 - Podnoszenie świadomości uczestników rynku w celu przeciwdziałania marnowaniu żywności.
 - Podnoszenie wiedzy rolników o zrównoważonym stosowaniu środków do produkcji i bioasekuracji.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego 2030

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska jest dokumentem określającym cele i priorytety w obszarze poprawy stanu środowiska Województwa Świętokrzyskiego. Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwi zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Wyznaczone cele nakreślają konkretne wyzwania dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów.

Sformułowano cel główny Programu, który brzmi:

Dążenie do osiągnięcia w regionie nisko i zeroemisyjnej gospodarki, ograniczającej zużycie zasobów naturalnych oraz odpornej na zmiany klimatu.

Uwzględniając stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego, programy i strategie rządowe, regionalne i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne, określono w Programie cele strategiczne do 2030 r. dla każdego z wyznaczonych komponentów środowiskowych:

ochrona klimatu i jakość powietrza oraz odnawialne źródła energii:

- poprawa jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń w powietrzu, w tym osiągnięcie poziomu celu długoterminowego ozonu,
- wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii,

zasoby wodne i gospodarka wodna oraz gospodarka wodno-ściekowa:

- odtworzenie naturalnych funkcji wód powierzchniowych i podziemnych oraz podjęcie działań na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,

gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:

- zapobieganie powstawaniu odpadów i dążenie do gospodarki o obiegu zamkniętym,

zasoby przyrodnicze:

- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych województwa świętokrzyskiego,

lasy:

- prowadzenie zrównoważonej biogospodarki leśnej,

gleby i zasoby geologiczne:

- zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych, kulturowych gleb oraz ochrona gleb przed niekorzystnymi zmianami klimatu,
- ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z ich eksploatacją,

zagrożenia hałasem:

- poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim,

poła elektromagnetyczne:

- utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,

zagrożenia poważnymi awariami:

- zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych oraz Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych

Program ochrony powietrza (POP) dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych został przyjęty Uchwałą Nr XXII/291/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r., a Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych została przyjęta Uchwałą Nr LXIV/798/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 września 2023 r.

Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego został opracowany w związku z odnotowaniem w 2018 r. przekroczenia standardów jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Realizacja zadań zaplanowana jest do końca 2026 r.

Celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza w województwie świętokrzyskim.

Program obejmuje dwie strefy oceny jakości powietrza:

- strefę miasto Kielce (o kodzie PL2601) – podlega ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- strefę świętokrzyską (o kodzie PL2602) – podlega ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin.

Zaplanowane działania naprawcze:

- Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych.
- Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjnych i szkoleniowych.
- Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów.
- Ograniczenie oddziaływania transportu drogowego poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny miejskie.

Aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne

Dokument stanowi aktualizację zapisów „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne Część I – Drogi krajowe, Część II – drogi wojewódzkie”, z uwzględnieniem odcinków dróg ujętych na mapach akustycznych dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie z terenu województwa świętokrzyskiego, wykonanych w 2018 r.

Celem niniejszego Programu ochrony środowiska przed hałasem jest określenie niezbędnych priorytetów i wskazanie działań mających na celu zmniejszenie uciążliwości i ograniczenie poziomu hałasu na obszarach dróg krajowych na terenie województwa świętokrzyskiego. Program wykonywany jest na obszarze pokrywającym się z zakresem map akustycznych dla odcinków dróg krajowych w województwie świętokrzyskim, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie, które to mapy pełnią funkcję źródła informacji o stanie klimatu akustycznego.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa świętokrzyskiego obejmuje swym zakresem 56 odcinków dróg krajowych na terenie województwa świętokrzyskiego, o łącznej długości 320,824 km. Analizowane w opracowaniu odcinki dróg znajdują się na terenie następujących powiatów: buskiego, jędrzejowskiego, kieleckiego, koneckiego, opatowskiego, ostrowieckiego, sandomierskiego, skarżyskiego i starachowickiego oraz miasta Kielce (miasto na prawach powiatu).

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne

Głównym celem Aktualizacji Programu jest wskazanie kierunków i działań, których konsekwentna realizacja spowoduje dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego, na terenach, na których nastąpiły przekroczenia obowiązujących norm.

Dokument wskazuje również kierunki działań, mające na celu zapobieganie powstawaniu nowych rejonów konfliktów akustycznych.

Program swoim zakresem obejmuje wszystkie odcinki dróg wojewódzkich na terenie województwa świętokrzyskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie, w otoczeniu których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N . wskazane w mapie akustycznej z 2017 r.

Celem Programu jest określenie niezbędnych priorytetów i kierunków działań, których zadaniem jest zmniejszenie uciążliwości oraz ograniczenie nadmiernego poziomu hałasu na obszarach dróg wojewódzkich na terenie województwa świętokrzyskiego.

Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2023-2028

Do nadrzędnych celów w zakresie gospodarki odpadami na terenie województwa świętokrzyskiego należą:

- Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa.
- Zapobieganie powstawaniu odpadów i dążenie do gospodarki o obiegu zamkniętym.
- Podniesienie standardów środowiskowych usług i infrastruktury w gospodarce odpadami.
- Utrzymanie i nabywanie umiejętności ekologicznych.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Wizja Strategii - Świętokrzyskie w 2030 r. to ambitny region o atrakcyjnym wizerunku:

- wnoszący coraz większy wkład w rozwój gospodarczy, społeczny i kulturowy Polski i Europy,
- szanujący i dbający o swoje dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne,
- będący dobrym miejscem do życia, pracy i rozwoju.

Cele strategiczne i szczegółowe, w które wpisują się w założenia Programu to:

1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie.

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.

Kluczowe kierunki działań:

- Wzrost potencjału turystycznego regionu w oparciu o walory uzdrowiskowe, dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi turystyki prozdrowotnej.
- Dążenie do zrównoważonego rozwoju w oparciu o gospodarkę obiegu zamkniętego, w tym biogospodarki.

2. Przyjazny dla środowiska i czysty region.

Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.

Kluczowe kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej.
- Racjonalne gospodarowanie odpadami.
- Ograniczenie niskiej emisji.
- Ekologiczna mobilność, w tym transport publiczny i infrastruktura rowerowa.
- Edukacja ekologiczna.
- Ochrona bioróżnorodności.
- Ochrona i kształtowanie krajobrazu.
- Ochrona gleb.

Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych.

Kluczowe kierunki działań:

- Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wody.
- Przeciwdziałanie skutkom zagrożeń naturalnych.
- Ograniczenie wpływu i skutków oddziaływania człowieka na środowisko (ochrona środowiska przyrodniczego).
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w miastach.

Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.

Kluczowe kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury energetycznej, w tym usprawnienie systemów ciepłowniczych, gazowych i elektroenergetycznych.
- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarce, sferze publicznej i mieszkalnictwie.
- Zwiększenie efektywności energetycznej i zarządzania energią.

3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi.

Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu.

Kluczowe kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej i transportu publicznego.
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
- Dążenie do poprawy standardów gospodarowania przestrzenią w województwie. Uzyskanie wysokiej jakości przestrzeni.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego 2030

Wizja – Województwo świętokrzyskie to region, w którym przedsiębiorstwa mają możliwość innowacyjnego rozwoju, przy aktywnym udziale regionalnych uczelni oraz bazując na wykorzystaniu potencjału regionalnego kapitału ludzkiego, a sam region poprawia swoją pozycję w europejskich rankingach innowacyjności.

Misja – osiągnięcie takiego stanu docelowego, w którym samorząd województwa świętokrzyskiego:

- oddziałuje na innowacyjność przedsiębiorstw kreując warunki do tego, aby działające w regionie przedsiębiorstwa mogły wzmacniać swoje potencjały rozwojowe, oparte na wykorzystaniu wiedzy swoich pracowników oraz dorobku badawczo-naukowego regionalnych jednostek badawczo-naukowych, w tym uczelni wyższych oraz specjalistycznej wiedzy jednostek otoczenia

biznesu,

- wspiera transformację regionalnej gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz GOZ, wzmacniając dzięki temu jej pozycję na rynku krajowym i międzynarodowym,
- stwarza wszystkim zainteresowanym podmiotom możliwość współpracy prowadzącej do wymiany doświadczeń oraz czerpania inspiracji z najlepszych wzorców innowacyjnego rozwoju,
- rozwija proinnowacyjny kapitał ludzki oferując mieszkańcom możliwość rozwoju na poszczególnych szczeblach edukacji, w kierunkach zgodnych z potrzebami współczesnych gospodarek.

Cele strategiczne Strategii Innowacji to:

- Wzrost innowacyjności świętokrzyskich przedsiębiorstw.
- Transformacja świętokrzyskiej gospodarki.
- Zwiększenie kompetencji kadr regionalnej gospodarki.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2018-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia „Programu ochrony środowiska dla powiatu jędrzejowskiego na lata 2018-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.” jest realizacja przez Zarząd Powiatu Jędrzejowskiego polityki ochrony środowiska na terenie powiatu zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

Opracowanie zawiera diagnozę stanu i przedstawia zagrożenia środowiska naturalnego, dotyczące wszystkich istotnych aspektów wzajemnych oddziaływań człowieka i środowiska, ocenia dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska oraz zawiera strategię, cele, a także plan działania w okresie programowania. Dokument stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska oraz przyrody na szczeblu powiatu jędrzejowskiego.

Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021-2027

Program Rozwoju Powiatu pn. „Strategia Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021-2027” jest głównym dokumentem programowym tworzącym politykę samorządu powiatowego w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w określonym czasie. Nakreśla on zakres dla sektorowych programów i projektów realizacyjnych Powiatu.

Misja samorządu w zwięzły sposób precyzuje istotę jego działań i podstawowe funkcje do spełnienia na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu.

Rozwój potencjału społeczno-gospodarczego i kulturowego Powiatu dla dobra mieszkańców, dbając o zasoby środowiskowe poprzez zrównoważony rozwój.

Tak określona misja pozwala na wyznaczenie wizji Powiatu, rozumianej jako projekcja stanu, do jakiego dąży społeczność lokalna i reprezentująca ją władza samorządowa w perspektywie 2027 r. Ze względu na nadrzędny cel rozwoju Powiatu realizowana będzie następująca wizja rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego:

„Powiat Jędrzejowski dynamicznie czyni postępy, w myśl zasad zrównoważonego rozwoju. Ludność Powiatu ma dostęp do miejsc pracy, edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i wypoczynku oraz zapewnione czyste środowisko i poczucie bezpieczeństwa. Gospodarka Powiatu, lokalny kapitał społeczny i coraz wyższy poziom usług społecznych gwarantują rozwój Powiatu”.

Realizacji wizji rozwoju towarzyszy ścisła współpraca władz Powiatu i jednostek organizacyjnych z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie Powiatu, wsparcie i zaangażowanie mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych, wreszcie współpraca z samorządami gmin. Tylko efektywne wykorzystanie potencjałów i aktywności wszystkich interesariuszy daje szansę na pomyślny i trwały rozwój Powiatu Jędrzejowskiego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów do roku 2023

Dotychczas obowiązujący Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów do roku 2023 został przyjęty Uchwałą Nr XXXII/281/2021 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 26 marca 2021 r.

Program ochrony środowiska jest podstawą systemu zarządzania środowiskiem. Analizuje i ocenia istniejące uwarunkowania przyrodnicze. Przedstawia mocne i słabe strony każdego z komponentów środowiska oraz ocenia możliwe szanse poprawy stanu środowiska lub zagrożenia nieosiągnięcia standardów środowiskowych. Program ochrony środowiska wyznacza cele i kierunki działań jakie należy podjąć w perspektywie najbliższych lat, aby poprawić stan środowiska przyrodniczego lub utrzymać go na poziomie zgodnym z przepisami prawa.

Oceny stanu środowiska dokonano w ramach 10 obszarów interwencji, które są kluczowe do podjęcia działań strategicznych zmierzających do poprawy stanu poszczególnych elementów środowiska. Na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ), który odpowiada za monitoring środowiska, ocenie poddano następujące obszary/komponenty środowiska:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami.

W dotychczasowym Programie została zatem sprecyzowana polityka ochrony środowiska Gminy Sędziszów, która wymaga dalszego kontynuowania i stanowi wskazanie do sformułowania celów i kierunków interwencji określonych w opracowywanym aktualnie „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.”.

Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sędziszów do roku 2030

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) dla Gminy Sędziszów jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele i kierunki działań w zakresie poprawy ochrony powietrza, efektywności energetycznej, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym również gazów cieplarnianych. Plan gospodarki niskoemisyjnej jest planem działań mającym na celu poprawę standardów jakości powietrza w perspektywie do 2030 r.

Gmina Sędziszów poprzez opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej zobowiązała się do podejmowania wszelkich działań zmierzających do poprawy jakości powietrza na jej obszarze, a w szczególności do:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Do kluczowych zadań zaliczono:

- kompleksową termomodernizację budynków, przede wszystkim budynków użyteczności publicznej,
- zapewnienie bezpieczeństwa dostaw ciepła i energii elektrycznej na terenie gminy poprzez remonty i modernizacje istniejących urządzeń sieciowych,
- modernizację technologii służących do ogrzewania budynków i wykorzystanie instalacji ekologicznych,
- propagowanie oraz wspieranie wykorzystania energii odnawialnej (w szczególności instalacja kolektorów słonecznych i pomp ciepła, wykorzystanie biomasy),
- modernizację oświetlenia ulicznego, w tym z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- budowę ścieżek rowerowych i propagowanie transportu rowerowego,

- właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej,
- podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetycznej, a także stosowanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sędziszów do roku 2030

Plan jest dokumentem o charakterze:

- kompleksowym i strategicznym,
- całościowym,
- długoterminowym - projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata (zapis wprowadzony ustawą z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw).

Główne cele oraz korzyści z posiadania Założeń do planu:

- kształtowanie gospodarki energetycznej gminy w sposób optymalny i uporządkowany uwzględniając przy tym specyficzne warunki lokalne gminy,
- harmonizacja działań w zakresie zaopatrzenia w paliwa gazowe i energię podejmowanych bezpośrednio przez organy gminy z odpowiednimi przedsiębiorstwami energetycznymi funkcjonującymi na obszarze gminy,
- uzgadnianie kierunków działań gmin i przedsiębiorstw energetycznych w zakresie rozwoju infrastruktury, w tym lokalizacji nowych źródeł wytwórczych,
- uzgadnianie kierunków działań gmin i przedsiębiorstw energetycznych z interesami i potrzebami społeczności lokalnej,
- łatwiejszy dostęp do środków unijnych oraz innych środków publicznych,
- uzyskanie społecznej akceptacji dla rozwoju systemów energetycznych,
- lepszy wizerunek i promocję gminy poprzez plany energetyczne zorientowane na zrównoważony rozwój,
- przyciągnięcie inwestorów,
- podniesienie konkurencyjności,
- zapewnienie ładu energetycznego,
- inwentaryzację infrastruktury energetycznej,
- lepsza wiedza w zakresie czym dysponujemy i jakiej jest to jakości,
- ocena stanu obecnego i przewidywanych zmian,
- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
- lepszy dostęp odbiorców do usług energetycznych,
- dodatkowe dochody dla mieszkańców i większe wpływy z podatków.

Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sędziszów na lata 2008-2032

Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sędziszów na lata 2008-2032 został przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/286/2009 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 30 marca 2009 r.

Nadrzędnym celem „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gmin Sędziszów” jest wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Gminy spowodowanych azbestem oraz likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko. Osiągnięcie tego celu jest związane z bezpiecznym usunięciem wszystkich wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów

Pierwsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów przyjęte zostało Uchwałą Nr X/96/2007 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 29 czerwca 2007 r., a następnie zmienione Uchwałą Nr XIX/138/2012 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 19 marca 2012 r. i Uchwałą Nr IX/70/2019 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 30 maja 2019 r. oraz Uchwałą Nr LVI/478/2023 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 30 marca 2023 r.

Aktualnie na podstawie Uchwały Nr XXXI/264/2021 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 stycznia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów prowadzona jest procedura zmiany Nr 4.

W Studium określono cele rozwoju i kierunki polityki przestrzennej miasta Sędziszowa i terenów wiejskich Gminy. Ze względu na różny sposób zagospodarowania w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy wyodrębniono strefy polityki przestrzennej i obszary funkcjonalne.

Istotnym elementem w zagospodarowaniu są zasoby przyrodnicze i kulturowe stanowiące o atrakcyjności Gminy w tym zakresie. Do najważniejszych zasobów przyrodniczych gminy zalicza się: zwarte kompleksy leśne, lasy ochronne, dolinę rzeki Mierzawy, tereny zieleni niskiej i pomniki przyrody. Dla terenów tych wprowadzono odpowiednie zapisy mające na celu ich ochronę. Zaproponowano utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w zachodniej części gminy. Działanie te pozwolą na zachowanie korytarzy i węzłów ekologicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Ochrona i właściwe gospodarowanie zasobami przyrodniczymi pozwoli zachować właściwe proporcje między terenami zainwestowanymi a otwartymi.

Równoległe położony został nacisk na ochronę wartości kulturowych. Część zespołów i obiektów objęta jest ochroną konserwatorską poprzez wpisanie do rejestru zabytków, natomiast pozostałe obiekty o wartościach historycznych zostały objęte ewidencją zabytków.

Niniejszy dokument stanowi spełnienie obowiązku Gminy jakim jest sporządzanie strategicznych dokumentów na szczeblu gminnym i pozwala władzom miejskim na bieżąco kontrolować stan środowiska, a także na tej podstawie planować działania służące poprawie jego stanu.

Opracowując niniejszy Program uwzględniono wymagania dokumentów strategicznych szczebla zarówno wyższego jak i lokalnego, które omówiono powyżej. Priorytety, cele i kierunki działań sprecyzowane w tych dokumentach posłużyły do zaplanowania kierunków działań w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.*, w sektorze stanu środowiska. Program zatem nie zawiera kopii wszystkich celów ujętych w opisanych powyżej dokumentach tylko skupia się przede wszystkim na poprawie stanu środowiska w Gminie, co pociąga za sobą w konsekwencji również poprawę standardu jakości życia jego mieszkańców.

Niniejszy Program zatem musi być zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów na różnym szczeblu programowania regionalnego, przy czym cele dokumentów wyższego szczebla muszą mieć odniesienie w lokalnych działaniach Gminy zaplanowanych indywidualnie dla Sędziszowa, ze szczególnym uwzględnieniem celów mających wpływ na poprawę jakości środowiska.

Z analizy dokumentów strategicznych szczebla lokalnego i szczebli wyższych, można wyciągnąć następujące wnioski:

- generalnie dokumenty te wskazują na następujące wyzwania i kierunki działań: zrównoważony rozwój, ochronę i poprawę środowiska, w tym przyrody i bioróżnorodności, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska, w szczególności do powietrza włączając w to emisję gazów cieplarnianych, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, poprawę efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wszystkie przedsięwzięcia proponowane w Programie przyczyniać się będą do realizacji ww. celów, choć stopień ich wkładu będzie różny,
- nie zidentyfikowano obszarów całkowicie sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych, jednakże realizacja szeregu działań objętych niniejszym Programem, mogących oddziaływać na środowisko, wymagać będzie analiz szczegółowych w ramach odrębnych procedur oceny oddziaływania na środowisko.

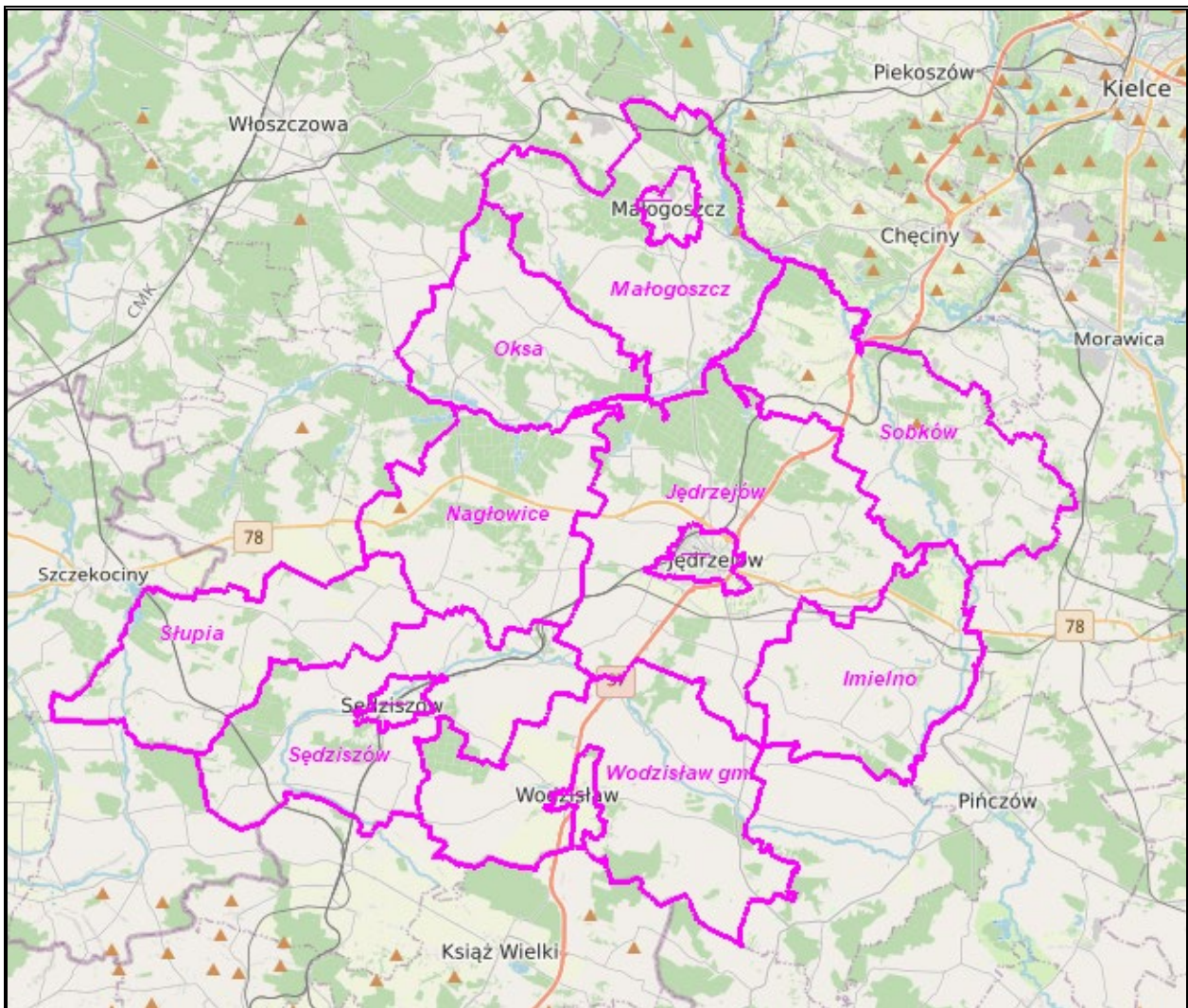
4. Dane ogólne o Gminie

Położenie administracyjne

Gmina Sędziszów położona jest w południowo-zachodniej części powiatu jędrzejowskiego, w województwie świętokrzyskim.

Obszar ten położony jest w obrębie Niecki Miechowskiej obejmuje on subregion zwany Płaskowyżem Jędrzejowskim, subregion zwany Garbem Wodzisławskim oraz Wyżynę Miechowską. Siedzibą Gminy jest miasto Sędziszów.

Gmina Sędziszów administracyjnie graniczy z następującymi gminami województwa świętokrzyskiego i powiatu jędrzejowskiego: od północy (N) z gminą Nagłowice, od północnego zachodu (NW) z gminą Słupia, od wschodu (E) i południowego wschodu (SE) z gminą Wodzisław, od północnego wschodu (NE) z gminą Jędrzejów oraz od południa (S) z gminą Kozłów należącą do województwa małopolskiego i powiatu miechowskiego, natomiast od południowego zachodu (SW) z gminą Żarnowiec należącą do województwa śląskiego i powiatu zawierciańskiego. Położenie gminy przedstawiono na rys. 2.

Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Sędziszów na tle gmin Powiatu Jędrzejowskiego

Źródło: Informacja katastralna powiatu Jędrzejowskiego

Gmina Sędziszów zajmuje powierzchnię 146 km² (14 563 ha), co stanowi 11,6% powierzchni całego powiatu (wg danych GUS, stan na 31.12.2022 r.). Na terenie Gminy znajduje się miasto Sędziszów, na które składają się 3 osiedla tj. „Na Skarpie”, „Sady” i „Sędziszów Rynek” oraz 32 sołectwa: Aleksandrów, Białowieża, Bolesćce, Borszowice, Bugaj, Krzelów, Czekaj, Czepiec, Gniewięcin, Grążów, Jeżów, Klimontów, Klimontówek, Krzcięcice, Łowinia, Marianów, Mierzyn, Mstyczów, Pawłowice, Piła, Piołunka, Podsadek, Przełaj, Przełaj Czepiecki, Słaboszowice, Sosnowiec, Swaryszów, Szafas, Tarnawa, Tarnawa-Wydanka, Wojciechowice, Zielonki, Zagaje.

Gminę zamieszkuje 11 849 osoby, a średnia gęstość zaludnienia wynosi 81,4 osób/km² (wg danych GUS, stan na 31.12.2022 r.).

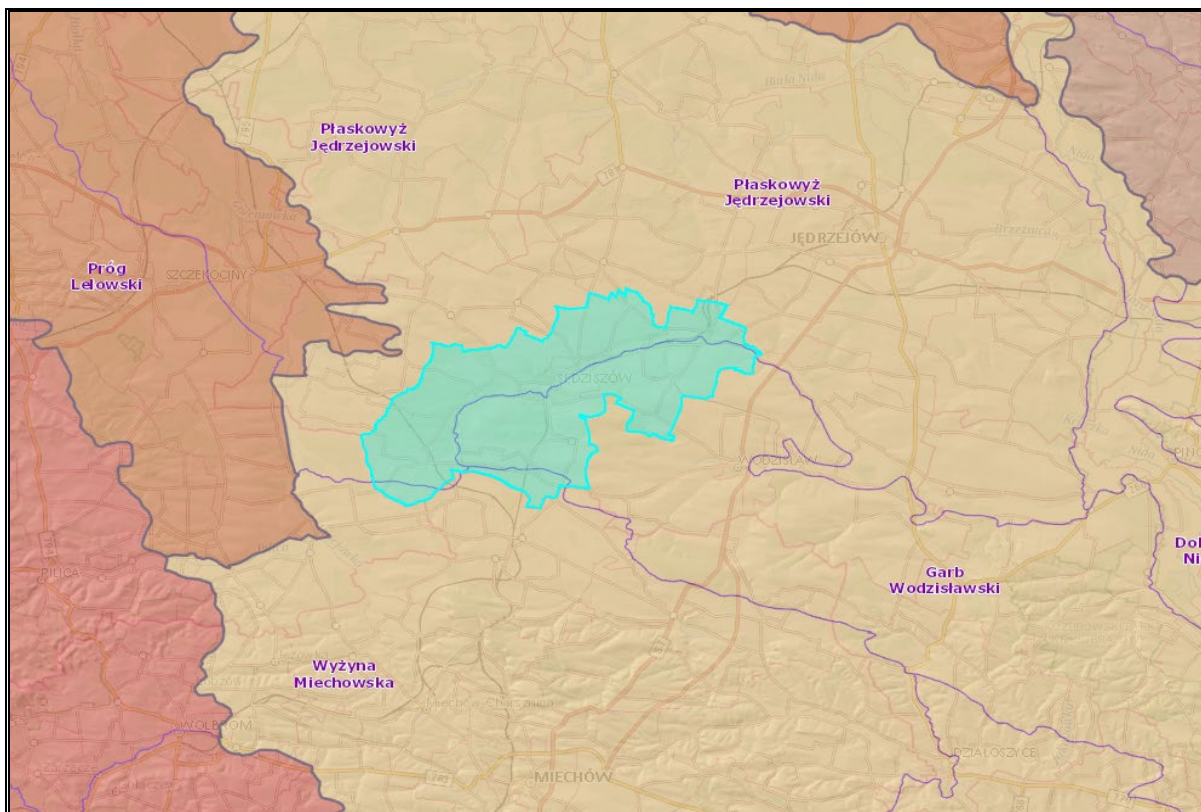
Pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (wg Kondrackiego), Gmina Sędziszów znajduje się w następujących jednostkach (rys. 3):

- megaregion - Pozaalpejska Europa Środkowa,
- prowincja - Wyżyny Polskie,
- podprowincja - Wyżyna Małopolska,
- makroregiony - Niecka Nidziańska,
- mezoregiony - Płaskowyż Jędrzejowski, Garb Wodzisławski oraz Wyżyna Miechowska.

Teren Gminy znajduje się w południowo-zachodniej części Wyżyny Małopolskiej i środkowo-zachodniej części, należącej do niej, Niecki Nidziańskiej, na granicy Płaskowyżu Jędrzejowskiego, Garbu Wodzisławskiego i Wyżyny Miechowskiej.

Obszar Gminy charakteryzuje się krajobrazem wyżynnym. Utwory powierzchniowe stanowią w większości węglanowo-krzemionkowe osady Kredy środkowej i górnej, podrzędnie zaś lodowcowe utwory zlodowaceń południowo i środkowopolskich. Ukształtowanie terenu Gminy związane jest z kenozoiczną aktywnością tektoniczną oraz erozją, która odłoniła skały kredowe, a także działalnością rzeki Mierzawa.

Najniższe położone obszary znajdują się w środkowej części Gminy w dolinie rzeki Mierzawa. Najwyższe zaś znajdują się obszary położone po południowej stronie rzeki.

Rysunek 3. Położenie Gminy Sędziszów pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Powierzchnia i grunty

Największy obszar na terenie Gminy zajmują grunty uprawne (77%) oraz tereny leśne, które zajmują prawie 17% powierzchni gminy.

Charakter Gminy

Gmina ma charakter przemysłowo-rolniczy o koncentracji zakładów produkcyjnych związanych z produkcją i remontem urządzeń do centralnego ogrzewania, transportem towarowym i osobowym - tak drogami żelaznymi jak i szosami oraz pozyskiwaniem i obróbką surowicy drzewnej, produkcją artykułów spożywczych czystych ekologicznie i świadczenia usług dla ludności.

Gmina Sędziszów (poza obszarem miasta) ma charakter zdecydowanie rolniczy. W Gminie użytki rolne zajmują 77% powierzchni ogólnej.

Przeważająca ilość zakładów produkcyjnych znajduje się w mieście Sędziszów i na jego obrzeżach. Takie uwarunkowania powodują, że Gmina nie traci walorów przyrodniczych. Jest zapleczem odpoczynku i rekreacji dla mieszkańców i najbliższych aglomeracji. Na terenie Gminy istnieje zaplecze rekreacyjno-sportowe (Baza TKR, zespół basenów i hala sportowa).

Funkcję administracyjnego, kulturalnego i gospodarczego centrum pełni miasto Sędziszów. Gmina jest znacząco uboga w bogactwa naturalne. Występują jedynie (i to z niezbyt dużymi pokładami) piaskowce. Gmina całym swoim obszarem jest położona na dużym zbiorniku wody pitnej, a wody powierzchniowe to małe potoki rzeczne lub cieki wodne zasilające rzekę Mierzawę przepływającą przez cały obszar gminy wzdłuż dłuższej osi elipsy jaki w przybliżeniu kształtuje obszar Gminy.

Obszar Gminy znajduje się na styku trzech mezoregionów: Płaskowyżu Jędrzejowskiego, Garbu Wodzisławskiego i Wyżyny Miechowskiej. Obszar gminy wyniesiony jest nad poziom morza od 232 - 257 m (dolina rzeki Mierzawa) do około 320 m (między Gniewięcinem a Skorupkowem). Pokrywa glebowa jest bardzo zróżnicowana. Tworzą ją: utwory wietrzeniowe górnej kredy, z których wytworzyły się rędziny czarnoziemne oraz brunatne; utwory zlodowacenia krakowskiego w postaci glin, piasków gliniastych i luźnych, całkowitych, naglinowych, nawapieniowych. Utwory te stanowią główne tworzywo gleb brunatnych, rdzawych i czarnych ziem. W obrębie użytków zielonych występują gleby torfowe, murszowe, mułowo - torfowe, glejowe i mady.

Gmina jest znacząco uboga w bogactwa naturalne. Eksploatacja surowców takich jak opoki i margle kredy górnej oraz piaski czwartorzędowe wydobywanych dla potrzeb budownictwa została zaniechana ze względu na niską jego jakość i łatwą dostępność materiałów gotowych. Na obszarze Sędziszowa, dominującym elementem rzeźby są długie stoki i zbocza dolin o nachyleniu 5-12%. Występują one wzdłuż doliny rzeki Mierzawy i dolin bocznych. Ich szerokość jest zmienna, średnio waha się w granicach 200-300 m, na wschód od miasta osiągając nawet 1 km.

Wody powierzchniowe na terenie Gminy, to małe potoki rzeczne lub cieki wodne zasilające rzekę Mierzawę przepływającą przez cały obszar gminy wzdłuż dłuższej osi elipsy jaki w przybliżeniu kształtuje obszar gminy. Jedyną rzeką (pomijając drobne bezimienne potoki) występującą na obszarze gminy jest Mierzawa, biorąca swój początek w Wierzbicy i będąca dopływem Nidy. Miejscowe znaczenie gospodarcze mają znajdujące się w dolinie rzeki, w Krzelowie, stawy hodowlane, a także dwa zalewy z przeznaczeniem na wędkarstwo i rekreację.

Wody podziemne stanowią jedyne źródło zaopatrzenia ludności, rolnictwa i przemysłu w wodę. Gmina Sędziszów leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 409 Niecka Miechowska, związanego z utworami kredy górnej. Jest to zbiornik szczelinowy i szczelinowo-porowy, o wysokiej zasobności i dobrym stanie czystości pod względem fizyko-chemicznym.

Do większości odbiorców z terenu Gminy Sędziszów woda dostarczana jest za pomocą wodociągowej sieci rozdzielczej. Gmina zasilana jest w wodę z ujęć wód podziemnych. Siecią wodociągową w poszczególnych miejscowościach administruje Zakład Usług Komunalnych w Sędziszowie.

Sieć kanalizacji sanitarnej istnieje w mieście Sędziszów od 2010 r. Obejmowała ona: Osiedle Na Skarpie i Osiedle Sady, osiedle domków jednorodzinnych przy ul. Przemysłowej oraz obiekty po byłej

Gminnej Spółdzielni „SCH”, które aktualnie są zagospodarowane przez sektor prywatny w centrum handlowym Sędziszowa. Istniejąca wówczas opisana powyżej sieć kanalizacji wymagała gruntownej odbudowy. Ponadto rozwój Sędziszowa wymagał jej rozbudowy, w związku z czym dobudowano sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z dwoma oczyszczalniami wód deszczowych oraz przebudowano oczyszczalnię ścieków w Sędziszowie.

Na terenie Gminy Sędziszów obecnie pracuje nowa oczyszczalnia z procesem oczyszczania biologicznego, oddana w 2020 r. Znajduje się ona na terenie starej oczyszczalni. W ramach inwestycji powstał budynek oczyszczalni ścieków, budynek socjalno-techniczny, zbiorniki retencyjne (ścieków z kanalizacji oraz ścieków dowiezionych), wylot ścieków oczyszczonych do rzeki Mierzawy, wylot wód opadowych i roztopowych do rowu przy wschodniej granicy terenu oczyszczalni, biofiltr oraz pompownia ścieków z komorą pomiarową. Ponadto została rozbudowana infrastruktura komunikacyjna, przebudowane rurociągi międzyobiektowe, wykonane przyłącze wodociągowe.

Ze względu na ukształtowanie terenu zaprojektowano kanalizację grawitacyjno-tłoczną wraz z pompowniami.

Własne, lokalne oczyszczalnie posiadają:

- Zespół Szkół - Centrum Kształcenia Rolniczego w Krzelowie,
- Szkoła Podstawowa w Tarnawie.

Większość posesji w Gminie zaopatrzona jest w zbiorniki bezodpływowe do gromadzenia nieczystości ciekłych oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Z północnego zachodu na południowy wschód biegnie przez Gminę linia kolejowa relacji Warszawa - Kraków. Równolegle do niej przebiega szerokotorowa Linia Hutniczo Siarkowa. Sieć lokalnych dróg pozwala na dobre połączenie poszczególnych wsi gminy z Sędziszowem. Miasto ma dosyć dobre połączenie drogowe z takimi miastami jak Kielce (63 km), Kraków (74 km), Katowice (105 km), Częstochowa (76 km).

Do układu kolejowych ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy Sędziszów należą:

- linia nr 8 relacji Warszawa - Kraków,
- linia nr 64 relacji Kozłów - Koniecpol,
- linia nr 65 relacji Most na rz. Bug - Sławków Płd. (Linia Hutniczo-Siarkowa - LHS).

W kryteriach klasyfikacji linii na sieci PKP, pod względem ważności w kolejowym ruchu eksploatacyjnym są to linie I-rzędowego, znaczenia państwowego. Wszystkie wymienione odcinki przedmiotowych linii znajdują się w granicach administracyjnych Wschodniej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych z siedzibą w Lublinie.

W granicach administracyjnych Gminy Sędziszów, PKP zajmuje teren o obszarze liczącym 184,00 ha - w użytkowaniu wieczystym.

Gmina Sędziszów stanowi węzeł dróg powiatowych (110 km) w skład których wchodzi drogi:

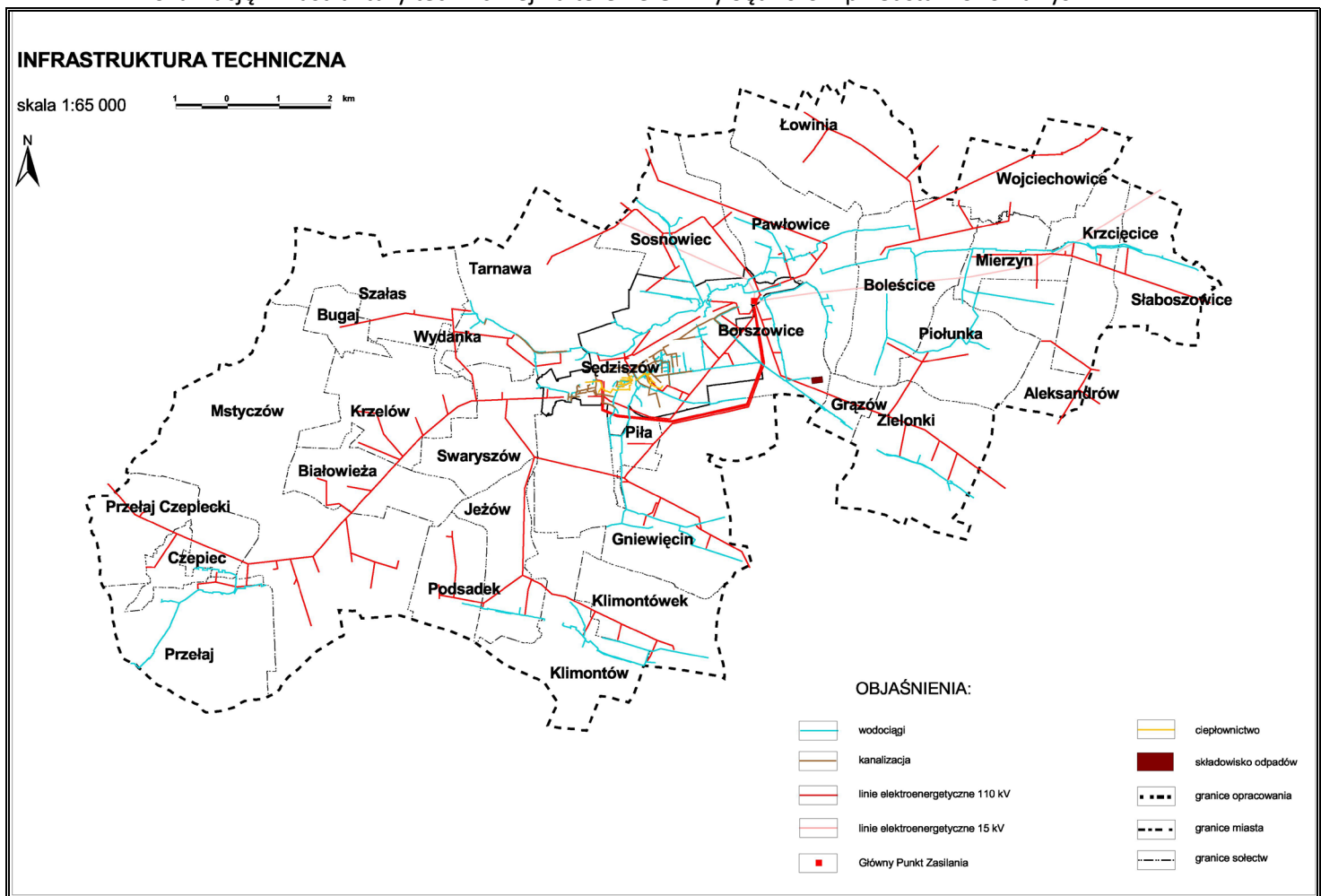
Sędziszów - Grązów, Szczekociny - Słupia Jędrzejowska - Sędziszów - Wodzisław, Mierzawa - Sędziszów - Kozłów, Rożnica - Sędziszów - Tarnawa, Nagłowice - Trzciniec - Sędziszów, Łowinia - Pawłowice - Sędziszów, Skroniów - Krzęcice (połączenie z Jędrzejowem), Żarnowiec - Wodzisław - Michałów, Przełaj - Krzelów - Swaryszów, Węgrzynów - Czekaj, Trzciniec - Łowinia - Wojciechowice, Cierno - Warzyn - Zagórze - Krzęcice, Sprowa - Raszków - Bugaj - Krzelów.

Oprócz dróg powiatowych Gmina Sędziszów posiada również ulice wewnętrzne (60 km) i drogi gminne (130 km).

Drogi gminne: Na Skarpie - Wodzisławska - Rajska, Nowa Wieś - Marianów - Sędziszów, Nowa Wieś - Bugaj - Czekaj, Czekaj - Wydanka - Tarnawa, Gniewięcin - Krężoły, Mstyczów - Lipie - Klimontów, Klimontówek - Skorupków, Pawłowice - Bolesćice - Wojciechowice, Bolesćice - Piołunka, Borszowice - Grązów, Wojciechowice - Deszno, Gniewięcin - Sielec, Gniewięcin - Klimontów, Szałas przez wieś, Tarnawa - Marianów, Mierzyn - Piołunka, Aleksandrów przez wieś, Pawłowice - Bolesćice.

W Gminie popularne jest przemieszczanie się rowerem. Wzrasta liczba osób korzystających z tego środka lokomocji.

Lokalizację infrastruktury technicznej na terenie Gminy Sędziszów przedstawiono na rys. 4.

Rysunek 4. Lokalizacja infrastruktury technicznej na terenie Gminy Sędziszów

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Krajowe przepisy dotyczące konieczności przedstawiania zagadnień dotyczących ochrony środowiska w planie zagospodarowania przestrzennego zawarte są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r., poz. 977 t.j. ze zm.), a także w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 t.j. ze zm.).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawowymi instrumentami kształtowania ładu przestrzennego pozwalającymi na racjonalną gospodarkę terenami. Od kilku lat obserwuje się wzmocnienie roli planowania przestrzennego, jako instrumentu ochrony środowiska. Do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywane są opracowania ekofizjograficzne i prognozy oddziaływania na środowisko, które uwzględniają zagadnienia ochrony środowiska na etapie tworzenia tych planów, a także studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Pierwsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów zostało przyjęte uchwałą Nr X/96/2007 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 29 czerwca 2007 r., a następnie zmienione Uchwałą Nr XIX/138/2012 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 19 marca 2012 r., Uchwałą Nr IX/70/2019 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 30 maja 2019 r. oraz Uchwałą Nr LVI/478/2023 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 30 marca 2023 r.

Aktualnie na podstawie Uchwały Nr XXXI/264/2021 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 stycznia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów prowadzona jest procedura zmiany Nr 4 Studium.

Na terenie Gminy Sędziszów obowiązuje 7 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp), natomiast na terenie miasta Sędziszów 6 mpzp. Wykaz uchwał Rady Miejskiej w Sędziszowie w sprawie mpzp jest następujący:

- Gmina Sędziszów:
 - ✓ Uchwała Nr XXV/251/2008 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego Nr 44, poz. 665 z dnia 25 lutego 2009 r.),
 - ✓ Uchwała Nr XXXII/231/2013 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów, dla części wsi Pawłowice, Łowinia, Sosnowiec, Wojciechowice (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 2035 z dnia 6 maja 2013 r.),
 - ✓ Uchwała Nr XXXV/265/2013 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 9 sierpnia 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów dla części wsi: Aleksandrów, Bolesłice, Grązów, Piotunka i Zielonki (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 3260 z dnia 24 września 2013 r.),
 - ✓ Uchwała Nr XVII/154/2020 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów dla części działki o nr ewid. 322 w miejscowości Sosnowiec (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 660 z dnia 6 lutego 2020 r.),
 - ✓ Uchwała Nr XXVII/222/2020 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 września 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 3551 z dnia 6 października 2020 r.),
 - ✓ Uchwała Nr LVIII/488/2023 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów dla trzech obszarów położonych w Bolesłicach, Borszowicach i Jeżowie (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 2433 z dnia 6 czerwca 2023 r.),
 - ✓ Uchwała Nr LIX/497/2023 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sędziszów dla dwóch obszarów położonych w Łowini i Pawłowicach (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 2945 z dnia 7 lipca 2023 r.).
- Miasto Sędziszów:
 - ✓ Uchwała Nr III/10/2010 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 30 grudnia 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sędziszów (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego Nr 58, poz. 681 z dnia 7 marca 2011 r.),
 - ✓ Uchwała Nr VI/34/2011 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 4 marca 2011 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Miasta Sędziszów (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego Nr 99 poz. 1053 z dnia 18 kwietnia 2011 r.),
 - ✓ Uchwała Nr XIV/98/2011 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 28 października 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sędziszów

- w zakresie terenów kolejowych (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego Nr 312, poz. 3811 z dnia 20 grudnia 2011 r.),
- ✓ Uchwała Nr XLVI/361/2014 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 29 września 2014 r. w sprawie zmiany nr 1 zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sędziszów (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 2895 z dnia 4 listopada 2014 r.),
 - ✓ Uchwała Nr XIX/129/2016 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sędziszów (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 1682 z dnia 30 maja 2016 r.),
 - ✓ Uchwała Nr XXVII/223/2020 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 września 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sędziszów (ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego poz. 3552 z dnia 6 października 2020 r.).

W/w plany stanowią akty prawa miejscowego, których celem jest określenie zasad kształtowania ładu przestrzennego na danym terenie, którego dotyczą.

5.2. Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza

Zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska przyrodniczego. Ponadto wpływają na zmiany klimatu oraz wywołują niekorzystne procesy w ochronnej warstwie ozonowej. Ważną cechą zanieczyszczeń powietrza jest możliwość ich przenoszenia na znaczne odległości. Ochrona powietrza, zgodnie z przepisami, polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, względnie utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

W województwie świętokrzyskim zagadnienia związane z ochroną powietrza ujęte są w „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych oraz Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”. Dokumenty te zostały scharakteryzowane w rozdziale 3.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2024 r., poz. 54 t.j.) przygotowanie i zrealizowanie Programu Ochrony Powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji, spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845 t.j.).

Na podstawie art. 87 ust. 2 ww. ustawy, w województwie świętokrzyskim wyznaczonych zostały 2 strefy, dla których przeprowadzana jest coroczna ocena jakości powietrza. Są to: strefa miasta Kielce i strefa świętokrzyska. Gmina Sędziszów zaliczona została do **strefy świętokrzyskiej - PL 2602**.

5.2.1. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym rejon Sędziszowa położony jest na pograniczu wschodnio-małopolskiego i zachodnio-małopolskiego regionu klimatycznego.

Pas ten charakteryzuje się klimatem umiarkowanym łagodnym, stanowiącym połączenie cech klimatu morskiego i kontynentalnego. Klimat Sędziszowa jest łagodny bez znacznych wahań temperatury z dużą ilością cisz i małymi prędkościami wiatru.

Amplituda temperatur skrajnych wynosi około 65°C. Przeciętna temperatura w miesiącach zimowych wynosi około 3°C, lecz dni bardzo mroźnych, poniżej 10°C jest niewiele. Klimat Sędziszowa jest typowym klimatem nizinnym o cechach kontynentalnych. Sędziszów należy do miejscowości „średnio suchych” - średnia roczna wilgotność względna powietrza mieści się w granicach od 71% do 80%.

Występują tu korzystne warunki insolacyjne - 1813 godzin ze słońcem w ciągu roku.

Średnia roczna temperatura wynosi 7,7°C. Średnie opady atmosferyczne wahają się w granicach 600 mm - 770 mm. Średnio najobfitsze opady przypadają na czerwiec, lipiec, najniższe zaś notowane są w miesiącach zimowych (luty, marzec). Średnio 150 dni z opadami. Przeważają wiaty z kierunków zachodnich i południowo - zachodnich, a średnia prędkość wiatru nie przekracza 2,6 m/s.

W ostatnich latach wzrosła liczba zjawisk ekstremalnych: susze, powodzie, trąba powietrzna, gradobicia, nagłe spadki lub wzrosty temperatury, anomalnie ciepłe wiosny oraz anomalnie ciepłe lub chłodne jesienie, anomalnie ciepłe zimy lub poszczególne miesiące zimowe.

5.2.2. Emisja zanieczyszczeń

Głównym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie Gminy Sędziszów jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie lokalne, zlokalizowane zazwyczaj przy obiektach użyteczności publicznej, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady usługowe, z których spaliny są emitowane przez kominy niższe niż 40 m oraz ciepłownię miejską SPEC Sp. z o.o.),
- emisję komunikacyjną,
- emisję z zakładów przemysłowych,
- emisję napływową.

Emisja niska (powierzchniowa)

Niska emisja na terenie miasta, a także na obszarach wiejskich związana jest z indywidualnymi źródłami ciepła w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Pomimo wejścia w życie uchwały antysmogowej (Uchwała Nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw) nadal zdarza się niedopuszczalne przepisami prawa spalanie różnego rodzaju materiałów odpadowych, w tym odpadów komunalnych, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Ponadto wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają także lokalne przestarzałe kotłownie pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania oraz małe przedsiębiorstwa usługowe wykorzystujące opał niskiej jakości. Nie posiadają one urządzeń do ochrony powietrza. Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i o różnym stopniu zasyarczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare urządzenia grzewcze posiadają niską sprawność. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły i benzo(a)piren.

Ograniczenie niskiej emisji w Gminie Sędziszów jest zagadnieniem rozpatrywanym w ważnych dokumentach opracowanych na szczeblu gminnym. W dokumentach tych zawarto działania mające na celu ograniczenie tej emisji.

Gmina opracowała „**Aktualizację Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sędziszów do roku 2030**”. Plan ten koncentruje się na kształtowaniu i wdrażaniu lokalnej gospodarki niskoemisyjnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Z kolei działania związane są z zaopatrzeniem gminy w gaz, energię cieplną i elektryczną oraz zarządzaniem energią realizowane są zgodnie z „**Aktualizacją założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Sędziszów do roku 2030**”.

Scharakteryzowano, iż obiekty na terenie Gminy Sędziszów zaopatrywane są w ciepło na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody głównie z węgla kamiennego, miału węglowego, ekogroszku, systemu ciepłowniczego, gazu płynnego, oleju opałowego, energii elektrycznej oraz z biomasy (drewno,

pellet). W Gminie brak jest gazociągu i gazu ziemnego, natomiast znajduje się terminal przetadunkowy gazu płynnego.

Procesy spalania w urządzeniach przestarzałych (poniżej V klasy emisji), o małej mocy, niskiej sprawności, bez systemów oczyszczania spalin są źródłem emisji substancji szkodliwych dla środowiska i człowieka, takich, jak: CO, SO₂, NO_x, pyły, zanieczyszczenia organiczne, w tym kancerogenne wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), włącznie z benzo(a)pirenem, dioksyny i furany, węglowodory alifatyczne, aldehydy i ketony, a także metale ciężkie.

Emisja zanieczyszczeń składa się głównie z dwóch grup: zanieczyszczenia lotne stałe (pyłowe) i zanieczyszczenia gazowe (organiczne i nieorganiczne). Do zanieczyszczeń pyłowych należą np. popiół lotny, sadza, związki ołowiu, miedzi, chromu, kadmu i innych metali ciężkich. Z kolei zanieczyszczenia gazowe to tlenki węgla (CO i CO₂), siarki (SO₂) i azotu (NO_x), amoniak (NH₃) fluor, węglowodory (łańcuchowe i aromatyczne) oraz fenole. Do zanieczyszczeń atmosferycznych antropogenicznych pochodzących ze spalania na potrzeby energetyczne należą: dwutlenek węgla – CO₂, tlenek węgla – CO, dwutlenek siarki – SO₂, tlenki azotu – NO_x, pyły oraz benzo(a)piren. W trakcie prowadzenia różnego rodzaju procesów technologicznych do atmosfery emitowane mogą być zanieczyszczenia w postaci różnego rodzaju związków organicznych, a wśród nich silnie toksyczne węglowodory aromatyczne. Natomiast głównymi związkami wpływającymi na powstawanie efektu cieplarnianego są: dwutlenek węgla odpowiadający w około 55% za efekt cieplarniany oraz w 20% metan CH₄. Dwutlenek siarki i tlenki azotu, niezależnie od szkodliwości związanej z bezpośrednim oddziaływaniem na organizmy żywe, są równocześnie źródłem kwaśnych deszczy. Zanieczyszczeniami widocznymi, uciążliwymi i odczuwalnymi bezpośrednio są pyły w szerokim spektrum frakcji. Najbardziej toksycznymi związkami są wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), posiadające właściwości kancerogenne. Najsilniejsze działanie rakotwórcze wykazują WWA mające więcej niż trzy pierścienie benzenowe w cząsteczce. Najbardziej znanym wśród nich jest benzo(a)piren, którego emisja związana jest również z procesem spalania węgla, zwłaszcza w niskosprawnych paleniskach indywidualnych.

Żadne ze wspomnianych zanieczyszczeń nie występuje pojedynczo, niejednokrotnie ulegają one w powietrzu dalszym przemianom. W działaniu na organizmy żywe obserwuje się występowanie zjawiska synergizmu, tj. działania skojarzonego, wywołującego efekt większy niż ten, który powinien wynikać z sumy efektów poszczególnych składników. Na stopień oddziaływania mają również wpływ warunki klimatyczne takie jak: temperatura, nasłonecznienie, wilgotność powietrza oraz kierunek i prędkość wiatru.

System ciepłowniczy

Zaopatrzenie miasta Sędziszów w ciepło oparte jest na centralnym systemie ciepłowniczym oraz kotłowniach lokalnych, zlokalizowanych z reguły przy obiektach użyteczności publicznej np. szkołach, obiektach służby zdrowia, zakładach przemysłowych oraz na ogrzewaniu indywidualnym budynków.

Domy jednorodzinne zlokalizowane na terenie Gminy w większości ogrzewane są z indywidualnych źródeł ciepła (przedomowych kotłowni, głównie węglowych ze współspalaniem biomasy - drewna).

Głównymi odbiorcami ciepła jest sektor: odbiorców indywidualnych oraz przemysłowy. U odbiorców indywidualnych ciepło dostarczane najczęściej wykorzystywane jest na potrzeby ogrzewania i wentylacji obiektów i przygotowania ciepłej wody użytkowej. U odbiorców przemysłowych oprócz ogrzewania i przygotowania ciepłej wody wykorzystywane jest również w procesach technologicznych.

Produkcją i dystrybucją energii cieplnej zajmuje się Sędziszowskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. (SPEC) z siedzibą przy ul. Kardynała Wyszyńskiego 2 w Sędziszowie. SPEC jest spółką prawa handlowego, której około 60% udziałów należy Fabryki kotłów SEFAKO S.A., pozostałe 40% należy do Gminy Sędziszów. Przedmiotem przeważającej działalności SPEC jest wytwarzanie i dostawa ciepła dla miasta Sędziszowa. SPEC Sp. z o.o. od strony technicznej składa się z dwóch części:

- kotłowni (wytwarzanie ciepła),
- sieci ciepłowniczej (dystrybucja ciepła).

Kotłownia posiada moc zainstalowaną 16,1 MW. Moc kotłowni w pełni pokrywa potrzeby wszystkich odbiorców ciepła.

Siecią ciepłowniczą dostarczane jest ciepło do osiedli mieszkaniowych „Sady” i „Na Skarpie”, osiedla domków jednorodzinnych oraz wielu miejskich instytucji i pawilonów handlowo-usługowych. Fabryka Kotłów „SEFAKO SA” odbiera ciepło (c.o.) własną siecią ciepłowniczą.

System gazowniczy

Gaz ziemny

W chwili obecnej Gmina Sędziszów nie jest zgazyfikowana i korzysta jedynie z gazu ciekłego propan-butan. Podjęcie decyzji o budowie sieci gazowej wysokiego i średniego ciśnienia po spełnieniu kryteriów technicznych i opłacalności ekonomicznej, należy do Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. w Warszawie.

Gaz ciekły

Dystrybucja gazu ciekłego z dowozem do odbiorcy prowadzona jest na terenie Gminy Sędziszów przez prywatnych dystrybutorów.

Przyjmując, że zużycie gazu ciekłego na 1 mieszkanie wynosi 1 butlę (11 kg)/na miesiąc, przeciętne szacunkowe zużycie gazu ciekłego na potrzeby przygotowania posiłków w ciągu roku na terenie Gminy Sędziszów wynosi około 380 000 kg.

Mieszkańcy zaopatrują się w gaz ciekły, który głównie służy im do przygotowywania posiłków, jednak wykorzystywany jest również do ogrzewania budynków mieszkalnych i ciepłej wody użytkowej.

Działania Gminy zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji

Program Czyste Powietrze

Na mocy zawartego w dniu 20 maja 2021 r. Porozumienia oraz Aneksu z dnia 30 września 2022 r. z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w sprawie wspólnej realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” Gmina prowadzi punkt konsultacyjno-informacyjny, który realizuje m.in.:

- udzielanie informacji o programie osobom zainteresowanym złożeniem wniosku o dofinansowanie,
- wsparcie wnioskodawców w zakresie przygotowywania wniosków o dofinansowanie,
- pomoc przy wypełnianiu wniosków o dofinansowanie,
- przekazywanie do WFOŚiGW wniosków o dofinansowanie składanych przez wnioskodawców w gminie,
- pomoc wnioskodawcom przy rozliczeniu przyznanego dofinansowania, w tym przy poprawnym wypełnianiu wniosku o płatność oraz kompletowaniu wymaganych załączników.

W 2022 r. mieszkańcy Gminy Sędziszów za pośrednictwem Gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego złożyli do WFOŚiGW w Kielcach 41 wniosków o dofinansowanie do wymiany nieefektywnych źródeł ciepła oraz przeprowadzenie termomodernizacji budynków mieszkalnych.

Oświetlenie uliczne

Jednym z podstawowych zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego jest finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg znajdujących się na terenie Gminy. W 2021 r. nastąpiła dalsza rozbudowa oświetlenia ulicznego, która poprawiła bezpieczeństwo publiczne lokalnej społeczności.

Przeprowadzone działania obejmowały usuwanie zaistniałych awarii urządzeń oświetlenia drogowego i parkowego wraz z wymianą uszkodzonych słupów oświetleniowych.

W 2021 r. wykonano poniższe zadania inwestycyjne związane z oświetleniem ulicznym:

- dobudowę oświetlenia ulicznego w Słaboszowicach droga gminna,
- dobudowę oświetlenia ulicznego w Pawłowicach droga gminna działka nr 22/2,
- wykonanie oświetlenia przy przystanku w Krzcięcicach,
- przedłużenie oświetlenia ulicznego w miejscowości Grążów w kierunku lasu,
- dobudowę oświetlenia ulicznego przy ul. Leśnej w Sędziszowie,

- modernizację oświetlenia ulicznego na terenie sołectwa Bugaj.

Łącznie na terenie Gminy ułożono w gruncie 306 mb kabla oświetleniowego, podwieszono 598 mb przewodu oświetleniowego napowietrznego na wydzielonych słupach, zamontowano 18 szt. opraw oświetleniowych, zainstalowano 4 układy pomiarowe, wymieniono 14 szt. opraw sodowych na oprawy LED.

W 2022 r. wykonano poniższe zadania inwestycyjne związane z oświetleniem ulicznym:

- dobudowa oświetlenia ulicznego w Mstyczowie w rejonie posesji 68 (I etap),
- projekty techniczne, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, kosztorysy inwestorskie dla dobudowy oświetlenia ulicznego w Sędziszowie obejmujące:
 - ✓ łącznik od ul. Przemysłowej do ul. Klimontowskiej,
 - ✓ ul. Orzechową,
 - ✓ ul. Ogrodową,
 - ✓ ul. Leśną.
- oraz program funkcjonalno-użytkowy dla nowo planowanych inwestycji na terenie gminy.

Nowa infrastruktura oświetlenia publicznego na terenie Gminy Sędziszów, bazuje na energooszczędnych i ekologicznych lampach typu LED. Inwestycje są realizowane sukcesywnie w ramach opracowanych projektów.

Kontrole w sektorze ochrony środowiska

Ważnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest niska emisja, dlatego tak ważna jest kontrola palenisk domowych. Kontrole wykonywane przez pracowników Urzędu Miejskiego w Sędziszowie i mają na celu m.in. zweryfikowanie rodzaju opału stosowanego do ogrzewania.

Zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Sędziszowa Nr BM.120.97.2021 z dnia 5 października 2021 r. na terenie Gminy Sędziszów w 2021 r. Zespół kontrolny przeprowadził 31 kontroli posesji pod kątem prawidłowości dotyczących używanych źródeł ciepła, gospodarowania odpadami komunalnymi i nieczystościami ciekłymi. We wszystkich przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Sędziszowa Nr BM.120.97.2021 z dnia 5 października 2021 r. na terenie Gminy Sędziszów w 2022 r. Zespół kontrolny przeprowadził 178 kontroli posesji pod kątem prawidłowości dotyczących kontroli palenisk, gospodarki odpadami komunalnymi, opróżniania zbiorników bezodpływowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Teren miasta Sędziszów jest objęty monitoringiem poziomu zanieczyszczenia powietrza za pomocą stacji pomiarowej zamontowanej na budynku Przedszkola Samorządowego.

Dane o poziomie zanieczyszczenia dostępne są między innymi za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miejskiego w Sędziszowie <https://sedziszow.pl>, a także z poziomu dostępnej aplikacji na telefon.

Druga stacja pomiarowa powietrza zainstalowana jest na terenie terminalu przeładunkowego GASPOL S.A. w Pawłowicach. Dane o poziomie zanieczyszczenia dostępne są za pośrednictwem strony internetowej producenta urządzenia <https://airly.org/map/pl/>, a także z poziomu dostępnej aplikacji na telefon.

W ramach wsparcia mieszkańców Gmina Sędziszów prowadzi kampanię informacyjną zachęcającą mieszkańców do skorzystania z programu „Czyste Powietrze” realizowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Dystrybucja węgla po preferencyjnej cenie

Gmina Sędziszów w dniu 21 listopada 2022 r. podpisała umowę ze spółką Polska Grupa Górnicza S.A. z siedzibą w Katowicach na zakup węgla dla mieszkańców gminy. Spółka zaoferowała Gminie w okresie do 31 grudnia 2022 r. węgiel w sortymencie:

- Kostka – 324 Mg,

- Retopal Ekogroszek – 81 Mg,
- Karlik Ekogroszek – 324 Mg,
- Orzech – 289 Mg.

Do dokonania zakupu preferencyjnego paliwa stałego uprawniona była osoba fizyczna w gospodarstwie domowym, która spełniała warunki uprawniające do dodatku węglowego.

Gmina Sędziszów zakupiła i odebrała łącznie w 2022 r. 1 007,38 Mg węgla, który sprzedawała mieszkańcom za pośrednictwem składów opału.

Do dnia 31 grudnia 2022 r. wydano 607 upoważnień do odbioru łącznie 875,00 Mg węgla w asortymencie: Kostka, Orzech, Retopal Ekogroszek i Karlik Ekogroszek.

Węgiel pochodził z wydobycia kopalni Piast – Ziemowit ruch Ziemowit, Piast – Ziemowit ruch Piast, Piast – Ziemowit ruch Wola, Row Ruch Rydułtowy.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, szczególnie w rejonie ważnych szlaków komunikacyjnych.

Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon pojazdów i nawierzchni dróg.

Emisja z zakładów przemysłowych (punktowa)

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie Sędziszowa.

Dane dotyczące emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza na terenie powiatu jędrzejowskiego pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego.

Na terenie Sędziszowa działają podmioty gospodarcze z sekcji handlu i napraw pojazdów, przetwórstwa przemysłowego, budownictwa oraz z pozostałej działalności usługowej wraz z gospodarstwami zatrudniającymi pracowników.

Emisję pyłów i gazów na terenie powiatu jędrzejowskiego z największych zakładów wg GUS w latach 2019-2022 (stan na dzień 31 grudnia danego roku kalendarzowego) przedstawia tab. 2.

Tabela 2. Emisja pyłów i gazów wg GUS z największych zakładów w powiecie jędrzejowskim w latach 2019-2022

Powiat jędrzejowski	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]				Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]				
	ogółem	ze spalania paliw	cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych	węglowo-grafitowe, sadza	ogółem	w tym			
						SO ₂	NO _x	CO	CO ₂
2019	141	12	127	1	1 378 711	756	1 195	3 109	1 373 292
2020	112	11	98	2	1 158 103	670	1 193	2 607	1 153 362
2021	84	10	72	1	1 053 834	753	1 133	2 132	1 049 541
2022	81	12	67	1	1 007 306	493	1 149	2 983	1 002 399

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl/>)

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w powiecie jędrzejowskim w latach 2019-2022, wg GUS kształtują się następująco:

- 2019 r.:
 - ✓ pyłowe – 329 970 Mg/rok,
- 2020 r.:
 - ✓ pyłowe – 259 460 Mg/rok,
- 2021 r.:
 - ✓ pyłowe – 239 328 Mg/rok,
- 2022 r.:
 - ✓ pyłowe – 225 363 Mg/rok.

Emisja napływowa

Istotną rolę w emisji zanieczyszczeń do powietrza odgrywa także napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiadujących. Znaczna część zanieczyszczeń pochodzi zatem nie tylko z terenu miasta Sędziszowa i terenów wiejskich, ale także ze źródeł zewnętrznych.

5.2.3. Odnawialne źródła energii

Poprawa efektywności energetycznej wiąże się z rozwojem odnawialnych źródeł energii. Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. zakładała zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii: co najmniej do poziomu 15 % do 2020 r. i dalszy wzrost w latach następnych, 10 % udział biopaliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji do 2020 r., zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych i ochronę lasów przed nadmierną eksploatacją na cele energetyczne.

Energia wiatrowa

Na terenie Gminy Sędziszów w obecnej chwili nie ma zainstalowanych elektrowni wiatrowych, jednak w czerwcu 2015 r. Starosta Jędrzejowski wydał pozwolenie na budowę 5 sztuk elektrowni wiatrowych (o łącznej mocy 10 MW) wraz z infrastrukturą techniczną. Zgodnie z przedstawioną dokumentacją projektowane przedsięwzięcie zlokalizowane będzie w części na działkach, które stanowią teren zamknięty (działka o nr ewidencyjnym 853/1 Sędziszów będąca terenem kolejowym - w myśl Decyzji Nr 45 Ministra Infrastruktury z dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych; Dz. Urz. MI nr 14 poz. 51 ze zm.) - inwestycja obecnie jest w zawieszeniu, w trakcie dalszych uzgodnień i odwołań.

Dwie sztuki elektrowni wiatrowych (o łącznej mocy 4 MW) wraz z infrastrukturą techniczną mają zostać wybudowane w miejscowości Wojciechowice. Pod pozostałe elektrownie wiatrowe (o łącznej mocy do 21 MW) wyznaczono tereny w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów na obszarze części wsi: Boleścice, Grążów, Piotunka i Zielonki.

Energia wód śródlądowych

Na terenie Gminy Sędziszów brak jest elektrowni wodnych, a potencjał cieków wodnych przepływających przez obszar Gminy nie daje możliwości dla budowy średnich i dużych elektrowni wodnych.

Energia słoneczna (kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne)

W Gminie Sędziszów występują dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego. Roczna ilość energii promieniowania słonecznego na terenie gminy na płaszczyznę poziomą wynosi ok. 1 150 kWh/m².

Miejscem użytkowania energii solarnej są przede wszystkim budynki mieszkalne, usługowe, rekreacyjne (np. Ośrodek Sportu i Rekreacji), użyteczności publicznej (budynek Urzędu Miejskiego, szkoły, ośrodki zdrowia).

Obecnie na terenie Gminy Sędziszów są pojedyncze instalacje wykorzystujące energię solarną. Nie tworzą one jednak zwartych systemów energetycznych. Taki też charakter przewiduje się dla energii solarnej w dalszej perspektywie.

Gmina Sędziszów należy do Porozumienia międzygminnego w sprawie instalacji systemów OZE w gminach powiatu buskiego i pińczowskiego wraz z gminami Busko Zdrój, Gnojno, Nowy Korczyn, Pacanów, Solec Zdrój, Stopnica, Tuczępy, Wiślica, Pińczów, Kije, Powiat Buski. Przedmiotem tego porozumienia jest wspólna realizacja inwestycji w ramach programu „Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych w gminach powiatu buskiego i pińczowskiego”. Przynależność do Porozumienia określa współdziałanie Gmin w zakresie projektowania, pozyskiwania współfinansowania realizacji programu ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy oraz innych funduszy, a także wykonawstwa przedsięwzięć przewidzianych w postanowieniach tego Porozumienia. Strony Porozumienia postanowiły przystąpić do współdziałania w zakresie rozpowszechniania na swoim obszarze źródeł energii odnawialnej w tym niekonwencjonalnych źródeł energii, tym samym, dążąc do poprawy jakości powietrza, zmniejszania wykorzystania nieodnawialnych źródeł energii, dywersyfikacji źródeł energii, a w konsekwencji poprawy jakości życia mieszkańców.

W ramach Projektu na terenie Gminy Sędziszów wybudowano instalację 579 szt. kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych, 3 na budynkach użyteczności publicznej, instalacje ogniw fotowoltaicznych na budynku Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sędziszowie jak i budynku wydzierżawionym przez Fundację Camposfera.

Z raportu o stanie Gminy Sędziszów za 2021 r. wynika, że upłynął 5-cio letni okres trwałości ww. projektu finansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, w ramach którego wykonano 579 instalacji kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych na terenie Gminy Sędziszów oraz zakończył się okres gwarancji instalacji solarnych. Mieszkańcy nabyli prawo własności Układu i są zobowiązani do korzystania z tego Układu przez okres kolejnych 5 lat.

Dofinansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Oś 3 „Efektywna i zielona energia” Działanie 3.1 „Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych” 270 instalacji fotowoltaicznych i 135 instalacji kolektorów słonecznych Gmina Sędziszów ubezpieczyła do końca 2024 r. Polisę na ubezpieczenie instalacji zawarto z firmą UNIQA Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Przedstawicielstwo w Siedlcach.

Geotermia

Obecnie energia geotermalna nie jest wykorzystywana przez mieszkańców miasta i obszarów wiejskich Sędziszowa.

Biomasa

Gospodarstwa indywidualne posiadające własne kotły grzewcze są często opalane biomasą tj. najczęściej drewnem jako paliwo dodatkowe. Coraz popularniejsze stają się również kotły opalane brykietem lub peletem.

Użytki rolne w Gminie Sędziszów zajmują około 77% powierzchni. Stąd polem działania dla wykorzystania biomasy jest energetyka ciepła.

Na nieużytkach istnieje możliwość uprawy roślin energetycznych, w tym wierzby, z przeznaczeniem na opał.

Biogazownie rolnicze

Obecnie na terenie Gminy Sędziszów nie występują biogazownie rolnicze. Na potrzeby własne biogazownia rolnicza wymaga powierzchni ok. 4 ha gruntów.

5.2.4. Ocena jakości powietrza

Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi aktualnie w zakresie sporządzania rocznej oceny jakości powietrza są:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54 t.j.),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r., poz. 2279) oraz rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 18 października 2022 r. z dnia 03 października 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2022 r., poz. 2131),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845 t.j.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159).

Obowiązek sporządzania corocznej oceny poziomu substancji w powietrzu wynika z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- przekracza poziom docelowy,
- nie przekracza poziomu docelowego,
- przekracza poziom celu długoterminowego,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Ocenę jakości powietrza w województwie świętokrzyskim oparto na „**Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, raport wojewódzki za rok 2022**” opracowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach. Jak już wspomniano powyżej Gmina Sędziszów należy do **strefy świętokrzyskiej – kod strefy PL 2602**.

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęta: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel. Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnego lub docelowego,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe,
- **klasa A1** - klasa strefy dla pyłu PM_{2,5} określona w oparciu o poziom dopuszczalny,
- **klasa C1** - klasa strefy dla pyłu PM_{2,5} określona w oparciu o poziom dopuszczalny,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w tab. 3 i w tab. 4.

Podstawą klasyfikacji stref w 2022 r. były wyniki pomiarów prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, a także wyniki modelowania jakości powietrza w 2022 r., wykonanego przez IOŚ-PIB i wyniki analiz otrzymane z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla 2022 r. wykonanego przez IOŚ-PIB.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2022 r. nie wyznaczył punktu monitoringu jakości powietrza na terenie przedmiotowej Gminy.

Najbliższy taki punkt pomiarowy znajduje się w mieście Małogoszcz (powiat jędrzejowski), w odległości 25 km od granicy Gminy Sędziszów, gdzie przeprowadzono pomiary jakości powietrza w 2019 r. Z kolei w 2022 r. pomiary przeprowadzone zostały w Gołuchowie, gmina Kije (powiat pińczowski), który znajduje się w odległości ok. 36 km od Gminy Sędziszów. Obydwa te punkty badają tło miejskie i pozamiejskie.

Tabela 3. Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia w 2019 r. i w 2022 r.

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w 2019 r. i w 2022 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	
Kod strefy	PL2602	
	2019 r.	2022 r.
Pył zawieszony (PM10)	C	C
Pył zawieszony (PM2,5) ²⁾	A	C1
Dwutlenek siarki (SO ₂)	A	A
Dwutlenek azotu (NO ₂)	A	A
Tlenek węgla (CO)	A	A
Ozon (O ₃) ¹⁾	A	A
Ołów (Pb)	A	A
Kadm (Cd)	A	A
Nikiel (Ni)	A	A
Arsen (As)	A	A
Benzen (C ₆ H ₆)	A	A
Benzo(a)piren (BaP)	C	C

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, obejmujące 2019 rok i 2022 rok, GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach

Wyjaśnienie: 1) - dla ozonu poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2, 2) – dla pyłu zawieszzonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A

Tabela 4. Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony roślin w 2019 r. i w 2022 r.

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w 2019 r. i w 2022 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	
Kod strefy	PL2602	
	2019 r.	2022 r.
Dwutlenek siarki (SO ₂)	A	A
Tlenki azotu (NO _x)	A	A
Ozon (O ₃) ¹⁾	C	A

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, obejmujące 2019 rok i 2022 rok, GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach

Wyjaśnienie: 1) - dla ozonu poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

Na podstawie oceny jakości powietrza oraz klasyfikacji stref województwa świętokrzyskiego za 2022 r. według kryterium ochrony zdrowia ludzi w strefie świętokrzyskiej stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych w zakresie następujących substancji: pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10.

Ponadto w omawianej strefie został również przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin dla wszystkich analizowanych zanieczyszczeń strefa ta została zaliczona do klasy A. W przypadku oceny pod kątem poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefa świętokrzyska uzyskała klasę D2.

Średnia 30 dniowych pomiarów jakości powietrza w 2022 r. Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/table/10794/30/9) na najbliższej stacji pomiarowej w Małogoszcu przedstawia się następująco:

- PM10 – 31,6 µg/m³,
- NO₂ – 5,8 µg/m³,
- SO₂ – 5,6 µg/m³.

Gmina Sędziszów posiada dwa urządzenia badające jakość powietrza na terenie Gminy, zostały one zakupione z własnych środków Gminy. Jest to jeden stacjonarny punkt badania jakości powietrza oraz jedno urządzenie przenośne. Punkt stacjonarny położony jest na terenie Przedszkola Samorządowego, Osiedle na Skarpie 8 w Sędziszowie i przedstawia aktualne dane na temat jakości powietrza, które dostępne są na stronie internetowej Gminy.

Analiza SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja opracowywanego Planu gospodarki niskoemisyjnej i innych dokumentów w sektorze ochrony środowiska ✓ Istnienie sieci ciepłowniczej ✓ Brak dużych ciągów komunikacyjnych przebiegających przez teren Gminy ✓ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych ✓ Wymiana starych kotłów węglowych na piece ekologiczne ✓ Montaż OZE, zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych ✓ Wykonywanie kontroli dotyczących spalania odpadów w paleniskach domowych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Istnienie systemów ogrzewania indywidualnego, w których wykorzystywane są niskiej jakości paliwa stałe ✓ Udział zanieczyszczeń komunikacyjnych ✓ Brak punktu monitoringu jakości powietrza na terenie Gminy ✓ Występowanie przekroczeń dopuszczalnych stężeń niektórych substancji ✓ Brak gazyfikacji Gminy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa warunków sanitarnych związanych z termomodernizacją budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej ✓ Dalsza wymiana systemów grzewczych na niskoemisyjne ✓ Utworzenie punktu monitoringu jakości powietrza ✓ Rozwój komunikacji zbiorowej ✓ Wymiana środków transportu na pojazdy spełniające wymogi wyższych klas norm emisji spalin ✓ Dalszy wzrost udziału OZE w produkcji energii ✓ Dalsza modernizacja infrastruktury drogowej ✓ Prowadzenie edukacji ekologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój zabudowy i wzrost zużycia energii do celów grzewczych ✓ Stosowanie paliw niskiej jakości ✓ Napływ zanieczyszczeń spoza terenu Gminy ✓ Przyrost liczby pojazdów poruszających się w obrębie Gminy Brak funduszy na inwestycje ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów środowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej 	
--	--

5.3. Zagrożenia hałasem

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska za hałas uznaje się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z elementów oddziałujących na komfort psychiczny ludności szczególnie w rejonach zurbanizowanych z gęstymi sieciami komunikacyjnymi i dużą ilością zakładów produkcyjnych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, głównie poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub na tym poziomie, a w przypadku przekroczenia poziomu na jego zmniejszeniu, do poziomu dopuszczalnego.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112 t.j.). Źródłami dźwięku, dla których ustalono dopuszczalne wartości w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe,
- linie elektroenergetyczne,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu:
 - ✓ hałas przemysłowy,
 - ✓ hałas komunalny.

Ogólnie hałas można podzielić na: komunikacyjny (drogowy, szynowy - kolejowy i tramwajowy) oraz przemysłowy i komunalny.

Głównym źródłem, ze względu na przestrzenny charakter oddziaływania, na terenie Gminy Sędziszów jest hałas komunikacyjny - drogowy, obejmujący swoim oddziaływaniem teren Gminy (rejon wszystkich głównych arterii komunikacyjnych). Pozostałe grupy źródeł hałasu (szynowy, przemysłowy) mają charakter lokalny.

Należy nadmienić, iż główne działania Gminy zmierzające do ograniczenia wpływu hałasu na ludzi i środowisko, to przede wszystkim w przypadku hałasu komunikacyjnego poprawa systemu drogowego. W przypadku hałasu przemysłowego pochodzącego z funkcjonowania zakładów, z chwilą stwierdzenia przez WIOŚ przekroczenia norm, określanie w formie decyzji dopuszczalnych poziomów hałasu emitowanych do środowiska z tych zakładów.

W 2018 r. sporządzono Ocenę stanu klimatu akustycznego województwa świętokrzyskiego na podstawie map akustycznych. Zostały one przygotowane w odniesieniu do dróg krajowych o ruchu ponad 3 mln. pojazdów rocznie oraz dla niektórych dróg wojewódzkich. Żadna z badanych dróg nie przebiega przez teren Gminy.

Hałas komunikacyjny

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu. Koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych tak, więc ma charakter liniowy. Na poziom tego hałasu wpływ ma przede wszystkim natężenie ruchu, złożoność układu drogowego, a także stan nawierzchni dróg.

Jednym z atutów Gminy Sędziszów jest dość dobry układ komunikacyjny i niewielkie odległości (od 63 km do 76 km) do tak dużych miast jak Kielce, Kraków, Częstochowa. Na terenie Gminy znajduje się komunikacja kolejowa oraz drogowa.

Gmina Sędziszów leży na uboczu głównych połączeń transportowych i brak na jej terenie dróg rangi międzynarodowej oraz krajowej (Mapa GDDKiA średniego dobowego ruchu rocznego), a także wojewódzkiej.

Sieć komunikacyjną na terenie Gminy stanowią drogi powiatowe i gminne. Gmina Sędziszów stanowi węzeł dróg powiatowych (110 km) w skład których wchodzi drogi: Sędziszów - Grązów, Szczekociny - Słupia Jędrzejowska - Sędziszów - Wodzisław, Mierzawa - Sędziszów - Kozłów, Rożnica – Sędziszów- Tarnawa, Nagłowice - Trzciniec - Sędziszów, Łowinia - Pawłowice - Sędziszów, Skroniów - Krzcięcice (połączenie z Jędrzejowem), Żarnowiec - Wodzisław - Michałów, Przelaj - Krzelów - Swaryszów, Węgrzynów - Czekaj, Trzciniec - Łowinia - Wojciechowice, Cierno - Warzyn – Zagórze - Krzcięcice, Sprowa - Raszków - Bugaj - Krzelów.

Oprócz dróg powiatowych Gmina Sędziszów posiada również ulice wewnętrzne (60 km) i drogi gminne (130 km). Drogi gminne: Na Skarpie - Wodzisławska - Rajska; Nowa Wieś - Marianów - Sędziszów, Nowa Wieś - Bugaj - Czekaj, Czekaj - Wydanka - Tarnawa, Gniewięcin - Krężoły, Mstyczów - Lipie - Klimontów, Klimontówek - Skorupków, Pawłowice - Bolesćice - Wojciechowice, Bolesćice - Piotunka, Borszowice - Grązów, Wojciechowice - Deszno, Gniewięcin - Sielec, Gniewięcin - Klimontów, Szałas przez wieś, Tarnawa - Marianów, Mierzyn - Piotunka, Aleksandrów przez wieś, Pawłowice - Bolesćice.

Hałas drogowy zależy od natężenia ruchu, dlatego dotyka nie tylko główne ciągi komunikacyjne, ale również drogi niższej rangi, po których odbywa się ruch lokalny. W Gminie Sędziszów największy ruch panuje na drogach: Szczekociny-Sędziszów, Sędziszów-Wodzisław oraz Sędziszów-Jędrzejów.

Hałas szynowy od linii kolejowych jest drugim, co do istotności źródłem hałasu na terenie Gminy. Sędziszów znajduje się na trasie linii kolejowej relacji Kraków – Warszawa, co dodatkowo zwiększa możliwość przemieszczania się osób zamieszkujących tereny gminy. Na terenie gminy zlokalizowane są trzy linie kolejowe, wchodzące w skład państwowego układu sieci kolejowych w Polsce. Są one liniami czynnymi pod względem eksploatacji tak w ruchu pasażerskim, jak i towarowym.

Przez teren Gminy Sędziszów przebiegają trzy linie kolejowe. Do układu kolejowych ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy Sędziszów należą:

- linia nr 8 relacji Warszawa - Kraków,
- linia nr 64 relacji Kozłów - Koniecpol,
- linia nr 65 relacji Most na rz. Bug - Sławków Płd. (Linia Hutniczo-Siarkowa - LHS).

W kryteriach klasyfikacji linii na sieci PKP, pod względem ważności w kolejowym ruchu eksploatacyjnym są to linie I-rzędowego, znaczenia państwowego. Wszystkie wymienione odcinki przedmiotowych linii znajdują się w granicach administracyjnych Wschodniej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych z siedzibą w Lublinie. W granicach administracyjnych Gminy Sędziszów, PKP zajmuje teren o obszarze liczącym 184,00 ha - w użytkowaniu wieczystym.

Linia 65, jest Linią Hutniczą Szerokotorową (PKP LHS) i łączy Most na rzece Bug i Sławków Południowy. Linia nr 8 łączy Warszawę Zachodnią oraz Kraków Główny i od 2013 r. należy do transeuropejskiej sieci kompleksowej TEN-T (Massel 2016). Linie 65 i 8 użytkują tory biegnące przez centralną część Gminy. Natomiast linia kolejowa nr 64 Kozłów-Koniecpol użytkuje tory położone w południowo-zachodniej części Gminy. Linia 64 przebiega głównie przez tereny leśne i pola uprawne, nie powinna więc stanowić zagrożenia hałasem dla mieszkańców. Natomiast linia 8 oraz 65 (realizująca przewóz towarów) będą przebiegać przez miasto Sędziszów, a także w pobliżu innych miejscowości, dlatego też mogą powodować ponadnormatywny hałas dla ich mieszkańców. Badania prowadzone wzdłuż linii nr 8 na południe od granic Gminy wykazały, że zagrożenie hałasem występuje szczególnie w porze nocnej (mapa interaktywna PKP PLK).

Na terenie Gminy brak dużych lotnisk. Przy budynku Urzędu Miejskiego znajduje się natomiast lądowisko dla helikopterów. Samoloty na wysokości przelotowej poruszające się po drogach lotniczych w pobliżu Gminy produkują hałas, który może nie być słyszalny na powierzchni ziemi. Lądowisko dla helikopterów zaś stanowi źródło hałasu będącego zagrożeniem szczególnie dla osób mieszkających w najbliższym otoczeniu lądowiska.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy generowany jest przez zakłady produkcyjne i usługowe. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych, np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. Pomiar hałasu przemysłowego, zazwyczaj jest przeprowadzany wskutek interwencji. Ponadto jest również prowadzony w odstępach dwuletnich w ramach posiadanych przez zakłady przemysłowe pozwoleń zintegrowanych i decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Spośród zakładów przemysłowych największe znaczenie mają: Fabryka Kotłów SEFAKO S.A. oraz Terminal LPG GASPOL w Sędziszowie.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się inne zakłady stanowiące źródło hałasu: Zakład produkcji Palet PALKO oraz Zakład Przemysłu Drzewnego Henryk Zawartko. Mogą one stanowić źródło hałasu dla położonych w pobliżu osiedli mieszkaniowych.

Hałas komunalny

Spośród źródeł hałasu komunalnego najistotniejsze znaczenie ma hałas towarzyszący obiektom sportu, rekreacji i rozrywki, co może być uciążliwe w letniej porze roku. Z ich działalnością związany jest dyskomfort akustyczny. Negatywnie odbierany jest również tzw. hałas osiedlowy. Na terenie Sędziszowa z tego typu hałasem mieszkańcy stykają się na terenach zwartej zabudowy osiedlowej. Hałas związany z terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi jest zdecydowanie mniejszy niż powstający ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych.

Na terenie Gminy najbardziej zagrożone hałasem jest miasto Sędziszów. Dotyczy to zarówno hałasu kolejowego, przemysłowego, jak i komunikacyjnego, przy czym dotyka on szczególnie mieszkańców domów położonych w pobliżu linii kolejowych, zakładów przemysłowych oraz szlaków komunikacyjnych.

Monitoring hałasu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska. Strategiczne mapy hałasu są sporządzane przez zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz przez prezydentów miast o liczbie większej niż 100 tys. mieszkańców. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem, z wyłączeniem zarządzających drogami gminnymi, dokonują identyfikacji głównych dróg, głównych linii kolejowych lub głównych lotnisk i przekazują, w zakresie swojej właściwości dane Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska. Również Prezydenci miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. przekazują dane Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

Podmiotem odpowiedzialnym za pomiary poziomu hałasu komunikacyjnego w województwie świętokrzyskim, na terenach nieobjętych mapami akustycznymi od 2019 r. jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach.

Na obszarze Gminy Sędziszów brak jest punktów monitoringu hałasu. W 2018 r. sporządzono Ocenę stanu klimatu akustycznego województwa świętokrzyskiego na podstawie map akustycznych. Zostały one przygotowane w odniesieniu do dróg krajowych o ruchu ponad 3 mln. pojazdów rocznie oraz dla niektórych dróg wojewódzkich. Żadna z badanych dróg nie przebiega przez teren Gminy, najbliższą położoną jest droga ekspresowa S7 biegnąca około 1 km na południowy wschód od granicy Gminy.

Analiza SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizowanie inwestycji modernizacyjnych dróg ✓ Stosowanie cichej nawierzchni drogowej ✓ Większość dróg o powierzchni utwardzonej ✓ Zlokalizowanie części zakładów przemysłowych z dala od zabudowy mieszkaniowej ✓ Brak dużych ciągów komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niewystarczająca ilość środków finansowych na wykonanie wszystkich potrzebnych prac m.in. modernizację dróg, które są bardzo kosztowne ✓ Niski stan nawierzchni niektórych dróg w Gminie ✓ Brak punktu monitoringu hałasu na terenie Gminy ✓ Lokalizacja części zakładów przemysłowych w pobliżu zabudowań mieszkalnych ✓ Uciążliwości wynikające z funkcjonowania zakładów produkcyjnych ✓ Zamieszkiwanie terenów wzdłuż intensywnie użytkowanych dróg ✓ Przebieg linii kolejowej w pobliżu zabudowań mieszkalnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dobre powiązania zewnętrzne z regionalnym i krajowym układem drogowym ✓ Planowane inwestycje modernizacyjne dróg, celem zastosowania cichych nawierzchni ✓ Możliwość uzyskania dofinansowania inwestycji związanych z ochroną przed hałasem tj. budowa ekranów akustycznych ✓ Rozwój komunikacji zbiorowej przy wykorzystaniu taboru niskoemisyjnego transportu publicznego ✓ Rozwój infrastruktury rowerowej ✓ Powstanie punktów monitoringu hałasu ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rosnąca ilość użytkowników pojazdów na drogach ✓ Pogarszający się stan niektórych dróg ✓ Pogorszenie stanu technicznego części pojazdów ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

5.4. Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest nieodzownym elementem środowiska naturalnego. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Charakterystyka systemu energetycznego

Operatorem sieci energetycznej na terenie Gminy Sędziszów jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział w Skarżysku Kamiennej, rejon energetyczny Kielce. Dodatkowo firma TAURON Polska Energia zasila część sołectwa Przelaj (25 gospodarstw) ze stacji łany Średnie S-536 o mocy 0,1 MVA.

Stacje transformatorowe 15/0,4 kV z terenu Gminy Sędziszów zasilane są liniami elektroenergetycznymi 15 kV z GPZ Sędziszów. GPZ Sędziszów położony jest w Sędziszowie przy ul. Kieleckiej. Linia 110 kV zasilająca GPZ: Jędrzejów II – Sędziszów i Szczekociny – Sędziszów. Typ stacji: napowietrzana.

Po stronie 110 kV zasilany jest dwiema liniami 110 kV o przekroju 120 mm² z GPZ Szczekociny oraz GPZ Jędrzejów II. W stacji zainstalowane są dwa transformatory 110/15 kV o mocy 16 MVA każdy.

Średnie wykorzystanie linii SN wynosi ok. 50 %, natomiast linii nN ok. 65 %.

TAURON Polska Energia zasilą część sołectwa Przełaj (25 gospodarstw) ze stacji Łany Średnie S-536 o mocy 0,1 MVA. Na przedmiotowym obszarze znajduje się sieć nN, która została zmodernizowana w 2014 r.

Instalacje radiokomunikacyjne

Na obszarze Gminy usługi telekomunikacyjne w dużej mierze świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych.

Stacje bazowe telefonii komórkowej są rozlokowane w wielu miejscach na terenie całej Gminy. Zamontowane są na: masztach, kominach, wieżach kościołów oraz dachach budynków. Zasięg ich ponadnormatywnego oddziaływania może wynosić od kilku do kilkudziesięciu metrów. Wszystkie przypadki dotyczą formalnie miejsc aktualnie niedostępnych dla ludzi, co jest koniecznym warunkiem lokalizacji tych urządzeń w danym miejscu. Stosowanie obecnie większej liczby stacji, ale o mniejszej mocy powoduje zmniejszenie całkowitej mocy promieniowania.

Stacje BTS na terenie Gminy znajdują się m.in. w następujących lokalizacjach:

- Sędziszów, Kard. Stefana Wyszyńskiego 3,
- Sędziszów k/Jędrzejowa Kard. Stefana Wyszyńskiego 3,
- Sędziszów, Kard. Wyszyńskiego 3, dz.nr 359/1 ,
- Sędziszów, Piaskowa, dz. nr 358,
- Sędziszów, Przemysłowa 9, dz. nr 452/4.

Monitoring PEM

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring ten, zgodnie z art. 26 ust. 1, pkt. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska, obejmuje uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych informacje w zakresie promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych. Badania te powinny być przeprowadzane cyklicznie, przy zastosowaniu ujednoczonych metod zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi również, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (art. 124 Prawo ochrony środowiska).

Od 2019 r. pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa świętokrzyskiego wykonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach. W tab. 5 przedstawiono wyniki pomiarów w latach 2019-2021

Na terenie Gminy Sędziszów w latach 2019-2021 był wyznaczony jeden punkt pomiarowy pól elektromagnetycznych w mieście Sędziszów na ul. Przemysłowej, który badał obszar miejski. Najbliższy punkt pomiarowy na terenach wiejskich znajdował się w miejscowości Nagłowice w gminie Nagłowice oddalonej od Gminy Sędziszów o około 8 km. W punktach pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów PEM.

Tabela 5. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz w Gminie Sędziszów w latach 2019-2021

Lp.	Lokalizacja stacji	Natężenie pola elektrycznego E* [V/m]	Dopuszczalny poziom PEM [V/m]
2019 r.			

1.	Sędziszów – pozostałe miasta	<0,1	61
2.	Nagłowice – tereny wiejskie	<0,1	
2021 r.			
3.	Nagłowice, ul. Mikołaja Reja – tereny wiejskie	<0,3*	61

Źródło: GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Kielce, Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2019 i 2021 w województwie świętokrzyskim

Oznaczenia: * - wynik poniżej progu oznaczalności sondy pomiarowej

Analiza SWOT

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych natężenia pól elektromagnetycznych ✓ Niska wartość promieniowania niejonizującego na obszarze Gminy ✓ Istnienie punktu pomiarowego na terenie miasta ✓ Brak linii najwyższych napięć przebiegających przez Gminę 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wzrastająca ilość stacji bazowych telefonii komórkowej ✓ Wzrastająca popularność sieci bezprzewodowych ✓ Istnienie linii wysokiego napięcia przebiegającej przez Gminę ✓ Duża liczba źródeł pól i ich koncentracja na terenie Gminy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizacja sieci energetycznych prowadzona wg potrzeb ✓ Ciągły monitoring poziomu pól elektromagnetycznych ✓ Realizacja działań przyjętych w programach z zakresu ochrony środowiska np. edukacja ekologiczna ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lokalizacja coraz większej liczby obiektów radiokomunikacyjnych na terenie Gminy w pobliżu obszarów zabudowanych ✓ Zwiększająca się liczba źródeł promieniowania elektromagnetycznego

5.5. Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Sędziszów znajduje się w dorzeczu rzeki Wisły w zlewni rzeki Nidy, a dział II rzędu rozdzielający zlewnie Pilicy i Nidy biegnie na zachód od omawianego obszaru.

Wody powierzchniowe występują tu głównie w postaci rzek, wód stojących o niewielkich powierzchniach oraz obszarów bagiennych. Sieć hydrograficzną stanowią:

- Mierzawa (dopływ Nidy) przepływająca z zachodu na północ gminy, o długości 25 km stanowi ona jakby oś gminy wraz z dopływami:
 - ✓ lewe dopływy: ciek od Przełaja, ciek od Słupi, dopływ spod Rożnicy, Łowinianka,
 - ✓ prawy dopływ: ciek od Gniewięcina,
- Dopływ z Węgrzynowa (dopływ Pilicy).

Wody powierzchniowe nie stanowią źródła zaopatrzenia gminy w wodę ze względu na niewielkie zasoby i zanieczyszczenia.

Miejscowe znaczenie gospodarcze mają znajdujące się w dolinie rzeki stawy hodowlane w Krzelowie aktualnie prowadzone w formie prywatnej działalności gospodarczej. W stawach tych prowadzona jest hodowla: karpia i pstrąga, lina, amura, tołpygi, sandacza, szczupaka i ryb ozdobnych. Powierzchnia lustra wody wynosi ok. 40,0 ha.

W ostatnich latach obserwuje się powstawanie na terenie Gminy zasilanych wodami rzeki stawów rybnych (oczek wodnych). Tworzenie tego typu zalewisk wody jest traktowane jako zajęcie rekreacyjne, wypoczynkowo-hobbystyczne. Niestety w wielu wypadkach tego typu działania nie posiadają stosownych pozwoleń wodnoprawnych.

Znaczenie rekreacyjne posiada usytuowany w mieście Sędziszów zbiornik wodny (zalew) również zasilany wodami rzeki Mierzawy, o powierzchni lustra wody 2,60 ha. Zbiornik ten zagospodarowany i utrzymywany jest przez funkcjonujące w Sędziszowie koła wędkarskie.

Na terenie Gminy znajdują się również 4 źródła typu wywierzysek w Gniewięcinie, Mstyczowie, Krzelowie i Łowini.

W tab. 6 przedstawiono wykaz zbiorników tzw. „małej retencji”.

Tabela 6. Wykaz zbiorników tzw. „małej retencji” w Gminie Sędziszów

Lp.	Lokalizacja	Przeznaczenie	Powierzchnia [ha]
1.	Sędziszów	Zalew rekreacyjny	3,8
2.	Krzelów	Stawy rybne	40,2
3.	Gmina Sędziszów	Kilkanaście zbiorników retencyjnych i p.poż. stawy hodowlane i rekreacyjne	9,2

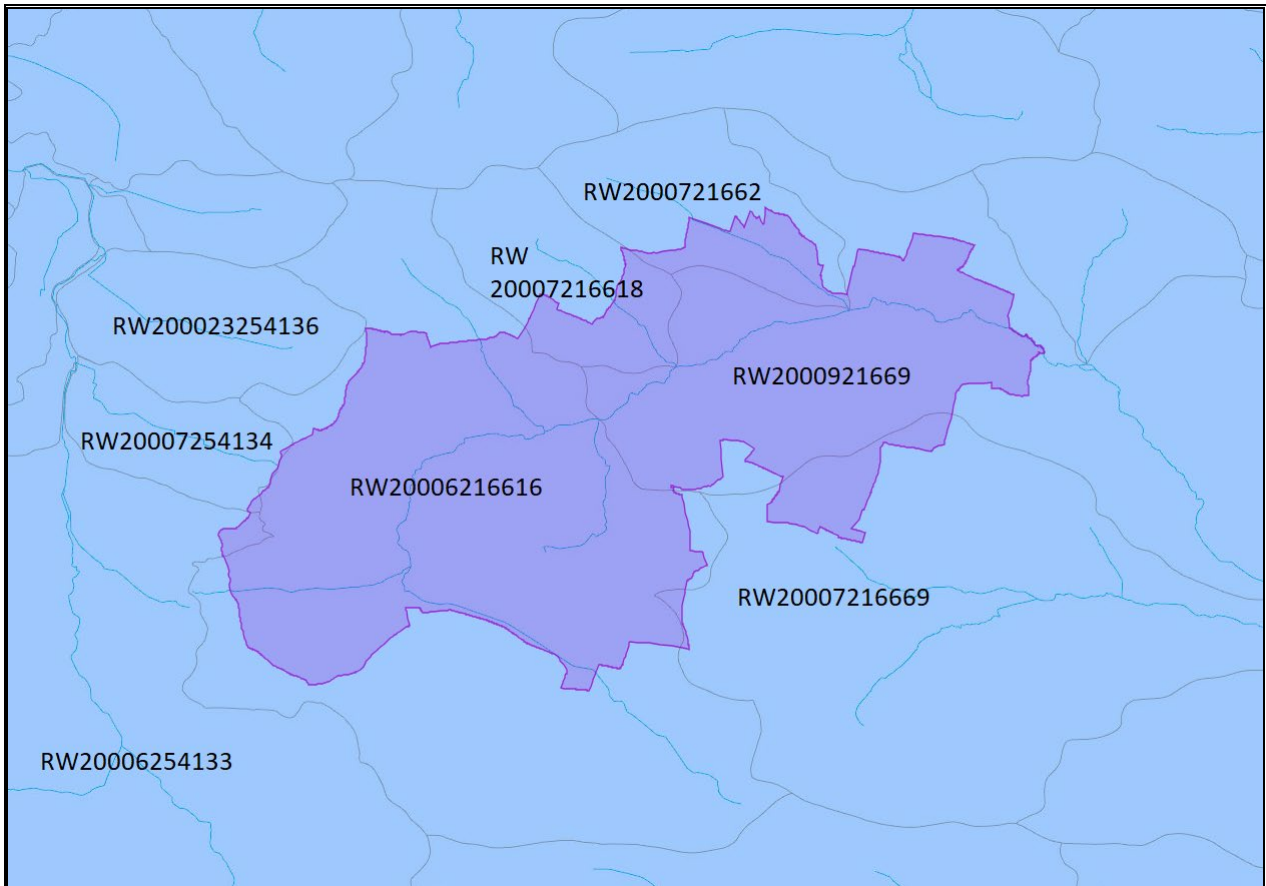
Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Sędziszów 2013-2020

Funkcjonowanie zbiorników wodnych jest niezbędne do utrzymania poziomu wód gruntowych. Ponadto stanowią one również źródło zasilania wód podziemnych. Łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza czy powódź, są również wykorzystywane do celów rekreacyjnych podnoszą atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną Gminy Sędziszów.

Dla obszaru dorzecza Wisły obowiązuje zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Plan określa tzw. jednolite części wód (JCW), w tym jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

W obszarze Gminy Sędziszów występują następujące jednolite części wód powierzchniowych (rys. 5):

- Mierzwa do Cieku od Gniewęcina – RW20006216616,
- Pilica od źródeł do Dopływu z Węgrzynowa bez Dopływu z Węgrzynowa – RW20006254133,
- Dopływ spod Rożnicy – RW20007216618,
- Łowinka – RW2000721662,
- Mozgwa – RW20007216669,
- Dopływ z Węgrzynowa – RW20007254134,
- Mierzawa od Cieku od Gniewęcina do ujścia – RW2000921669.

Rysunek 5. Położenie jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sędziszów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Geoportal GIOŚ Inspire

Stan jakościowy wód ocenia się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Obszar Gminy obejmuje 7 takich obszarów zaprezentowanych powyżej. Poniżej (tab. 7) wyszczególniono jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) na obszarze Gminy wraz z określeniem ich stanu.

Tabela 7. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sędziszów

Lp.	Kod	Nazwa	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	RW20006216616	Mierzwa do Cieku od Gniewęcina	zagrożona
2.	RW20006254133	Pilica od źródeł do Dopływu z Węgrzynowa bez Dopływu z Węgrzynowa	niezagrożona
3.	RW20007216618	Dopływ spod Różnicy	zagrożona
4.	RW2000721662	Łowinka	zagrożona
5.	RW20007216669	Mozgwa	zagrożona
6.	RW20007254134	Dopływ z Węgrzynowa	zagrożona
7.	RW2000921669	Mierzawa od Cieku od Gniewęcina do ujścia	zagrożona

Źródło: Baza danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju

Jakość wód powierzchniowych

Klasyfikację stanu ekologicznego przeprowadza się dla naturalnych jednolitych części wód powierzchniowych. Klasyfikacja polega na nadaniu jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas stanu ekologicznego:

- klasa I oznacza bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasa II oznacza dobry stan ekologiczny,
- klasa III oznacza umiarkowany stan ekologiczny,
- klasa IV oznacza słaby stan ekologiczny,
- klasa V oznacza zły stan ekologiczny.

Klasyfikację potencjału ekologicznego przeprowadza się dla jednolitych części wód powierzchniowych sztucznych i silnie zmienionych, w tym zbiorników zaporowych. Klasyfikacja polega na nadaniu jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas potencjału ekologicznego:

- klasa I oznacza maksymalny potencjał ekologiczny,
- klasa II oznacza dobry potencjał ekologiczny,
- klasa III oznacza umiarkowany potencjał ekologiczny,
- klasa IV oznacza słaby potencjał ekologiczny,
- klasa V oznacza zły potencjał ekologiczny.

Coroczne badania wody w rzece Mierzawie wykonywane przez WIOŚ Kielce wykazują, że od wielu lat wody te kwalifikują się do III klasy czystości wód. Na podstawie klasyfikacji wskaźników i elementów jakości wód tj. elementy fizykochemiczne i wspierające elementy biologiczne można uznać, że stan rzeki Mierzawy klasyfikuje się jako dobry, lecz w odniesieniu do wskaźników chemicznych rzeka kwalifikuje się poniżej stanu dobrego *Benzo(g,h,i)perylen + Indeno(1,2,3-cd)piren*.

Wody podziemneJednolite części wód podziemnych

Z informacji zamieszczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły wynika, iż Gmina Sędziszów położona jest w większości w granicach JCWPd nr 100 (PLGW2000100) oraz w małej części na obszarze JCWPd nr 84 (PLGW 200084).

JCWPd 100 położona jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej Wisły. Stan chemiczny: dobry, stan ilościowy: dobry, stan ogólny: dobry. Rodzaj użytkowania części wód: rolniczy. Ocean ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: niezagrażona. Jakość wody do spożycia nie powinna ulegać pogorszeniu.

JCWPd 84 położona jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. Stan chemiczny: dobry, stan ilościowy: dobry, stan ogólny: dobry. Rodzaj użytkowania części wód: rolniczy. Ocean ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: niezagrażona. Jakość wody do spożycia nie powinna ulegać pogorszeniu.

Powyższe jednostki cechuje zatem dobry stan ilościowy i stan chemiczny wód, co jest równoznaczne z osiągnięciem wyznaczonych celów środowiskowych (tab. 8).

Tabela 8. Jednolite części wód podziemnych na terenie Gminy Sędziszów

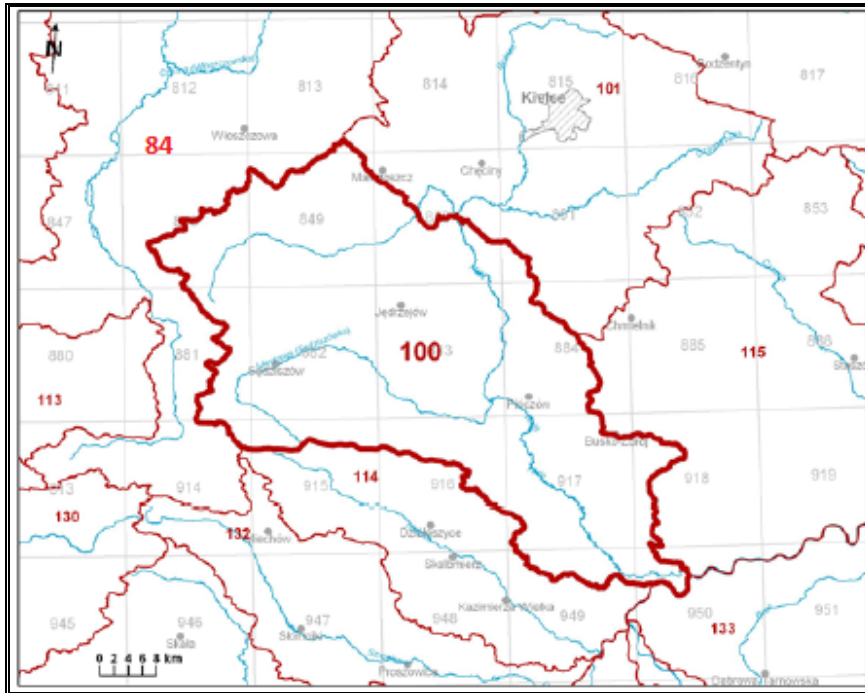
Lp.	Kod	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Status JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	PLGW2000100	dobry	dobry	dobry	niezagrażona
2.	PLGW200084	dobry	dobry	dobry	niezagrażona

Źródło: Baza danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju

Zasilanie poziomów wodonośnych na terenie obu JCWPd odbywa się poprzez infiltrację opadów atmosferycznych, w przypadku piętra kredowego jest to możliwe z powodu braku nadkładu. Bazę drenażu stanowi głównie Nida i Mierzawa oraz Pilica, a także ujęcia wód podziemnych, zaś dla JCWPd Nr 84 również kopalne doliny rzeczne.

Stwierdzono występowanie lokalnej presji na stan wód podziemnych, szczególnie na obszarze JCWPd nr 100. Presję na stan ilościowy wywierają szczególnie ujęcia wód podziemnych, zaś na stan jakościowy zanieczyszczenia związane z przetwarzaniem odpadów komunalnych oraz z działalnością gospodarczą, jest to związane z brakiem izolacji poziomów wodonośnych od powierzchni terenu.

Mapę z lokalizacją JCWPd przedstawiono na rys. 6.

Rysunek 6. Położenie JCWPd 100 i 84

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-100-119/4533-karta-informacyjna-jcwpd-nr100/file.html>

Główne zbiorniki wód podziemnych

Teren Gminy Sędziszów w większości położony jest na terenie GZWP Niecka Miechowska (część SE) o numerze 409 oraz w części na terenie GZWP Niecka Miechowska (część NW) o numerze 408 (rys. 7). Zbiorniki mają powierzchnię odpowiednio: 2 891,4 km² oraz 3 136 km².

dzień 31 grudnia 2022 r., w zakresie badanych parametrów spełnia wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Charakterystykę istniejącej sieci wodociągowej na terenie Gminy w latach 2020-2022 przedstawiono w tab. 9 (wg GUS).

W Gminie znajduje się osiem ujęć wód. Nie występują stacje uzdatniania wody (SUW). Sieć wodociągowa podlega zarządowi Zakładu Usług Komunalnych w Sędziszowie (ZUK Sędziszów).

Długość eksploatowanej sieci wodociągowej wg GUS w Gminie w 2022 r. wynosiła 151,60 km i w 2022 r. była dostępna dla 80,8 % mieszkańców. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca wyniosło 20,10 m³/rok. Pobór wody na potrzeby gospodarki i ludności w 2022 r. wyniósł 4 097,7 dam³/rok, w tym zużycie wody na potrzeby przemysłu wyniosło 33 dam³/rok. Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej w % ogółu budynków mieszkalnych w gminie stanowią 82,9%.

Woda dostarczana mieszkańcom do spożycia spełnia wszelkie wymogi sanitarne i ogólnie oceniana jest, jako dobra. Woda dostarczana mieszkańcom Sędziszowa spełnia wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i jest zdatna do picia prosto z kranu.

Tabela 9. Charakterystyka istniejącej sieci wodociągowej na terenie Gminy Sędziszów w latach 2020-2022

Jednostka terytorialna	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Woda dostarczona gospodarstwom domowym
	[km]	[szt.]	[dam ³]
2020 r.			
Sędziszów	151,6	2 946	246,7
2021 r.			
Sędziszów	151,6	3 019	244,10
2022 r.			
Sędziszów	151,6	3 084	238,50

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gospodarka ściekowa

Na terenie Gminy Sędziszów funkcjonuje 1 oczyszczalnia ścieków komunalnych znajdująca się w mieście Sędziszów na południowym brzegu rzeki Mierzawa w pobliżu Fabryki Kotłów SEFAKO. Obsługuje część Gminy Sędziszów (miejscowości: Sędziszów, Ształas oraz Tarnawa) oraz Słupia (miejscowości: Słupia Jędrzejowska, Rawka, Wywła oraz Nowa Wieś). Została wybudowana w latach 2014-2020 w miejscu starej oczyszczalni ścieków. Proces oczyszczania jest biologiczny na bazie osadu czynnego (mapadotacji.gov.pl).

Sieć kanalizacyjna podlega dalszej rozbudowie. Obsługą sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków zajmuje się Zakład Usług Komunalnych w Sędziszowie (ZUK w Sędziszowie).

Czynna sieć kanalizacyjna na terenie Gminy wg GUS ma długość 39,50 km i w 2022 r. była dostępna dla 49,3 % mieszkańców. Budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej w % ogółu budynków mieszkalnych w gminie stanowią 17,1%.

Długości sieci kanalizacyjnej oraz stopień skanalizowania Gminy w latach 2020-2022 wg GUS przedstawiono w tab. 10.

Tabela 10. Charakterystyka istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Sędziszów w latach 2020-2022

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ścieki oczyszczone odprowadzone
	[km]	[szt.]	[dam ³]
2020 r.			
Sędziszów	39,4	602	162,0
2021 r.			
Sędziszów	39,5	624	155,0
2022 r.			
Sędziszów	39,5	659	154,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku m. in. poprzez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub w przypadku, gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie niezasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych.

Ścieki ze zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych na terenie Gminy Sędziszów są odbierane od właścicieli nieruchomości poprzez wyspecjalizowane firmy, posiadające stosowne zezwolenia na odbiór nieczystości ciekłych. Przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, dostarcza je do stacji zlewnych określonych w zezwoleniu, spełniających wymagania w zakresie właściwej wielkości RLM. Na terenach, gdzie brak jest sieci kanalizacji sanitarnej nieczystości ciekłe gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych oraz oczyszczane są za pomocą systemów indywidualnych, do których zalicza się przydomowe oczyszczalnie ścieków, przy czym decyzja o lokalizacji jednych bądź drugich urządzeń pozostawiona jest do wyboru właścicielowi nieruchomości, z wyjątkiem tych, gdzie przepisy ustawy prawo budowlane lub o zagospodarowaniu przestrzennym na taką swobodę nie pozwalają.

W 2022 r. wg danych GUS na terenie Gminy znajdowało się 1 684 zbiorników bezodpływowych oraz 122 przydomowe oczyszczalnie ścieków (tab. 11).

Tabela 11. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe na terenie Gminy w latach 2020-2022

Jednostka terytorialna	Zbiorniki bezodpływowe	Oczyszczalnie przydomowe	Nieczystości ciekłe (ścieki komunalne) odebrane w ciągu roku
	[szt.]	[szt.]	[m ³ /rok]
2020 r.			
Sędziszów	1 684	74	2 521,00
2021 r.			
Sędziszów	1 684	83	11 435,50
2022 r.			
Sędziszów	1 684	122	14 921,00

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ochrona przed powodzią

Na terenie Gminy Sędziszów nie występuje zagrożenie powodziowe według map ryzyka i zagrożenia powodziowego ISOK. Stwierdzono jednakże, że Mierzawa oraz Ciek od Słupi mogły w przeszłości stanowić zagrożenie powodziowe. W 2010 r. na terenie Gminy doszło do podtopień powodowanych wysokim stanem Mierzawy oraz Cieku od Gniewięcina. Zagrożenie podtopieniami spowodowanymi roztopami lub długotrwałymi opadami deszczu wraz ze zmianą klimatu może zostać zastąpione powodziami krótkotrwałymi powodowanymi przez deszcze nawalne. Według danych PGWWP (Hydroportal) na terenie Gminy znajduje się 6 jazów. Cieki na terenie Gminy są częściowo uregulowane, rzeka Mierzawa zaś jest rzeką silnie zmienioną wskutek działalności człowieka.

Gmina posiada opracowany *Plan Zarządzania Kryzysowego* zawierający m.in. charakterystykę zagrożeń i ocenę ryzyka ich występowania, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego, a także zadania określone planami działań krótkoterminowych.

Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
Mocne strony	Slabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dobry stan wód podziemnych – dobry stan chemiczny i ilościowy JCWPd ✓ Efektywny system zaopatrzenia w wodę ✓ Dosyć wysoki stopień zwodociągowania Gminy ✓ Sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej ✓ Brak zagrożenia powodziowego dla mieszkańców ✓ Wykonywanie regularnych badań potwierdzających przydatność wody wodociągowej do spożycia przez ludzi ✓ Wyposażenie części nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe lub w przydomowe oczyszczalnie ścieków bytowych ✓ Istnienie nowoczesnej oczyszczalni ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zanieczyszczenie wód powierzchniowych – zły stan jakościowy JCWP ✓ Podatność wód podziemnych na zanieczyszczenia ✓ Występowanie podtopień ✓ Brak monitoringu większości cieków na terenie Gminy ✓ Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej – 49,3% - niski stopień skanalizowania Gminy ✓ Duża liczba zbiorników bezodpływowych ✓ Niewielka liczba przydomowych oczyszczalni ✓ Niewystarczająca ilość środków finansowych na inwestycje
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczna ✓ Powstanie punktów monitoringu JCWPd i JCWP ✓ Zwiększenie naturalnej retencji dzięki renaturyzacji rzek oraz ochronie bagien ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej ✓ Budowa stacji uzdatniania wody ✓ Pozyskanie dofinansowania na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość przedostawania się do środowiska nieoczyszczonych ścieków z nieuszczelnionych zbiorników i szamb ✓ Zanieczyszczenie wód substancjami ze spływów powierzchniowych w wyniku działalności rolniczej, ✓ Możliwość dużych natężeń opadów atmosferycznych ✓ JCWP zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego dla wód powierzchniowych ✓ Przekształcanie koryt cieków skutkujące przyspieszeniem spływu wód, degradacją nisz ekologicznych i utrudnieniem migracji zwierząt ✓ Awarie i nieuszczelnienie przestarzałych zbiorników bezodpływowych na ścieki

5.6. Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi

Budowa geologiczna

Wg podziału fizyczno-geograficznego Polski Kondracki 2001 (zm. 2018) obszar Gminy Sędziszów znajduje się na terenie 3 mezoregionów: Płaskowyż Jędrzejowski, Garb Wodzisławski, Wyżyna Miechowska. Wchodzą one w skład Wyżyny Małopolskiej (<https://geolog.pgi.gov.pl/#>).

Większość terenu Gminy stanowi obszary wyżynne. Obszar nizinny reprezentowany jest przez dolinę rzeki Mierzawy. Dolina przebiega zgodnie z korytem rzeki. Koryto do wsi Mstyczów ma bieg północno-zachodni. Za wyżej wymienioną miejscowością przyjmuje bieg północny. Następnie za wsią Czekaj przyjmuje bieg północno-wschodni. Za miejscowością Wojciechowice przyjmuje bieg południowo-wschodni. Z kolei tereny na północ i południe od doliny rzeki Mierzawy to tereny wyżynne. Najwyżej położone obszary znajdują się na północnym i zachodnim skraju Gminy. Większość jej obszaru charakteryzuje się falistym ukształtowaniem terenu. Dopływy rzeki Mierzawy tworzą wyraźnie zarysowane doliny (https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html?gpmap=gp0, https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?locale=pl&gui=classic&sessionID=4505, <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>)

Zgodnie z danymi stratygraficznymi PIG na terenie Gminy Sędziszów dominują twory kredowe. Zalegają one płytko. Wpływa na to miała aktywność tektoniczna okresu orogenezy alpejskiej. Współcześnie największy wpływ na warunki geologiczne obszaru gminy miały neogeńska i czwartorzędowa aktywność tektoniczna (Zuchiewicz 2016). Twory kredowe są wytworami

krzemionkowo-węglanowymi. Większość terenu gminy zajmuje mastrycht, czyli wytwór kredy górnej. Niewielki obszar na południowo-zachodnim krańcu gminy zajmuje koniak. Jest on wytworem kredy średniej. Podstawą dla pokrywy czwartorzędowej są osady węglanowe kredy górnej. Są one reprezentowane przez: margle, wapienie margliste. Najniższa część mastrychtu stanowi strefę przejściową, utworzona jest przez: piaskowce wapniste oraz margle piaszczyste tworzące pakiety. Poziomy piętra osadowego zbudowane są z: margli, margli piaszczystych, wapieni marglistych. Dodatkowo w okolicach miejscowości Tarnawa stwierdzono obecność spongiolitów. Jest to skała osadowa pochodzenia organicznego, zbudowana głównie z krzemionkowych igieł gąbek spojonych spoiwem krzemionkowym. Spoiwo to składa się najczęściej z chalcedonu, opalu, a w przypadku daleko posuniętej rekryształizacji — z kwarcu (Kwapisz 1978, PIG).

W skład koniak i mastrychtu wchodzi: kreda wraz z krzemieniami, margle, piaskowce, wapienie morskie, gezy. W południowo zachodniej części gminy, w obszarze obejmującym koniak można doszukać się także: fosforytów i czertów. Na charakter geologiczny obszaru gminy wpływ miało także zlodowacenie południowopolskie i środkowopolskie. Dominującymi tworami zlodowacenia południowopolskiego są gliny zwałowe. Rzadziej spotykane są piaski sandrowe. Piaski sandrowe pochodzące ze zlodowacenia środkowopolskiego zostały umieszczone poprzez wody poroztopowe zlodowacenia. W dolinach rzecznych najczęściej można znaleźć: żwiry, piaski, torfy, mady namuły. Są to twory współczesne czwartorzędowe (PIG).

Gleby

Podłoże dla gleb stanowią twory krzemionkowo-węglanowe skały kredowe. Dopełnienie stanowią piaski sandrowe, gliny zwałowe, oraz inne twory rzeczne. Lokalny teren to obszary wyżynne (bez silnego pagórkowania). Rzeka Mierzawa i jej dopływy tworzą rozbudowaną sieć dolin. Lokalne gleby są głównie mało i średnio podatne na suszę. Wyjątek stanowią piaski sandrowe znajdujące się w zachodnim krańcu gminy (<https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=8d14826a895641e2be10385ef3005b3c>)

Ze względu na zróżnicowanie skał glebotwórczych występuje duże zróżnicowanie przydatności gleb rolniczych:

- kompleks pszenno bardzo dobry (1.) 0,7%
- kompleks pszenno dobry (2.) 26,7%
- kompleks pszenno wadliwy (3.) 26,3%
- kompleks żytni bardzo dobry (4.) 2,6%
- kompleks żytni dobry (5.) 7,6%
- kompleks żytni słaby (6.) 10,4%
- kompleks żytni bardzo słaby (7.) 13,2%
- kompleks zbożowo – pastewny mocny (8.) 7,7%
- kompleks zbożowo – pastewny słaby (9) 4,8%.

Źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Sędziszów 2013-2020*

Wartości procentowe dla klas bonitacyjnych prezentują się następująco:

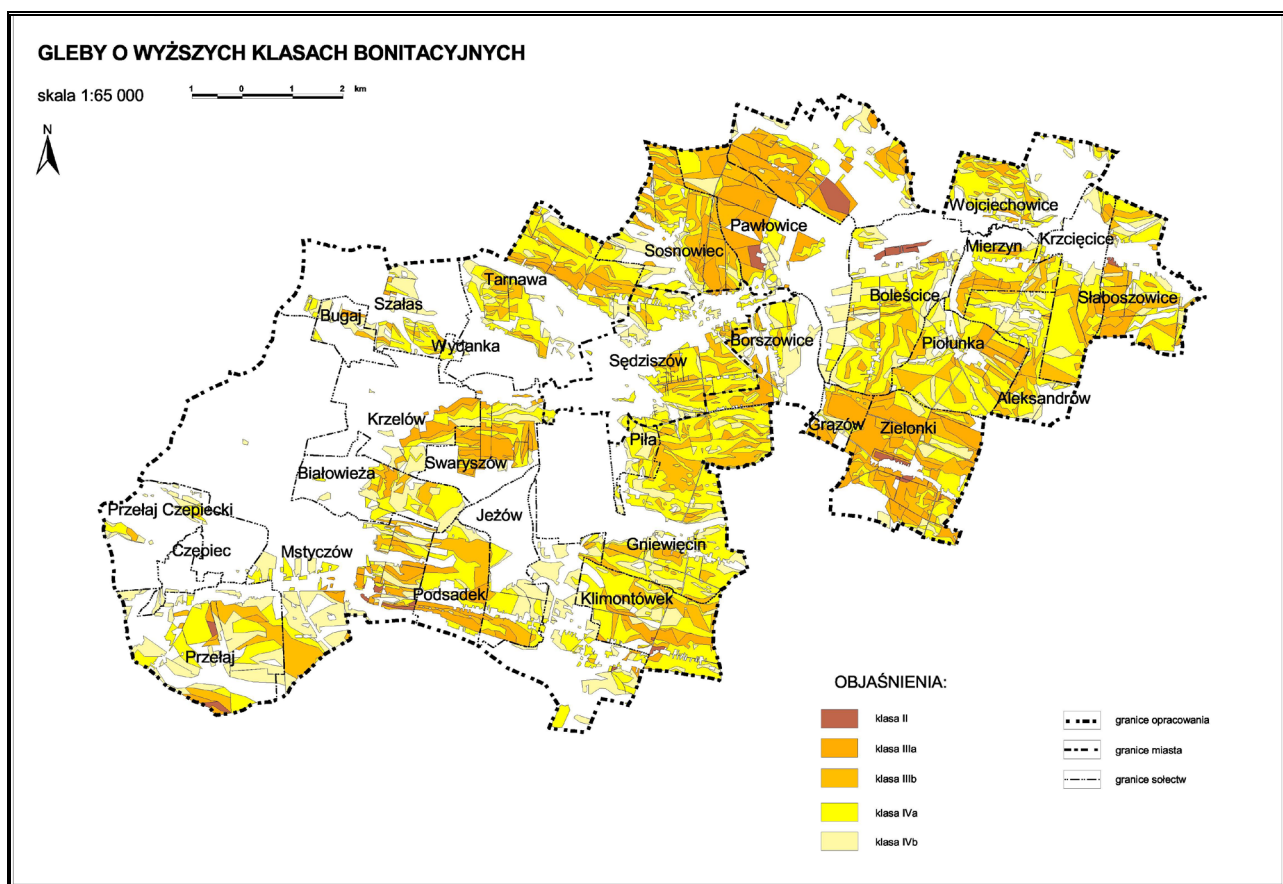
- klasa II 0,8%,
- klasa IIIa 10,7%,
- klasa IIIb 15,9%,
- klasa IVa 29,0%,
- klasa IVb 16,9%,
- klasa V 14,4%,
- klasa VI 12,3%.

Źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Sędziszów 2013-2020*

Ze Strategii Rozwoju Gminy Sędziszów 2013-2020 wynika, że powierzchnia gruntów ornych Gminy wynosi 9 748 ha. Największy procent stanowią gleby średniej jakości - 41,6 %. Gleby dobre reprezentują 30% ilości ogólnej. Grunty słabej jakości stanowią 28,4%. Resztę natomiast stanowią gleby słabe i bardzo dobre.

Najmniej żyzne gleby II klasy bonitacyjnej znajdują się na terenie sołectw: Pawłowice, Bolesćice, Łowinia, Zielonki, Mstyczów, Słaboszowice. Gleby żyzne klasy IVa, klasy IVb, klasy V, klasy VI występują głównie w południowej i wschodniej części Gminy (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gmina Sędziszów).

Wobec powyższego wynika, iż większość gleb na terenie gminy cechuje się dobrą i średnią jakością. Dla gleb słabszej jakości rekomenduje się zalesienie. Na poprawę warunków glebowych terenów rolniczych znajdujących się na wzniesieniach może wpłynąć orka poprzeczna. Gleby o wyższych klasach bonitacyjnych pokazano na rys. 8.

Rysunek 8. Lokalizacja gleb o wyższych klasach bonitacyjnych na terenie Gminy Sędziszów
Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów

Zanieczyszczenie gleb

Na terenie Gminy nie ma wdrożonego systemu monitoringu gleb. Wobec tego nie jest możliwe stwierdzenie stopnia zanieczyszczenia gleb. Najbliższy punkt monitoringu gleb jest umiejscowiony w miejscowości Olszówka Nowa w sąsiedniej gminie Wodzisław. Na ten moment badania w tym punkcie nie wykazały zanieczyszczenia metalami ciężkimi, WWA (wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi), czy pestycydami (Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski 2020).

Ochrona zasobów kopalin

Na terenie Gminy Sędziszów zlokalizowanych jest obecnie 5 złóż zasobów kopalin, są to piaski i żwiry oraz piaski kwarcowe (stan na 31.12.2022 r.). Charakterystykę tych złóż przedstawiono w tab. 12.

Tabela 12. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Sędziszów

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Zasoby przemysłowe	Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Geologiczne pozabilansowe		
Piaski i żwiry [tys. Mg]					
Krzcięcice	R	49	-	-	-
Tarnawa	P	16 729	-	-	-
Nowa Wieś	R	123	-	-	-
Piła	R	10	-	-	-
Piaski kwarcowe [tys. m³]					
Sędziszów	R	567	-	-	-

Źródło: Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2022 r.

Wyjaśnienie: R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo, P – złożo o zasobach rozpoznanych częściowo

Podane powyżej złoża nie są eksploatowane.

Na terenie Gminy znajdują się także niekoncesjonowane złoża:

- Okolice wsi Piołunka,
- Obszar w sąsiedztwie miejscowości Czekaj i Sosnowiec.

Lokalizacja złóż kopalin jest dostępna na stronie- <https://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp/>

Łączna powierzchnia złóż wynosi 96,3 ha. Na korzyść lokalnego środowiska wpływa brak intensywnej działalności eksploatacyjnej wyżej wymienionych terenów. Warto podkreślić, iż podane obszary nie są zarejestrowane jako tereny górnicze. Nielegalne wydobywanie odbywa się sporadycznie. Odkopywane są małe ilości surowca. Odkrytki są płytkie i mają małe pole. Nasypy powstałe podczas wykopów są nieznacznych rozmiarów. Nie wpływają one znacząco na lokalny krajobraz. Mimo to, wzmożona eksploatacja może potencjalnie zaszkodzić lokalnemu bilansowi hydrologicznemu. Szczególnie narażone są wody podziemne. Często tereny poeksploatacyjne są wykorzystywane jako nielegalne wysypiska odpadów. Wobec tego zaleca się monitoring obszarów eksploatacyjnych. Rekomenduje się także rekultywację wyrobisk. Pozwoli to, na niwelację negatywnego wpływu wykopów na środowisko. Stworzy to warunki dla nowych nisz siedliskowych flory i fauny.

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

Na terenie Gminy nie występują osuwiska. Jednakże według Przeglądowej mapy osuwisk i terenów predysponowanych do występowania ruchów masowych (Projekt Systemu Osłony Przeciwoświskowej SOPO, Etap I PIG) na terenie Gminy są dwa miejsca, na których nie wyklucza się możliwości rozwoju ruchów masowych. Znajdują się one w pobliżu miejscowości Piołunka oraz przy granicy Gminy na południe od miejscowości Zielonki. Są to tereny niezabudowane, dość urozmaicone pod względem krajobrazowym.

Analiza SWOT

GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mała powierzchnia wyrobisk i ilość wydobywanego urobku ✓ Brak intensywnej eksploatacji złóż ✓ Większość gleb są średniej i dobrej jakości ✓ Dominacja gleb mało i średnio odpornych na suszę ✓ Prawdopodobny brak dużej ilości zanieczyszczeń w glebie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nielegalne wydobywanie złóż w dwóch niekoncesjonowanych wyrobiskach ✓ Brak monitoringu glebostanu ✓ Stosunkowo duży udział gleb niskiej jakości
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wdrożenie monitoringu wyrobisk ✓ Rekultywacja wykopów poeksploatacyjnych ✓ Likwidacja niekoncesjonowanego wydobycia ✓ Orka poprzeczna na wzniesionych terenach rolniczych ✓ Wprowadzenie monitoringu gleb ✓ Zalesienie gleb słabej jakości 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwe większe wydobywanie na obszarze niekoncesjonowanych surowców kopalnych ✓ Potencjalny negatywny wpływ wydobycia na bilans hydrologiczny, warunki glebowe i ukształtowanie terenu ✓ Szansa na wykorzystanie wyrobisk jako nielegalne składowiska odpadów ✓ Zwiększenie prawdopodobieństwa wystąpienia suszy hydrologicznej (postępujące ocieplenie i stepowanie) ✓ Zastosowanie nieodpowiednich technik uprawy i irygacji pól ✓ Nadmierne użyczenie gleb wynikające z ilości zużytego nawozu

5.7. Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

5.7.1. Odpady komunalne

W 2013 r. obowiązek odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych przejęły gminy.

Gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sędziszów w 2023 r. regulowały następujące akty prawne:

- **Uchwała Nr X/81/2019** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- **Uchwała Nr XII/101/2019** Rady Miejskiej Sędziszów dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie w sprawie sprostowania omyłki pisarskiej w uchwale Nr X/81/2019 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 25 czerwca 2019 roku w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- **Uchwała Nr XVII/158/2020** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 stycznia 2020 r. zmieniająca uchwałę własną Nr X/81/2019 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- **Uchwała Nr XXI/179/2020** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sędziszów,
- **Uchwała Nr XXI/180/2020** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

- **Uchwała Nr XXVIII/229/2020** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 października 2020 r. w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właściciele nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym,
- **Uchwała Nr XXXV/305/2021** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany uchwały własnej Nr XXI/180/2020 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- **Uchwała Nr XXXVIII/336/2021** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 października 2021 r. w sprawie ustalenia stawki opłaty za pojemnik lub worek o określonej pojemności, przeznaczony do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości,
- **Uchwała Nr XXXIX/345/2021** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki tej opłaty oraz określenia stawki opłaty podwyższonej,
- **Uchwała Nr XL/357/2021** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia ryczałtowej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za rok od domku letniskowego na nieruchomości albo od innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- **Uchwała Nr XLIV/377/2022** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie zmiany uchwały własnej Nr XXI/179/2020 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sędziszów,
- **Uchwała Nr XLIV/378/2022** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie zmiany uchwały własnej Nr XXI/179/2020 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie zmiany uchwały własnej Nr XXI/180/2020 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi zmienionej uchwałą Nr XXXV/305/2021 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 czerwca 2021 r.,
- **Uchwała Nr XLIV/379/2022** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy nie są zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz Gminy Sędziszów,
- **Uchwała Nr XLIV/380/2022** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości,
- **Uchwała Nr XLI/511/2023** Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Rada Miejska w Sędziszowie w drodze uchwały Nr XXIII/160/2012 z dnia 12 czerwca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2012 r., poz. 2143) postanowiła, że od dnia 1 lipca 2013 r. Gmina Sędziszów będzie odbierać odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Wyłączeniu podlegają odpady pochodzące z cmentarzy, z wyjątkiem Cmentarza Ofiar Egzekucji z 1944 r. w Swaryszowie.

Na terenie Gminy Sędziszów funkcjonuje Punkt Selekttywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Burmistrz Sędziszowa podjął Zarządzenie Nr BM.120.92.2022 z dnia 15 lipca 2022 r. w sprawie Regulaminu Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) na terenie Gminy Sędziszów.

PSZOK zlokalizowany jest w Sędziszowie przy ul. Polnej 29, na terenie Bazy Sprzętowo-Magazynowej ZUK Sp. z o. o. w Sędziszowie.

Do PSZOK przyjmowane są od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy w ramach uiszczanej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi odpady komunalne frakcji: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i chemikalia, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady tekstyliów i odzieży oraz odpady budowlane i rozbiórkowe z gospodarstw domowych.

Ograniczono ilość przyjmowanych przez PSZOK odpadów komunalnych frakcji:

- zużytych opon do 4 szt. rocznie z zadeklarowanej nieruchomości,
- odpadów wielkogabarytowych do 250 kg rocznie z zadeklarowanej nieruchomości,
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych z gospodarstw domowych do 1000 kg rocznie z zadeklarowanej nieruchomości.

PSZOK przyjmuje odpady budowlane i rozbiórkowe wytworzone wyłącznie w gospodarstwie domowym z terenu Gminy Sędziszów w trakcie robót, na których wykonanie nie jest wymagane pozwolenie na budowę lub na wykonanie, których nie jest wymagane zgłoszenie zamiaru prowadzenia robót do właściwego organu administracji.

Dane zaczerpnięto z Analiz rocznych stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Sędziszów za 2021 r. i 2022 r.

Ilość wytworzonych odpadów komunalnych w latach 2021-2022 w podziale na ich poszczególne rodzaje przedstawiono w tab. 13.

Tabela 13. Odpady komunalne wytworzone w latach 2021-2022 na terenie Gminy Sędziszów

Lp.	Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]	
			2021 r.	2022 r.
1.	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	0,0	127,13
2.	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,077	0,0
3.	15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	213,51	266,89
4.	15 01 07	Opakowania ze szkła	188,17	221,14
5.	16 01 03	Zużyte opony	95,20	16,50
6.	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	1,10	2,36
7.	20 01 01	Papier i tektura	0,44	0,0
8.	20 01 02	Szkło	13,50	0,0
9.	20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	2,334	7,094
10.	20 01 32	Przeterminowane leki	0,0	0,067
11.	20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	5,718	5,436
12.	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	13,545	6,166
13.	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	55,14	177,33
14.	20 02 03	Inne odpady ulegające biodegradacji	0,0	1,08
15.	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 071,40	1 867,14
16.	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	74,67	86,68
Razem			2 734,804	2 785,013

Źródło: Opracowanie własne na danych pozyskanych z Analiz rocznych stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Sędziszów za 2021 r. i 2022 r.

Ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu Gminy Sędziszów w 2021 r. i 2022 r. przedstawiono w tab. 14.

Tabela 14. Odpady komunalne zmieszane i ulegające biodegradacji odebrane w latach 2021-2022 z terenu Gminy Sędziszów

Lp.	Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów [Mg/rok]	
			2021 r.	2022 r.
1.	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	55,14	177,33
2.	20 02 03	Inne odpady ulegające biodegradacji		1,08
3.	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 071,40	1 867,14

Źródło: Opracowanie własne na danych pozyskanych z Analiz rocznych stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Sędziszów za 2021 r. i 2022 r.

Poziomy odzysku

Gminy były zobowiązane do osiągnięcia do dnia 31 grudnia 2020 r. odpowiednich poziomów:

- w odniesieniu do odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – recyklingu i przygotowania do ponownego użycia w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- w odniesieniu do odpadów budowlanych i rozbiórkowych (innych niż niebezpieczne) – recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Obowiązkiem gmin było również ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Do poziomów określonych w ustawie gminy dochodzić miały stopniowo.

Osiągnięty przez Gminę poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych **w 2022 r. wyniósł 26,08%.**

Masa odpadów komunalnych wytworzonych w 2022 r. przekazanych do termicznego przekształcania wyniosła 0,0182 Mg/rok. Natomiast stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy w 2022 r. wyniósł 0,0007%.

5.7.2. Odpady zawierające azbest

Dane o wyrobach zawierających azbest gromadzone są w Bazie Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Od 2009 r. w kraju realizowany jest Program Oczyszczania Kraju z Azbestu. Wszystkie wyroby zawierające azbest mają zostać całkowicie usunięte do końca 2032 r.

Dane z inwentaryzacji wprowadzane do Bazy pochodzą od właścicieli i użytkowników nieruchomości, na których są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. Aktualne dane z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest są podstawą do ubiegania się o środki finansowe na ich usuwanie.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie Sędziszowa zinwentaryzowano ponad 6,1 tys. Mg wyrobów zawierających azbest. Ilość wyrobów (stan na dzień 29.11.2023 r.) została zestawiona w tab. 15.

Gmina posiada Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na lata 2088-2023 uchwalony Uchwałą Nr XXVIII/286/2009 Rady Miejskiej w Sędziszowie z dnia 30 marca 2009 r.

Gmina prowadzi dofinansowanie dla mieszkańców do usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Zadnie pn. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sędziszów w 2022 r. w kwocie ogólnej 52 500,00 zł zostało dofinansowane umową dotacji Nr 06830/22 z dnia 27 września 2022 r. ze środków Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach (w kwocie 26 250,00 zł – 35% kosztów kwalifikowanych zadania) i środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (w kwocie 26 250,00 zł – 35% kosztów kwalifikowanych zadania).

Zadnie pn. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sędziszów w 2023 r. dzięki wsparciu Ministerstwa Klimatu i Środowiska, NFOŚiGW i WFOŚiGW w kwocie ogólnej 83 237,00 zł zostało dofinansowane umową dotacji Nr 05083/23 z dnia 07 września 2023 r. ze środków Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach (w kwocie 41 618,50 zł – 35% kosztów kwalifikowanych zadania) i środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (w kwocie 41 618,50 zł – 35% kosztów kwalifikowanych zadania).

W 2021 r. Burmistrz zweryfikował i zakwalifikował do dofinansowania wszystkie 71 wniosków o dofinansowanie do usuwania azbestu. Łączna ilość płyt azbestowo-cementowych, które zostały usunięte i unieszkodliwione na składowisku odpadów niebezpiecznych wyniosła 10 644 m² (159,66 Mg).

W 2022 r. Burmistrz Sędziszowa zweryfikował i zakwalifikował do dofinansowania 73 wnioski, z czego 70 wniosków dotyczących odbioru zalegającego azbestu z powierzchni 13 161 m² i 3 wnioski dotyczące demontażu i odbioru azbestu zalegającego na budynkach z powierzchni 670 m². W wyniku realizacji zadania usunięto łącznie 12 991 m² (148,89 Mg) płyt azbestowo-cementowych, które zostały zdeponowane i unieszkodliwione na składowisku odpadów niebezpiecznych w Dobrowie gmina Tuczępy.

Tabela 15. Ilość wyrobów zawierających azbest w Gminie Sędziszów w 2023 r.

Jednostka terytorialna	Ilość zinwentaryzowana [Mg]	Ilość unieszkodliwiona [Mg]
Sędziszów	6 143,033	687,819

Źródło: Baza Azbestowa, <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl>, dostęp dnia 29.11.2023 r.

Zapobieganie powstawaniu odpadów

W celu zapobiegania powstawaniu odpadów wytwarzanych przez mieszkańców Sędziszowa w dalszym ciągu powinny być podejmowane następujące działania:

- robienie przemyślanych zakupów, w celu uniknięcia wyrzucania przeterminowanych produktów,
- przekazywanie nadmiaru produktów żywnościowych przydatnych do spożycia osobom potrzebującym,
- przekazywanie niepotrzebnej odzieży odpowiednim organizacjom, punktom zbierania lub bezpośrednio innym osobom,
- przekazywanie niepotrzebnych mebli do użytkowania innym osobom,
- używanie toreb wielokrotnego użytku, w celu uniknięcia wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych (reklamówki jednorazowego użytku),
- stosowanie opakowań wielokrotnego użytku i opakowań zwrotnych,
- korzystanie z korespondencji elektronicznej (pisma, faktury, wyciągi bankowe) zamiast poczty tradycyjnej,
- stosowanie akumulatorów zamiast jednorazowych baterii,
- kompostowanie odpadów spożywczych i zielonych.

Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Odbieranie z nieruchomości odpadów komunalnych zbieranych w sposób selektywny ✓ Prowadzenie segregacji odpadów przez większość mieszkańców Gminy ✓ Istnienie PSZOKu ✓ Realizacja edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami ✓ Rosnąca świadomość mieszkańców w zakresie właściwego postępowania z odpadami 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Duży udział zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej ilości odbieranych odpadów komunalnych ✓ Rosnące koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami ✓ Stosunkowo niewielka ilość unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalsze rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ✓ Prowadzona w sposób ciągły edukacja ekologiczna ✓ Dalszy wzrost świadomości mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami i ograniczenia ich ilości, ✓ Dążenie do gospodarki o obiegu zamkniętym ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wzrost ilości powstających odpadów ✓ Wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami komunalnymi ✓ Powstawanie nielegalnych składowisk odpadów ✓ Problemy z zagospodarowaniem odpadów pochodzenia rolniczego i przemysłowego ✓ Ryzyko niespełnienia narzuconych przepisami prawa poziomów odzysku i recyklingu odpadów komunalnych

5.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu

W zachodniej części Gminy Sędziszów występują obszary chronione. Na obszarze Gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 t. j. ze zm.):

- Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej, PL.ZIPOP.1393.OCHK.281,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Miechowsko-Działoszycki, PL.ZIPOP.1393.OCHK.356,
- Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Mierzawy, PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260017.H,
- pomniki przyrody (5 szt.) tj.:
 - ✓ Pomnik przyrody PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.536, buk szkarłatny,
 - ✓ Pomnik przyrody PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.599, 2 dęby szypułkowe,
 - ✓ Pomnik przyrody PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.600, dąb szypułkowy,
 - ✓ Pomnik przyrody PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.601, dąb szypułkowy,
 - ✓ Pomnik przyrody PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.602, dąb szypułkowy.

W tab. 16 zestawiono formy ochrony przyrody z terenu Gminy Sędziszów (wg danych GUS, stan na 31.12.2022 r.).

Tabela 16. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Sędziszów

Wyszczególnienie	Gmina Sędziszów
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	40,2
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca [m ²]	4 935,4
Liczba pomników przyrody na 100 km ² [szt./100 km ²]	3,4
Obszary chronionego krajobrazu razem [ha]	5 848,0
Liczba pomników przyrody ogółem [szt.]	5

Źródło: GUS (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>)

Poniżej zawarte informacje dotyczące obszarów prawnie chronionych oparto na danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>), dostęp w dniu 20.11.2023 r. oraz Uzasadnienia Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 07 czerwca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Mierzawy PLH260017.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej – obszar o powierzchni 57 010,1 ha. Wyznaczony na podstawie Rozporządzenia Nr 12/95 Województwa Kieleckiego z 29 września 1995 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie kieleckim dnia 01 stycznia 1995 r. Inne akty prawne dotyczące Obszaru Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej:

- Uchwała Nr XVIII/303/12 Sejmiku Województwa małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej
- Uchwała Nr XVII/230/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej

Największym walorem biocenotycznym na tym terenie są lasy, a dokładniej grądy i dąbrowy. Tereny nieleśne są reprezentowane przez zbiorowiska stepowe i kseromorficzne.

Obszar Chronionego Krajobrazu Miechowsko-Działoszycki – obszar o powierzchni 41 152 ha. Wyznaczony na podstawie Rozporządzenia Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego z dnia 29 września 1995 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie kieleckim w dniu 21 listopada 1995 r. Inne akty prawne dotyczące Obszaru Chronionego Krajobrazu Miechowsko-Działoszyckiego:

- Rozporządzenie Nr 48/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 23 lipca 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w Województwie Kieleckim,
- Rozporządzenie Nr 89/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu,
- Rozporządzenie Nr 17/2009 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 16 lutego 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu,
- Uchwała Nr XXXV/622/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Miechowsko-Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na wyjątkowe walory tego obszaru składają się osady margliste i opoki kredy środkowej. Opoki występują w formie spłaszczonych garbów. Zostały one zachowane w dnach wąskich obniżen terenu.

Obszar Natura 2000

Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Mierzawy – obszar o powierzchni 912,44 ha. Wyznaczony na podstawie Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) dnia 2011-02-08. Znajduje się na terenie powiatów: Jędrzejowskiego i Miechowskiego. Obejmuje obszar gmin: Kozłów (gmina wiejska), Sędziszów (gmina miejsko-wiejska), Książ Wielki (gmina miejsko-wiejska).

Charakterystyczne siedliska w obszarze Natura 2000:

- 3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych z zbiorowiskami z *Litorrelatea*, *Isoeto-Nanojuncetea*,
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*,
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*.

Charakterystyczne gatunki zwierząt w obszarze Natura 2000:

- Czerwończyk nieparek *Lycaena dyspar*,
- Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*,
- Modraszek telejus *Phengaris teleius*.

Lokalna flora w obrębie doliny Mierzawy i jej dopływów wykazuje duże zróżnicowanie. Jest ono spowodowane lokalną niejednorodnością stosunków wodnych. Ze względu na wyżej wymieniony czynnik obserwuje się w niewielkich odległościach różnego rodzaju siedliska tj.: łądowe, wilgotne, ziemnowodne, bagienne. Podstawą dla zmienności warunków hydrologicznych były dawne wydobycia torfu oraz melioracje. W wyniku czego wyżej położone tereny zostały odwodnione, a zalane zostały tereny poeksploatacyjne. Wpływ na lokalne zróżnicowanie warunków wodnych mają także okoliczne występujące bobry. Poprzez budowanie żeremi i tam powodują podtopienia, a także zalewanie terenu.

Pomniki przyrody

Punktową formą ochrony przyrody na terenie Gminy są pomniki przyrody. Na terenie Sędziszowa znajduje się aktualnie 5 pomników przyrody. Są to następujące gatunki drzew:

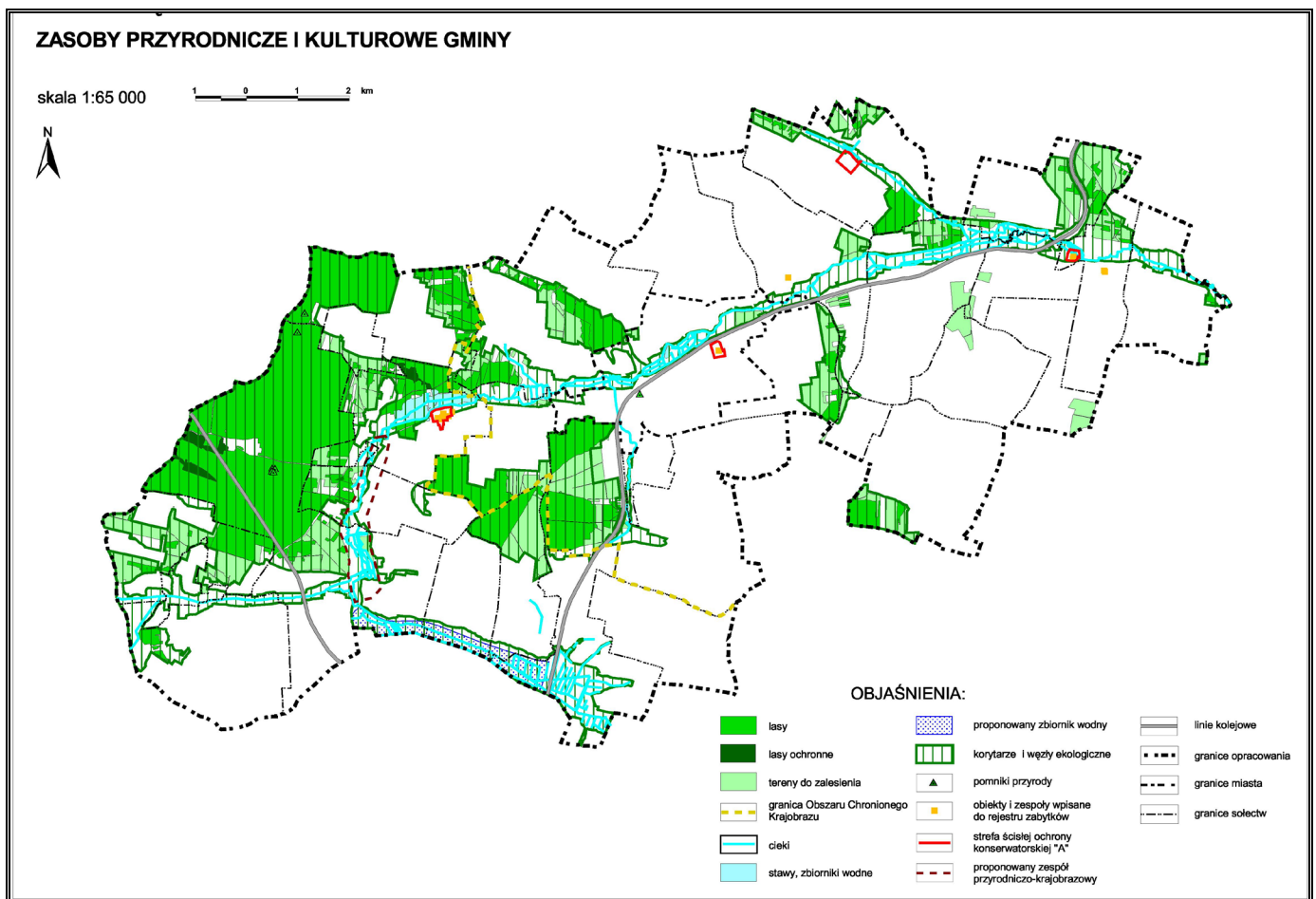
- Buk szkarłatny (*Fagus sylvatica* f. *purpurea*) PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.536 – drzewo (pierśnica: 111 cm, obwód: 349 cm, wysokość: 21 m). Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 205/2001 z dnia 29 maja 2001 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Zlokalizowany jest przy ulicy Dworcowej w Sędziszowie,
- Dwa Dęby szypułkowe (*Quercus robur*) PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.599 – drzewo (pierśnica: 123 cm, obwód: 386 cm, wysokość: 30 m), drzewo (pierśnica: 129 cm, obwód: 405 cm, wysokość: 32m). Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 9/2006 z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Lokalizacja pomnika: Nadleśnictwo Jędrzejów - Leśnictwo Słupia, oddział leśny 258c,
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.600 – drzewo (pierśnica: 121 cm, obwód: 380 cm, wysokość: 29 m). Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 9/2006 z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Lokalizacja pomnika: Nadleśnictwo Jędrzejów - Leśnictwo Słupia, oddział leśny 258b,
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) PL.ZIPOP.1393.PP.2602063.601 – drzewo (pierśnica: 137 cm, obwód: 430 cm, wysokość: 29 m). Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 9/2006 z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Lokalizacja pomnika: Nadleśnictwo Jędrzejów - Leśnictwo Czarny Las, oddział leśny 239c,
- Modrzew europejski (*Larix decidua*) – drzewo (pierśnica: 121cm, obwód: 380cm, wysokość: 38 m). Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 9/2006 z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Lokalizacja pomnika: Nadleśnictwo Jędrzejów - Leśnictwo Czarny Las, oddział leśny 240j.

Korytarze ekologiczne

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 t. j. ze zm.) podaje, iż korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Obszar rzeki Mierzawy jest korytarzem ekologicznym. Kwalifikuje się on jako lokalny korytarz ekologiczny.

Istniejący projekt pn.: „Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami NATURA 2000 - etap I - Zadanie nr 7, Przywrócenie drożności korytarza ekologicznego rzeki Mierzawa - udrożnienie barier migracyjnych dla organizmów wodnych na rzece Mierzawa”, zakłada udrożnienie koryta rzeki Mierzawy. Pozwolenie wodne pozwalające na poprawę warunków przepływu rzeki zostało przyjęte dzięki działaniu Ministrów Infrastruktury oraz Klimatu i Środowiska (dokumenty: GM-DOK-3.7700.43.2021.EP i DOK.DOK3.9700.48.2020.EP). Wyżej wymienione pozwolenie zakłada likwidację istniejących urządzeń wodnych w km 1+414, 13+840 (dotyczy jazów), 22+760 (dotyczy progu) oraz wykonanie urządzeń wodnych w km 22+000 i 22+760 (dotyczy przepławek) w dorzeczu Mierzawy. Celem działania jest udrożnienie korytarza ekologicznego rzeki Mierzawy.

Lokalizację terenów przyrodniczych na terenie Gminy pokazano na rys. 9.

Rysunek 9. Lokalizacja zasobów przyrodniczych i kulturowych na terenie Gminy Sędziszów
Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów

Zieleń urządzona

Według GUS (stan na 31.12.2022 r.) udział powierzchni terenów zieleni w Gminie Sędziszów przedstawia się następująco (tab. 17):

Tabela 17. Tereny zieleni urządzonej w Sędziszowie

Lp.	Tereny zieleni urządzonej	Wymiary (ilość/powierzchnia)	Jednostka
1.	Parki spacerowo – wypoczynkowe, obiekty ogółem	1	szt.
2.	Parki spacerowo – wypoczynkowe, powierzchnia ogółem	11,20	ha
3.	Zieleńce, obiekty, ogółem	4	szt.
4.	Zieleńce, powierzchnia ogółem	0,70	ha
5.	Tereny zieleni osiedlowej, powierzchnia ogółem	0,00	ha
6.	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej, powierzchnia ogółem	0,00	ha
7.	Cmentarze, obiekty ogółem	6	szt.
8.	Cmentarze, powierzchnia ogółem	11,90	ha
9.	Lasy gminne, powierzchnia ogółem	8,82	ha

Źródło: GUS (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>)

5.8.1. Wpieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Sędziszów wynosi 2 453,06 ha, a lesistość wynosi 16,6% (wg GUS, stan na 31.12.2022 r.). Udział powierzchni leśnej Gminy jest poniżej wartości uśrednionej dla województwa świętokrzyskiego, która wynosi 28,34%. Leśnictwo wszystkich form własności (wg GUS stan na 31.12.2022 r.) przedstawiono w tab. 18.

Tabela 18. Leśnictwo wszystkich form własności w Gminie Sędziszów w 2022 r.

Lp.	Leśnictwo wszystkich form własności	Wielkość powierzchni [ha]
1.	Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	2 453,06
2.	Powierzchnia gruntów leśnych publicznych ogółem	1 457,06
3.	Powierzchnia gruntów leśnych publicznych Skarbu Państwa	1 426,24
4.	Powierzchnia gruntów leśnych publicznych Skarbu Państwa w Zarządzie Lasów Państwowych	1 422,81
5.	Powierzchnia gruntów leśnych prywatnych	996,00

Źródło: GUS (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>)

Na terenie Gminy Sędziszów dominują lasy mieszane. Rzadziej spotyka się zagajniki mieszane i bory iglaste. Najczęściej występującymi gatunkami drzew są: dąb, sosna, grab, brzoza, jodła, osika. W mniejszych ilościach można znaleźć: klony, buki, olchy, wierzby, modrzewie, świerki. Podszycie charakteryzuje się zróżnicowaniem gatunkowym. W powyższej warstwie występują: leszczyna, bez czarny, czeremcha, jarzębina, kruszyna. Runo leśne tworzą: wawrzynek wilcze łyko, rosiczka okrągłolistna, konwalia majowa, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, marzanka wonna, widłak jałowcowy, zawilec wielokwiatowy, barwinek pospolity, obuwik pospolity, podkolan biały. Zagrożeniem dla rodzimej flory są gatunki obce i inwazyjne. Są to między innymi: sosna wejmutka, sosna czarna, sosna banksa, sosna smółkowa, czeremcha amerykańska, dąb czerwony, dagleżja. Największy kompleks leśny można znaleźć w zachodniej części gminy. Jest on umiejscowiony na mało żyznym gruncie w formie piasków

fluwioglacyjnych

(https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy#https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmgp_2.html?gpmmap=gp0).

Nadzór nad Lasami Skarbu Państwa pełni Nadleśnictwo Jędrzejów. Poza siedliskami leśnymi występują tu także murawy kserotermiczne. Są one często spotykane na glebach wapiennych. Istotnym elementem szaty roślinnej na glebach mniej żyznych są zakrzewienia. Lasy na terenie Gminy są intensywnie eksploatowane w celach gospodarczych.

Zbiorowiska leśne są zamieszkiwane przez gatunki ssaków takie jak: sarna, jeleni, łos, dzik, lis zając, bóbr, gronostaj. Lokalną herpetofaunę reprezentują: traszka, ropucha, żaba, rzekotka, jaszczurka, zaskroniec, żmija. Ichtiofaunę cieków i naturalnych zbiorników wodnych stanowią: jaź, lipień, pstrąg potokowy. Wśród ptaków można znaleźć: bociana czarnego, orła bielika, myszołowa, dzięcioła, jastrzębia, sowę, czajkę pustułą, gila, zimorodka, perkoza. Innym reprezentantami awifauny są nietoperze. Wiele z tych gatunków objętych jest ochroną. Występują także okazy atrakcyjne dla łowiectwa. Szczególnym przedstawicielem lepidofauny jest Czerwończyk nieparek. Znajduje się on na Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce.

Największym zagrożeniem dla lokalnych zbiorowisk leśnych są pożary. Raport o stanie zalesienia w 2021 r. podaje, iż w województwie świętokrzyskim doszło do 225 pożarów. Objęły one 47 ha lasów. W ostatnich latach zauważalna jest tendencja spadkowa, jeżeli chodzi o ilość i powierzchnię objętą pożarami. W przyszłości na lokalny stan lasów mogą wpłynąć negatywnie zmiany związane z klimatem. Coraz większe piętno odbija susza. Destrukcyjnie mogą wpłynąć także nagłe zmiany meteorologiczne takie jak wichury, nagłe opady atmosferyczne. Potencjalne ryzyko widać także w przypadku szkodników. Wskaźnik średniej defoliacji dla województwa świętokrzyskiego wynosi 21,4 % i jest mniejszy niż krajowy, który wynosi 22,4%. Udział klas 2-4 stanowi około 18%. Wskaźnik ten sukcesywnie spada z roku na rok.

W związku z niskim stopniem zalesienia na terenie gminy zaleca się szczególną dbałość o tereny leśne, zakrzewienia i inne formy zieleni. Rekomenduje się także zwiększenie zadrzewienia na obszarach o mało żyznych glebach. Takie działania pozwolą na polepszenie warunków środowiskowych i krajobrazowych.

Lasy pełnią także dodatkowe funkcje mogące wpłynąć pozytywnie na lokalne warunki. Dostarczają surowca drzewnego, dają dostęp owoców leśnych i ziół, są miejscem rekreacji. Powyższe czynniki przy jednoczesnym zachowaniu pozytywnej gospodarki leśnej mogą przyczynić się do poprawy warunków życia lokalnej społeczności.

Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE I OCHRONA LASÓW	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obecność obszarów cennych pod względem przyrodniczym, w tym korytarzy ekologicznych ✓ Objęcie najcenniejszych obszarów przyrodniczych prawnymi formami ochrony przyrody ✓ Zróżnicowana flora i fauna 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Narażenie form ochrony przyrody na akty wandalizmu ✓ Niski poziom zalesienia na terenie Gminy ✓ Obecność gatunków obcych i inwazyjnych ✓ Eksploatacja gospodarcza terenów zalesionych ✓ Dewastacja lasów ✓ Duża presja rekreacyjna i zagospodarowania terenów
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obecność obszarów cennych przyrodniczo, które prezentują zróżnicowaną wartość przyrodniczą ✓ Edukacja ekologiczna mieszkańców ✓ Istnienie obszarów o wartościowym krajobrazie możliwych do wykorzystania w celach rekreacji, turystyki i sportu ✓ Zwiększenie zadrzewień i zakrzewień ✓ Zachowanie nisz i korytarzy ekologicznych ✓ Postępowanie zgodnie z poszanowaniem terenów leśnych ✓ Restrukturyzacja kompozycji roślinnej na korzyść gatunków rodzimych ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczeństwa ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przekształcanie naturalnych ekosystemów w celach gospodarczych ✓ Zmiany klimatu, jako jeden z czynników mogących prowadzić do obniżenia różnorodności biologicznej oraz zwiększenia zagrożenia dla lasów ✓ Ryzyko wystąpienia chorób, występowanie szkodników w lasach ✓ Zagrożenia pożarowe ✓ Niekontrolowane rozprzestrzenienie gatunków obcych i inwazyjnych ✓ Brak funduszy na inwestycje ✓ Utrudnienia proceduralne związane ze stanowieniem nowych form ochrony przyrody

5.9. Zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

Istotne zagrożenie dla środowiska stanowić mogą przede wszystkim zakłady stosujące w procesie technologicznym różnorodne związki chemiczne mogące stwarzać potencjalne zagrożenie dla otaczających obszarów. Zakłady te zostały wytypowane przez GIOŚ jako potencjalnie niebezpieczne i wprowadzone do bazy potencjalnych sprawców awarii przemysłowych. Baza ta jest na bieżąco uzupełniana o dane gromadzone w trakcie kontroli potencjalnych sprawców. Corocznie jest ona przesyłana do rejestru centralnego, prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. znajduje się na stronie internetowej: <http://www.gios.gov.pl/pl/powazne-awarie>.

Na terenie Gminy Sędziszów występuje jeden zakład, który figuruje w rejestrze centralnym zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej (stan na: 31.12.2022 r.) tj.: **GASPOL S.A Terminal LPG w Sędziszowie, 28-340 Pawłowice 102.**

Zakład ten zajmuje się załadunkiem i rozładunkiem cystern z gazem, uzupełnianiem gazu w butlach, odsiarczaniem gazu, filtracją gazu, magazynowaniem gazu. Na terenie powyższego

przedsięwzięcia stosuje się substancje łatwopalne i toksyczne (Informacje na temat środków bezpieczeństwa i sposobu postępowania w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej Terminal LPG w Sędziszowie).

Na terenie Gminy Sędziszów nie występują natomiast zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

Potencjalnymi źródłem zanieczyszczeń na obszarze Gminy Sędziszów mogą być także: przedsiębiorstwa produkcyjne np. SEFSAKO S.A., Oczyszczalnia Ścieków w Sędziszowie, Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów czy nielegalne wysypiska odpadów.

W miejscowości Borszowice znajduje się nieużytkowane składowisko odpadów komunalnych. Dno wysypiska jest uszczelnione. Pomimo tego może dojść do przecieku i spływu do wód podziemnych. Narażony jest na to GZWP nr 409, z którego woda jest przeznaczona do spożycia (https://kielce.wios.gov.pl/content/raporty/wod_podz/1995/3.htm). Istnieje też ryzyko zapłonu i pożaru na terenie składowiska. Do pożaru doszło już raz w 2019 r.

W ostatnich latach, na terenie Gminy Sędziszów, nie miały miejsca zdarzenia o znamionach poważnej awarii przemysłowej.

Zagrożenie dla lokalnego ekosystemu ze strony transportu drogowego jest nieznaczne. Na terenie Gminy Sędziszów występują jedynie drogi gminne i powiatowe (<https://sedziszow.pl/miasto-i-gmina/informacja-dotyczaca-zarzadzania-ulicami-na-terenie-miasta-sedziszowa/>). Usytuowanie dróg i charakter ich użytkowania powodują, że prawdopodobieństwo wystąpienia awarii drogowej jest stosunkowo niskie.

Zagrożenie dla środowiska na terenie Gminy może natomiast wynikać z transportu kolejowego materiałów niebezpiecznych, w postaci toksycznych środków przemysłowych i niebezpiecznych substancji chemicznych. Ryzyko wypadku jest niskie, natomiast jego skutki będą bardziej dotkliwe niż w przypadku drogowego. Jest tak ze względu na charakter przewożonych ładunków.

Dla zwiększenia nadzoru przestrzegania przepisów w zakresie drogowego przewozu materiałów niebezpiecznych prowadzone są akcje kontroli tych przewozów koordynowane przez Policję, przy udziale Państwowej Straży Pożarnej, Inspekcji Transportu Drogowego i Inspekcji Ochrony Środowiska.

Niekoncesjonowane wydobycie piasku i żwiru oraz piasków kwarcowych odbywa się w małych ilościach w niewielkich wyrobiskach. Może to negatywnie wpłynąć na lokalne warunki hydrologiczne. Tereny poeksploatacyjne górnictwa odkrywkowego są często miejscem składowania odpadów. Sukcesja środowiskowa może być niewystarczająca do osiągnięcia celów rekultywacyjnych. Wobec powyższego rekomenduje się rekultywację i monitoring tych wyrobisk.

Serwis GDOŚ podaje, iż na terenie Gminy Sędziszów nie istnieją tereny poddane szkodzie środowiskowej i zanieczyszczeniu. (<https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>).

Na powstawanie klęsk żywiołowych wpływają zmiany klimatyczne i zjawiska meteorologiczne. Anomalie pogodowe tj.: ekstremalne temperatury, brak lub intensywne opady atmosferyczne, burze z piorunami i niska wilgotność powietrza. Silne wiatry mogą negatywnie wpłynąć na lokalne środowisko, plony i infrastrukturę mieszkaniową.

W przeciągu ostatnich lat na terenie Gminy występowały katastrofy żywiołowe tj.: susza, gradobicie, wichury i pożary.

Według wstępnej oceny ryzyka powodziowego ISOK nie istnieje ryzyko podtopień na obszarze Gminy (https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpWORP).

Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak wystąpienia zdarzeń o znamionach poważnych awarii ✓ Wzrastająca świadomość mieszkańców w zakresie postępowania w przypadku wystąpienia awarii ✓ Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych, w tym zaangażowanie władz lokalnych w działania kontrolne ✓ Brak zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii na terenie Gminy ✓ Brak dróg o zwiększonym natężeniu ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Istnienie zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii ✓ Niemożność przewidzenia zdarzeń mających znamiona awarii ✓ Obecność obiektów tworzących potencjalne ryzyko powstania zanieczyszczeń
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi w przypadku wystąpienia awarii przemysłowych ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Działania GIOŚ i odpowiedzialność podmiotów za awarie, w przypadku ich wystąpienia ✓ Modernizacja i remont sieci drogowej i kolejowej ✓ Likwidacja nielegalnego wydobycia piasków i żwiru 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Transport kolejowy materiałów niebezpiecznych ✓ Ryzyko wystąpienia potencjalnego pożaru na nieczynnym składowisku odpadów ✓ Ryzyko wystąpienia anomalii pogodowych negatywnie wpływających na lokalne środowisko

5.10. Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji

Jednym z podstawowych warunków realizacji Programu Ochrony Środowiska jest edukacja ekologiczna. Różnego rodzaju działania proekologiczne są podejmowane przez lokalną ludność. Mają one na celu kontrolę społeczną nad działaniami podejmowanymi przez sektor prywatny i publiczny. Stąd też potrzeba zapewnienia mieszkańcom gminy dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a także o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska. Droga do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami naturalnymi prowadzi przede wszystkim przez świadomość ekologiczną mieszkańców.

Kierunki edukacji ekologicznej w Polsce wyznacza Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”. Określa ona działania, zadania, obszar postępowania, podmioty odpowiedzialne za realizację. Wśród działań znajdują się m.in.: działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania przyjaznych środowisku sposobów przechowywania i stosowania nawozów, w tym realizacja działań mających na celu racjonalną gospodarkę nawozową (SOR), prowadzenie kompleksowej edukacji ekologicznej, a także zapewnienie wiarygodnej i aktualnej informacji o środowisku i jego stanie. Polityka ekologiczna Państwa wskazuje na konieczność włączania treści dotyczących ochrony środowiska do programów edukacji formalnej, a także wspierania programów edukacji nieformalnej.

Najbardziej optymalnym rozwiązaniem dla edukacji ekologicznej jest rozpoczęcie jej na początkowym stadium nauki wśród dzieci i młodzieży.

Bardzo ważne są wówczas zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawioną problematyką, co pomaga wykształcić u niego umiejętność wnikliwej obserwacji, spostrzegawczości, kojarzenia i wyciągania odpowiednich wniosków w ramach rozwiązywania problemów środowiskowych.

Dla skutecznego wdrożenia założeń niniejszego dokumentu kluczowe znaczenie ma także odpowiednie przeszkolenie i przygotowanie pracowników administracji państwowej, samorządowej, nauczycieli oraz pracowników sektora prywatnego, a także ogólnodostępna akcja informacyjna dla społeczeństwa. Niezwykle ważne jest wzbudzenie zainteresowania mieszkańców gminy stanem środowiska, możliwością poprawy jego stanu, a także wywołanie poczucia odpowiedzialności. Zaangażowanie społeczeństwa pozwoli na podejmowanie optymalnych decyzji w zakresie ochrony środowiska wraz z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Edukacja ekologiczna lokalnej społeczności może odbywać się poprzez druk ulotek i broszurek informacyjnych dostarczanych do każdego gospodarstwa domowego, plakatów rozwieszanych w często odwiedzanych przez mieszkańców miejscach np. w przedszkolach, szkołach, w okolicy kościołów i sklepów, publikacjach w prasie lokalnej czy konkursach i informacjach przekazywanych w trakcie ogłoszeń parafialnych.

Edukacja ekologiczna – kampania informacyjno-edukacyjna dotycząca prawidłowej gospodarki odpadami

W Sprawozdaniu z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Sędziszów zamieszczono informację o przeprowadzeniu kampanii edukacyjnej w zakresie gospodarki odpadami. Organizowane były konkursy ekologiczne pod hasłem „Rady na odpady”, „Ratuj przyrodę, bo zginiesz razem z nią”, „Szukaj zysku w odzysku” „Środowisko a odpady”.

Nauczyciele prowadzili rozmowy i prelekcje wśród dzieci i młodzież szkolnej na temat konieczności prowadzenia segregacji surowców wtórnych u źródła. Organizowano wycieczki na składowisko odpadów komunalnych w Borszowicach i oczyszczalnię ścieków w Sędziszowie. Sfinansowano nagrody i wycieczki szkolne dla uczestników biorących udział w konkursach. Rolnicy uczestniczyli w konkursach „Piękna i Bezpieczna Zagroda - Przyjazna Środowisku” organizowanych przez gminę pod patronatem Marszałka Województwa Świętokrzyskiego.

Edukacja ekologiczna - Organizacja i rozwój bazy danych o środowisku gminy i jego ochronie

W Sprawozdaniu z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Sędziszów zamieszczono informację o organizacji i rozwoju bazy danych o środowisku i jego ochronie. W związku z powyższym udzielano zainteresowanym mieszkańcom informacje o środowisku. Pedagogzy szkolni i studenci korzystali z materiałów źródłowych znajdujących się w biurze Urząd Miejski.

Edukacja ekologiczna - Publikacje o stanie środowiska i programie ochrony środowiska gminy

W Sprawozdaniu z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Sędziszów zamieszczono informację o Publikacjach o stanie środowiska i programie ochrony środowiska gminy. W BIP umieszczono informacje o stanie środowiska gminy jak również „Program Ochrony Środowiska Gminy Sędziszów”. Publikowane były artykuły w gazecie lokalnej dotyczące tego zagadnienia.

Edukacja ekologiczna - Organizacja imprez masowych

W Sprawozdaniu z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Sędziszów zamieszczono informację o organizacji imprez masowych. Dwukrotnie w ciągu roku organizowane były akcje: „Sprzątnięcie Świata” i „Dzień Ziemi” podczas, których dzieci i młodzież szkolna oraz właściciele nieruchomości wykonywali prace porządkowe wokół obiektów publicznych, placówek szkolnych i zakładów pracy. W ramach tych akcji udział bierze ponad 3 500 osób rocznie. Zebranych zostało 450 m³ odpadów w ciągu roku. Z budżetu gminy sfinansowany został zakup worków i rękawiczek ochronnych.

Edukacja ekologiczna - Prowadzenie edukacji ekologicznej: w przedszkolu, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich na terenie gminy.

W Sprawozdaniu z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Sędziszów zamieszczono informację o prowadzeniu edukacji ekologicznej: w przedszkolu, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich na terenie gminy. Edukacja ekologiczna prowadzona jest na bieżąco w każdej szkole

i przedszkolu. Młodzież wykonuje prace plastyczne, improwizuje scenki teatralne, zwiedza obiekty komunalne tj. składowisko w Borszowicach i oczyszczalnię ścieków, zbiera baterie i makulaturę. Organizowane są Gminne Konkursy Ekologiczne p. t. „*Nasza Gmina – Czysta i Zielona*”, którego celem jest upowszechnienie wśród dzieci postaw ekologicznych poprzez uświadomienie im konieczności i słuszności zbierania surowców wtórnych w celu poddania ich recyklingowi oraz zachęcenia uczniów do dbania o najbliższe otoczenie. Odbywają się spotkania i prelekcje tematyczne dzieci w szkolnych kołach ochrony przyrody. W sumie zostało zorganizowanych ponad 15 szkoleń i programów edukacyjnych, w których uczestniczyło łącznie ok. 750 osób.

Edukacja ekologiczna- publikacje środowiskowe

Rolę publicystyczną na terenie Gminy Sędziszów prowadzi Nasza Gazeta Sędziszowska. Jest ona dostępna w formie bezpłatnej na stronie internetowej gminy oraz w formie papierowej. Wydawana jest nieregularnie, co kilka miesięcy. Są w niej zawarte różne informacje z życia gminy, w tym także dotyczące tematyki ochrony środowiska.

Analiza SWOT

DZIAŁANIA EDUKACYJNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coraz większa świadomość ekologiczna mieszkańców ✓ Organizowanie różnych akcji kształtujących proekologiczne postawy społeczne ✓ Konkursy, seminaria, kampanie ekologiczne w placówkach oświatowych na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niemiernodajny system weryfikacji skuteczności działań edukacyjnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej ✓ Możliwość uzyskania dofinansowania ✓ Wzrost zaangażowania mieszkańców w akcje społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niestabilność finansowa działań edukacyjnych ✓ Możliwe zbyt małe zaangażowanie mieszkańców w zagadnienia dotyczące ochrony środowiska

6. Cele i zadania Programu ochrony środowiska

Sprecyzowane cele i kierunki interwencji wynikają z opracowanej analizy SWOT w aspekcie środowiskowym. Zestawienie celów i kierunków interwencji przedstawiono w tab. 19.

Nakłady na realizację zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r. przedstawiono w formie harmonogramu działań odrębnie dla zadań własnych oraz dla zadań monitorowanych (tab. 20 i tab. 21).

Tabela 19. Zestawienie celów i kierunków interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza	Cel szczegółowy III. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Sędziszów do roku 2030	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak zainteresowania społecznego z uwagi na rosnące ceny prądu elektrycznego i gazu
				Realizacja zapisów Aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sędziszów do roku 2030	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
				Dotacje na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła i wymiana indywidualnych systemów grzewczych na niskoemisyjne kotły w budynkach	Zadanie własne: Gmina Sędziszów i monitorowane: Właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy	Trudności techniczne, brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
				Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej położonych na terenie Gminy Sędziszów	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków finansowych, nieotrzymanie dofinansowania
				Poprawa efektywności energetycznej oraz modernizacja budynków infrastruktury edukacyjnej i społecznej na terenie Gminy Sędziszów	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków finansowych, nieotrzymanie dofinansowania
				Budowa sali gimnastycznej przy ul. Przemysłowej	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne
				Odbudowa basenu w Sędziszowie wraz z zapleczem rekreacyjno-sportowym	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne
				Modernizacja Samorządowego Centrum Kultury w Sędziszowie	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
		Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Remonty i modernizacje dróg gminnych i powiatowych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów i monitorowane: Powiat Jędrzejowski	Trudności techniczne, brak środków finansowych, nieotrzymanie dofinansowania
				Przebudowa infrastruktury drogowej ul. Partyzantów, Bąkowskiej i Piaskowej	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne
				Tworzenie zeroemisyjnego transportu publicznego	Zadanie monitorowane: komunikacja miejska	Brak środków, nieotrzymanie środków zewnętrznych
				Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza poprzez upłynnienie ruchu pojazdów i wprowadzenie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich	Zadanie monitorowane: Powiat Jędrzejowski	Brak środków, nieotrzymanie środków zewnętrznych
		Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Inne działania z zakresu ochrony powietrza, w tym przeciwdziałanie zmianom klimatu	Budowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Sędziszów	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków finansowych
				Promocja i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane: mieszkańcy, zarządcy budynków	Trudności techniczne, brak środków finansowych
				Montaż instalacji solarnych i fotowoltaicznych na terenie Gminy	Zadanie własne: Gmina Sędziszów i monitorowane: mieszkańcy, zarządcy budynków	Nieotrzymanie dofinansowania, brak środków finansowych
				Ubezpieczenie kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych Gminy Sędziszów	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków finansowych
				Bieżące informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewystarczające zasoby kadrowe

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczności oraz środków prewencyjny	Zadanie własne: Gmina Sędziszów, podmioty upoważnione przez gminę (straż miejska)	Niewystarczające zasoby kadrowe, niechęć mieszkańców
2.	Zagrożenia hałasem	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Działania związane z ochroną przed hałasem	Modernizacja i poprawa stanu gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej	Zadanie własne: Gmina Sędziszów i monitorowane: Powiat Jędrzejowski	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych, wymagana współpraca wielu instytucji (zarządców terenu), przedłużające się terminy wyboru wykonawców i samej budowy
				Nasadzenia i odnowa zieleni ochronnej przy drogach gminnych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych
				Wytyczanie szlaków rowerowych w ciągu dróg gminnych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych, trudności techniczne
				Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewłaściwe sprecyzowanie zapisów w mpzp
3.	Pola elektromagnetyczne	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Ochrona przed PEM	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących pól elektromagnetycznych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewłaściwe sprecyzowanie zapisów w mpzp

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
4.	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewystarczające zasoby kadrowe, brak przekazu informacji od mieszkańców
				Renaturyzacja cieków na terenie Gminy	Zadanie własne: Gmina Sędziszów i monitorowane: PGW Wody Polskie	Trudności techniczne, brak środków finansowych
				Budowa zbiornika retencyjnego przy ulicy Sportowej – uregulowanie rzeki	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne
				Budowa i modernizacja infrastruktury pozwalającej na zwiększenie retencji wody	Zadanie monitorowane: PGW Wody Polskie	Trudności techniczne
				Budowa przepompowni wody w miejscowościach Gniewięcin i Marianów	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne
				Budowa, przebudowa, modernizacja i utrzymywanie urządzeń wodnych, w tym budowli przeciwpowodziowych	Zadanie monitorowane: PGW Wody Polskie	Nieotrzymanie dofinansowania
				Rozbudowa sieci wodociągowej	Zadanie własne: Gmina Sędziszów, ZUK w Sędziszowie	Trudności techniczne, brak środków finansowych, trudności w pozyskaniu środków zewnętrznych
				Rozbudowa kanalizacji ściekowej	Zadanie własne: Gmina Sędziszów, ZUK w Sędziszowie	Trudności techniczne, brak środków finansowych, trudności w pozyskaniu środków zewnętrznych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				Uwzględnianie z miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią oraz poziomu zagrożenia powodziowego	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewłaściwe sprecyzowanie zapisów w mpzp
				Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Sędziszów	Zadanie monitorowane: mieszkańcy	Brak środków finansowych
5.	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki w obiegu zamkniętym	Cel szczegółowy II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z terenu Gminy Sędziszów	Zadanie własne: Gmina (przedsiębiorca wyłoniony w drodze przetargu)	Niewystarczające wpływy z opłat, niepokrywające kosztów odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych
				Sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie własne: Burmistrz Sędziszowa	Brak lub nierzetelne dane do sprawozdania
				Przeprowadzanie przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od mieszkańców	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Nierzetelni przedsiębiorcy
				Kontrola podmiotów odbierających odpady komunalne od mieszkańców, w tym w zakresie przeciwdziałania powstawaniu dzikich wysypisk	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewystarczające zasoby kadrowe
				Bieżąca likwidacja „dzikich wysypisk”	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków finansowych
				Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy	Zadanie własne: Gmina Sędziszów i monitorowane: mieszkańcy	Brak środków w budżecie, brak zainteresowania społecznego, brak środków mieszkańców

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
6.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Cel szczegółowy II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków finansowych
				Usuwanie roślinności inwazyjnej	Zadanie własne: Gmina Sędziszów i monitorowane: właściciele gruntów	Brak środków w budżecie
				Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych przydrożnych i nawodnych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak środków finansowych
				Odtworzenie i ochrona korytarzy ekologicznych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne, brak środków w budżecie
				Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewystarczające zasoby kadrowe, niewystarczające środki finansowe
				Budowa ścieżek dydaktyczno-ekologicznych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewystarczające zasoby kadrowe, niewystarczające środki finansowe
				Wyłapywanie bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Sędziszów i utrzymywanie ich w schronisku dla bezdomnych zwierząt	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne
				Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących ochrony zasobów przyrodniczych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewłaściwe sprecyzowanie zapisów w mpzp
6a.	Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Cel szczegółowy II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Prowadzenie nadzoru nad lasami	Zadanie monitorowane: Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie, Nadleśnictwo	Brak środków
				Zakup sadzonek drzew	Zadanie monitorowane: Nadleśnictwo	Brak środków finansowych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				Zwiększenie powierzchni lasów ochronnych oraz promocja zalesiania najstabszych gruntów	Zadanie monitorowane: Nadleśnictwo	Trudności techniczne
7.	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi	Cel szczegółowy II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa	Ustalanie kierunków rekultywacji	Zadanie monitorowane: Starosta Jędrzejowski	Niewystarczające zasoby kadrowe
				Rewitalizacja zdegradowanych terenów Sędziszowa	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne, brak środków finansowych
				Rewitalizacja obszarów miejskich Sędziszowa	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne, brak środków finansowych
				Rekultywacja terenu nieczynnego wysypiska w Borszowicach	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Trudności techniczne, nieotrzymanie środków zewnątrz.
				Kontrola realizacji warunków koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Zadanie koordynowane: Organy administracji geologicznej szczebla powiatowego, urzędy górnicze	Niewystarczające zasoby kadrowe
				Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących ochrony zasobów geologicznych	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewłaściwe sprecyzowanie zapisów w mpzp
8.	Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji	Cel horyzontalny. Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych Społeczeństwa	Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji	Prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną np. konkursy, seminaria, obchody Dnia Ziemi, Sprzątanie Świata i inne	Zadanie własne: Gmina Sędziszów, placówki oświatowe	Brak środków w budżecie
				Prowadzenie systemu informacji o środowisku i jego ochronie	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Brak zainteresowania społecznego

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
9.	Zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	Cel szczegółowy III. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	Działania ochronne zapewniające bezpieczeństwo	Ewidencjonowanie ilości przewożonych materiałów niebezpiecznych	Zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	Nieprzestrzeganie przepisów przez podmioty gospodarcze
10.	Kontrola i zarządzanie ochroną środowiska	Cel horyzontalny. Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska	Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania	Sprawozdanie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.”	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewystarczające zasoby kadrowe, niewystarczające środki w budżecie
				Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.”	Zadanie własne: Gmina Sędziszów	Niewystarczające zasoby kadrowe, niewystarczające środki w budżecie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z dokumentów strategicznych gminnych i wyższego szczebla, w tym z Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sędziszów na lata 2023-2032

Tabela 20. Harmonogram realizacji zadań własnych Gminy Sędziszów oraz zadań z zakresu administracji rządowej wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2024	2025	2026	2027-2030	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza	Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Sędziszów do roku 2030	Gmina Sędziszów	6 000,00	0,00	0,00	12 000,00	18 000,00	Budżet Gminy
		Realizacja zapisów Aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sędziszów do roku 2030	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki mieszkańców, środki unijne
		Dotacje na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej położonych na terenie Gminy Sędziszów	Gmina Sędziszów	0,00	0,00	0,00	0,00	7 431 521,53 wydatkowane w latach 2020-2023	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Poprawa efektywności energetycznej oraz modernizacja budynków infrastruktury edukacyjnej i społecznej na terenie Gminy Sędziszów	Gmina Sędziszów	0,00	0,00	0,00	0,00	5 847 895,92 wydatkowane w latach 2022-2023	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Budowa sali gimnastycznej przy ul. Przemysłowej	Gmina Sędziszów	3 000 000,00	4 990 000,00	0,00	0,00	8 043 050,00 wydatkowane w latach 2019-2025	Budżet Gminy, środki zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2024	2025	2026	2027-2030	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Odbudowa basenu w Sędziszowie wraz z zapleczem rekreacyjno-sportowym	Gmina Sędziszów	10 000 000,00	8 300 000,00	0,00	0,00	20 300 000,00 wydatkowane w latach 2022-2025	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Modernizacja Samorządowego Centrum Kultury w Sędziszowie	Gmina Sędziszów	0,00	0,00	0,00	0,00	150 000,00 wydatkowane w latach 2022-2023	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Remonty i modernizacje dróg gminnych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Przebudowa infrastruktury drogowej ul. Partyzantów, Bąkowskiej i Piaskowej	Gmina Sędziszów	0,00	0,00	0,00	0,00	3 561 500,01 wydatkowane w latach 2019-2023	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Budowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Sędziszów	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Montaż instalacji solarnych i fotowoltaicznych na terenie Gminy	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Ubezpieczenie kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych Gminy Sędziszów	Gmina Sędziszów	2 207,00	0,00	0,00	0,00	55 975,00 wydatkowane w latach 2020-2024	Budżet Gminy, środki zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2024	2025	2026	2027-2030	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Bieżące informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie	Gmina Sędziszów	Koszty administracyjne					Budżet Gminy
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczności oraz środek prewencyjny	Gmina Sędziszów, podmioty upoważnione przez gminę (straż miejska)	Koszty administracyjne					Budżet Gminy
2.	Zagrożenia hałasem	Modernizacja i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Nasadzenia i odnowa zieleni ochronnej przy drogach gminnych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Wytyczanie szlaków rowerowych w ciągu dróg gminnych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
3.	Pola elektromagnetyczne	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących pól elektromagnetycznych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2024	2025	2026	2027-2030	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
4.	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Sędziszów	Koszty administracyjne					Budżet Gminy
		Renaturyzacja cieków na terenie Gminy	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, środki PGW Wody Polskie WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Budowa zbiornika retencyjnego przy ulicy Sportowej – uregulowanie rzeki	Gmina Sędziszów	100 000,00	2 000 000,00	3 885 000,00	0,00	5 985 000,00 wydatkowane w latach 2007-2026	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Budowa przepompowni wody w miejscowościach Gniewięcin i Marianów	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Rozbudowa sieci wodociągowej	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, środki ZUK Sędziszów, środki zewnętrzne
		Rozbudowa kanalizacji ściekowej	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, środki ZUK Sędziszów, środki zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2024	2025	2026	2027-2030	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Uwzględnianie z miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią oraz poziomu zagrożenia powodziowego	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
5.	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki w obiegu zamkniętym	Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z terenu Gminy Sędziszów	Gmina (przedsiębiorca wyłoniony w drodze przetargu)	2 500 000,00	2 600 000,00	2 600 000,00	b.d.	14 989 945,01 wydatkowane w latach 2017-2026	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Burmistrz Sędziszowa	Koszty administracyjne					Budżet Gminy
		Przeprowadzanie przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od mieszkańców	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
		Kontrola podmiotów odbierających odpady komunalne od mieszkańców, w tym w zakresie przeciwdziałania powstawaniu dzikich wysypisk	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
		Bieżąca likwidacja „dzikich wysypisk”	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
		Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2024	2025	2026	2027-2030	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
6.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
		Usuwanie roślinności inwazyjnej	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
		Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych przydrożnych i nawodnych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW
		Odtworzenie i ochrona korytarzy ekologicznych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
		Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW
		Budowa ścieżek dydaktyczno-ekologicznych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
		Wyłapywanie bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Sędziszów i utrzymywanie ich w schronisku dla bezdomnych zwierząt	Gmina Sędziszów	288 927,00	0,00	0,00	0,00	577 854,00 wydatkowane w latach 2023-2024	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących ochrony zasobów przyrodniczych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
7.	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi	Rewitalizacja zdegradowanych terenów Sędziszowa	Gmina Sędziszów	0,00	0,00	0,00	0,00	2 724 655,00 wydatkowane w latach 2010-2023	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
		Rewitalizacja obszarów miejskich Sędziszowa	Gmina Sędziszów	4 518 000,00	0,00	0,00	0,00	10 200 000,00 wydatkowane w latach 2022-2024	Budżet Gminy, środki zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2024	2025	2026	2027-2030	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Rekultywacja terenu nieczynnego wysypiska w Borszowicach	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne
		Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących ochrony zasobów geologicznych	Gmina Sędziszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Gminy
8.	Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji	Prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną np. konkursy, seminaria, obchody Dnia Ziemi, Sprzątanie Świata i inne	Gmina Sędziszów, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	5 000,00	5 000,00	5 000,00	20 000,00	35 000,00	Budżet Gminy, środki placówek oświatowych
		Prowadzenie systemu informacji o środowisku i jego ochronie	Gmina Sędziszów	1 500,00	1 500,00	1 500,00	6 000,00	10 500,00	Budżet Gminy, inne środki
9.	Kontrola i zarządzanie ochroną środowiska	Sprawozdanie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.”	Gmina Sędziszów	0,00	0,00	5 000,00	10 000,00	15 000,00	Budżet Gminy
		Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.”	Gmina Sędziszów	0,00	0,00	0,00	7 500,00	7 500,00	Budżet Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z dokumentów strategicznych gminnych i wyższego szczebla, w tym z Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sędziszów na lata 2023-2032

Tabela 21. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot realizujący zadanie	Szacowane nakłady finansowe na realizację zadania (w tys. zł)	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	F
1.	Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza	Wymiana indywidualnych systemów grzewczych na niskoemisyjne kotły w budynkach	Właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy	b.d.	Środki własne, budżet gminy, środki zewnętrzne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze zagraniczne
		Remonty i modernizacje dróg powiatowych	Powiat Jędrzejowski	b.d.	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne
		Tworzenie zeroemisyjnego transportu publicznego	Komunikacja miejska	b.d.	Środki własne inwestora, środki zewnętrzne
		Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza poprzez upłynnienie ruchu pojazdów i wprowadzenie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich	Powiat Jędrzejowski	b.d.	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne
		Promocja i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Mieszkańcy, zarządcy budynków	b.d.	Środki własne inwestora, inne środki
		Montaż instalacji solarnych i fotowoltaicznych na terenie Gminy	Mieszkańcy, zarządcy budynków	b.d.	Środki własne inwestora, inne środki
2.	Zagrożenia hałasem	Modernizacja i poprawa stanu powiatowej infrastruktury drogowej	Powiat Jędrzejowski	b.d.	Środki własne powiatu, środki własne zarządców dróg, środki zewnętrzne
3.	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Renaturyzacja cieków na terenie Gminy	PGW Wody Polskie	b.d.	Środki własne, inne środki
		Budowa i modernizacja infrastruktury pozwalającej na zwiększenie retencji wody	PGW Wody Polskie	b.d.	Środki własne, inne środki
		Budowa, przebudowa, modernizacja i utrzymywanie urządzeń wodnych, w tym budowli przeciwpowodziowych	PGW Wody Polskie	b.d.	Środki własne, inne środki
		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Sędziszów	Mieszkańcy	b.d.	Środki własne mieszkańców, dofinansowanie z budżetu gminy

4.	Gospodarka odpadami w obiegu zamkniętym	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy	Mieszkańcy	b.d.	Środki własne mieszkańców, dofinansowanie z budżetu gminy
5.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biol. i krajobrazu	Usuwanie roślinności inwazyjnej	Właściciele gruntów	b.d.	Środki własne, inne środki
6.	Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Prowadzenie nadzoru nad lasami	Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie, Nadleśnictwo	b.d.	Środki własne
		Zakup sadzonek drzew	Nadleśnictwo	b.d.	Środki własne
		Zwiększenie powierzchni lasów ochronnych oraz promocja zalesiania najślabszych gruntów	Nadleśnictwo	b.d.	Środki własne
7.	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi	Ustalanie kierunków rekultywacji	Starosta Jędrzejowski	W ramach zadań własnych	Środki własne powiatu
		Kontrola realizacji warunków koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Organy administracji geologicznej szczebla powiatowego, urzędy górnicze	W ramach zadań własnych	Środki własne, inne środki
8.	Zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	Ewidencjonowanie ilości przewożonych materiałów niebezpiecznych	Podmioty gospodarcze	W ramach zadań własnych	Środki własne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z dokumentów strategicznych gminnych i wyższego szczebla

7. Doskonalenie systemu finansowania Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska powinno być możliwe m.in. dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania, w którym podstawowymi źródłami są zarówno środki budżetowe, jak i pozabudżetowe, tj. fundusze ekologiczne, programy pomocowe oraz środki własne inwestorów, a także budżet. Do instrumentów finansowych gminy w zakresie ochrony środowiska należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- kary za korzystanie ze środowiska,
- inne.

Jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty realizujące zadania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz zadania w zakresie edukacji ekologicznej, mogą uzyskać pomoc finansową ze środków **funduszy strukturalnych, funduszy celowych, fundacji oraz banków**. W zależności od rodzaju zadania formą dofinansowania może być dotacja, preferencyjny kredyt lub pożyczka.

Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania dla zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NFOŚiGW promuje przedsięwzięcia ochrony środowiska i należy do największych instytucji finansujących w Polsce. Celem działalności NFOŚiGW jest wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Informacja o aktualnych naborach wniosków (w 2023 r.) w ramach:

- Programów priorytetowych NFOŚiGW,
- Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej 2021-2027,
- Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021 - 2027

znajduje się na stronie: <https://www.gov.pl/web/nfosigw/informacja-o-naborach-wnioskow-w-roku--2021> . Na stronie znajdują się programy priorytetowe NFOŚiGW na 2024 r.

Ważnym zadaniem Narodowego Funduszu jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej, z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) oraz Instrumentu finansowego LIFE+. Szczegółowa lista oraz Przewodnik dla beneficjenta znajduje się na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/nfosigw/narodowy-fundusz-ochrony-srodowiska-i-gospodarki-wodnej>

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

WFOŚiGW w Kielcach dofinansowuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska oraz politykę ochrony środowiska, realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego. Celem generalnym jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami poprzez: stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie świętokrzyskim, pełne oraz zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska, w odniesieniu do pięciu dziedzinowych celów środowiskowych (priorytetów). Dziedziny w ramach, których możliwe jest uzyskanie dofinansowania zadań są następujące:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- inne działania ochrony środowiska, w tym szeroko rozumiana edukacja ekologiczna na rzecz zrównoważonego rozwoju.

KPO - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

W ramach KPO przewidziano przeprowadzenie szeregu reform i inwestycji uwzględniających zarówno skutki pandemii COVID-19, jak i najważniejsze wyzwania strukturalne, jakie stoją przed Polską. Zawarto w nim strategię na rzecz promowania bardziej konkurencyjnej i odpornej gospodarki, wspierania wzrostu gospodarczego zgodnie z priorytetami unijnymi w zakresie klimatu i technologii cyfrowych oraz poprawy jakości życia w Polsce, w szczególności poprzez inwestycje w odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną, zrównoważoną mobilność, opiekę zdrowotną, technologie cyfrowe, a także badania naukowe i innowacje. W KPO skoncentrowano się na sześciu kluczowych obszarach polityki: zielonej transformacji, transformacji cyfrowej, zdrowiu, konkurencyjności i innowacjach, zrównoważonym transporcie i jakości instytucji.

Projekty służące poprawie stanu środowiska i zachowania wysokich walorów przyrodniczych będą mogły być realizowane w ramach następujących komponentów:

- Odporność i Konkurencyjność Gospodarki.
- Zielona Energia i Zmniejszenie Energochłonności.
- Zielona, Inteligentna Mobilność.

Formami wsparcia będą:

- dotacje,
- pożyczki.

Beneficjentami KPO będą:

- jst,
- uczelnie wyższe,
- instytuty naukowo-badawcze,
- spółdzielnie,
- MŚP.

FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko

To krajowy program, który stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz 2014-2020, nadal będzie wspierał gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Alokacja tego funduszu wynosi 24 mld EURO.

Głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym,
- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne,
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030,
- poprawę bezpieczeństwa transportu,
- zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia,
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Formami wsparcia będą:

- dotacje,
- instrumenty finansowe,
- instrumenty łączące finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Beneficjentami FEnIKS-a mogą być:

- przedsiębiorstwa,
- jst,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst,
- właściciele budynków mieszkalnych,
- państwowe jednostki budżetowe i administracji publicznej,
- dostawcy usług energetycznych,
- zarządcy dróg krajowych i linii kolejowych,
- służby ratownicze (ratownictwo techniczne) i odpowiedzialne za bezpieczeństwo ruchu,
- Państwowa Straż Pożarna,
- podmioty zarządzające portami lotniczymi oraz portami morskimi,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje ochrony zdrowia, instytucje kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027

Program ten jest kontynuacją wsparcia dla wschodnich województw, aby przyspieszyć ich rozwój: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko-mazurskie, region mazowiecki regionalny (z wyłączeniem Warszawy i powiatów przyległych) oraz świętokrzyskie. Głównym celem programu jest „Utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki oraz wyższej jakości życia w Polsce Wschodniej”. Budżet programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 wyniesie 12 miliardów 428 milionów złotych (2,65 miliarda euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

Wsparcie dla zadań środowiskowych będzie można otrzymać w ramach:

- Priorytet 1. Przedsiębiorczość i innowacje.
- Priorytet 2. Energia i klimat.
- Priorytet 3. Zrównoważona mobilność miejska.
- Priorytet 4. Spójna sieć transportowa.

Beneficjentami tego programu mogą być:

- jst lub podmioty świadczące usługi publiczne w ramach zadań jst,
- średnie, małe, mikro przedsiębiorstwa prowadzące działalność lub zamierzających prowadzić działalność na terenie makroregionu,

- ośrodki innowacji,
- przedsiębiorstwa energetyczne,
- zarządzających obiektami użyteczności publicznej,
- jst o statusie uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej,
- miasta makroregionu – organizatorzy transportu miejskiego,
- PKP PLK S.A.,
- PKP S.A.,
- organizacje pozarządowe i ich partnerzy.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Plan Strategiczny WPR będzie wspierać zrównoważony rozwój polskich gospodarstw, sektora przetwórstwa oraz poprawę warunków życia i pracy w małych miejscowościach wiejskich. W ramach Planu wspierana i wzmocniana będzie ochrona środowiska, w tym różnorodność biologiczna, poprzez:

- działania rekompensujące rolnikom stosowanie podwyższonych norm w produkcji rolniczej, wspierające przyjazne dla środowiska metody produkcji, które ograniczają emisje CO₂, poprawią jakość gleb, wód oraz zwiększą retencję wody,
- wspieranie inwestycji związanych z powtórny obieg wody i ograniczaniem zużycia energii w produkcji,
- zwiększanie lesistości, poprawę stanu lasów w Polsce oraz wzmocnienie ich bioróżnorodności, działania szkoleniowo-doradcze dla rolników, a także edukacyjno-informacyjne dla konsumentów żywności i dla społeczności lokalnych.

Alokacja to ponad 25 mld EURO, z czego na płatności bezpośrednio przeznaczonych zostanie ponad 17 mld EURO.

Beneficjentami tego programu mogą być:

- jst,
- gospodarstwa rolne,
- osoby fizyczne.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) oraz Norweski Mechanizm Finansowy

Za zarządzanie i dystrybucję środków dla obszaru środowiska i energii odpowiadają wspólnie Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który jest Operatorem Programu Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu. Planowany budżet programu na współfinansowanie projektów w ramach III edycji, realizowanego w latach 2014-2021 to 500 mln zł. Typy projektów:

I. Obszar Środowisko naturalne i ekosystemy.

II. Obszar Łagodzenie zmian klimatu i ograniczenie narażenia na tego typu zmiany.

III. Obszar Energia odnawialna, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne.

Do zadań funduszy unijnych należy wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarki poszczególnych krajów członkowskich UE poprzez zwiększanie ich spójności gospodarczej oraz społecznej. Są one narzędziem realizacji polityki regionalnej UE. Fundusze te skierowane są przede wszystkim na wspieranie regionów oraz dziedzin gospodarki słabiej rozwiniętych, które bez dodatkowych nakładów finansowych nie są w stanie dorównać do średniego poziomu reprezentowanego przez inne kraje UE. Jednym z elementów przyznawania funduszy są szeroko rozumiane aspekty ochrony środowiska.

Program regionalny Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027

W dniu 19 stycznia 2022 r. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego przyjął projekt programu regionalnego „Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027”, określający główne obszary i szczegółowe kierunki działań na rzecz rozwoju województwa w nowej perspektywie unijnego finansowania na lata 2021-2027.

W Programie ustalono następujące priorytety:

- Priorytet 1. Konkurencyjna gospodarka.
- Priorytet 2. Region przyjazny dla środowiska.
- Priorytet 3. Mobilność miejska.
- Priorytet 4. Dostępne świętokrzyskie.
- Priorytet 5. Świętokrzyskie dla mieszkańców.
- Priorytet 6. Wspólnota i przestrzeń.
- Priorytet 7. Profilaktyka i ochrona zdrowia mieszkańców.
- Priorytet 8. Edukacja na wszystkich etapach życia.
- Priorytet 9. Usługi społeczne i gospodarcze.
- Priorytet 10. Aktywni na rynku pracy.
- Priorytet 11. Pomoc techniczna (EFRR).
- Pomoc techniczna (FTS+).

Instrument finansowy LIFE

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony środowiska.

Program ten funkcjonuje w Unii Europejskiej od 1992 r. i aktualnie jest kontynuowany w perspektywie finansowej 2021-2027. Program LIFE obejmuje następujące obszary priorytetowe:

- ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami,
- przyroda i różnorodność biologiczna,
- zarządzanie i informacja w zakresie środowiska,
- ograniczenie wpływu człowieka na klimat,
- dostosowanie się do skutków zmian klimatu,
- zarządzanie i informacja w zakresie klimatu.

Program zarządzany jest przez Komisję Europejską, która raz do roku ogłasza nabór wniosków. Wnioski kierowane są do Komisji za pośrednictwem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE. Finansowanie z LIFE mogą otrzymywać jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne zarejestrowane na terenie dowolnego państwa należącego do Wspólnoty Europejskiej.

8. Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Programu

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r. spoczywa na władzach gminy. Zakres monitoringu realizacji powinien obejmować ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

Stopień realizacji zadań określonych w niniejszym Programie powinien być oceniany, co dwa lata tj. w 2026 r. za okres 2024-2025 i w 2028 r. za okres 2026-2027. Ocena ta będzie podstawą do kolejnej aktualizacji niniejszego dokumentu.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska jest dobry system sprawozdawczości. W tab. 22 poniżej przedstawiono wskaźniki monitorowania Programu, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie w miarę potrzeb modyfikowana.

Do określenia niniejszych wskaźników posłużą dane udostępniane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ), Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz informacje uzyskane z Urzędu Miejskiego w Sędziszowie.

Realizacja założonych w Programie Ochrony Środowiska zadań wymaga pozyskania znacznych środków finansowych. Szczególnie dla zadań wysokonakładowych istotne jest pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych. W tym celu niezbędne jest monitorowanie dostępności środków finansowych oraz skuteczna współpraca ze wszystkimi jednostkami organizacyjnymi na terenie gminy oraz dokonywanie analiz dostępnych źródeł finansowania.

Istotnym zadaniem jednostek odpowiedzialnych za realizację Programu będzie utrzymywanie bieżących kontaktów z Urzędem Miejskim w Sędziszowie oraz raportowanie postępów realizacji Programu. Jest to działanie bardzo ważne dla osiągnięcia założonych celów. Burmistrz Sędziszowa jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu budżetu, prowadzi nadzór nad jego wykonaniem oraz kontrolę realizacji zleconych zadań. Z tego względu przedstawienie Burmistrzowi informacji o możliwościach pozyskania środków pozabudżetowych, bieżąca realizacja budżetu dla potrzeb realizowanych zadań, a także odpowiednia współpraca jest istotna dla pomyślnej realizacji Programu.

Monitorowanie realizacji postępu powinno być wewnętrznym mechanizmem wspomagającym zarządzanie Programem i powinno polegać na gromadzeniu informacji na temat dotyczący danego projektu w aspekcie finansowym, a także rzeczowym. Działania powinny również dotyczyć procesu systematycznego analizowania informacji, w celu określenia, czy założenia pokrywają się z osiąganymi rezultatami i celami na poszczególnych etapach realizacji projektu. Monitorowanie ma spełniać przede wszystkim funkcję wewnętrznej kontroli stanu realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w Programie. Powinien to być proces ciągły trwający aż do zakończenia prac nad danym projektem. Podjęcie takich działań zwiększa prawdopodobieństwo ukończenia zadań zaproponowanych do realizacji w harmonogramie zadań Programu.

Informowanie opinii publicznej oraz prowadzenie działań edukacyjnych jest istotne ze względu na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Działania edukacyjne mogą w dłuższej perspektywie przyczynić się m.in. do ograniczenia ilości dzikich wysypisk, porzucania odpadów na parkingach lub innych miejscach w różnych częściach gminy czy też ograniczenia spalania odpadów w piecach do tego nieprzystosowanych. Dalszy wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powinien przyczynić się do poprawy jakości środowiska.

Tabela 22. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów

Lp.	Obszar interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E
1.	Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza	Liczba zlikwidowanych kotłów na paliwo stałe w budynkach i lokalach mieszkalnych oraz liczba termomodernizacji z wykorzystaniem dotacji [szt./rok]	41	Zwiększenie
2.		Liczba instalacji OZE zainstalowanych w budynkach i lokalach mieszkalnych z wykorzystaniem dotacji [szt./rok] - instalacje fotowoltaiczne - kolektory słoneczne	270 135	Zwiększenie
3.		Liczba kontroli palenisk domowych, gospodarki odpadami komunalnymi, opróżniania zbiorników bezodpływowych [szt./rok]	178	Zwiększenie
4.		Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu jędrzejowskiego [Mg/rok]	Ogółem (81) Ze spalania paliw (12) Cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych (67) Węglowo-grafitowe, sadza (1)	Zmniejszenie wielkości emisji
5.		Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu jędrzejowskiego [Mg/rok]	Ogółem (1 007 306) SO ₂ (493) NO _x (1 149) CO (2 983) CO ₂ (1 002 399)	Zmniejszenie wielkości emisji
6.	Pola elektromagnetyczne	Wartość poziomów pól elektromagnetycznych (Nagłowice, ul. Mikołaja Reja) [V/m]	<0,3	<61
7.	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³ /rok] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	238,5	Zmniejszenie zużycia
8.		Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³ /rok] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	20,1	Zmniejszenie zużycia
9.		Zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam ³ /rok] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	33,0	Zmniejszenie zużycia
10.		Udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody [%] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	65	Zmniejszenie udziału
11.		Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w stosunku do ludności ogółem [%] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	80,8	Utrzymanie stanu istniejącego lub wzrost

Lp.	Obszar interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E
12.		Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w stosunku do ludności ogółem [%] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	49,3	Zwiększenie
13.		Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt./rok] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	122	Zwiększenie
14.		Liczba zbiorników bezodpływowych [szt./rok] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	1 684	Zwiększenie lub utrzymanie
15.		Ścieki oczyszczane w ciągu roku odprowadzone ogółem [dam ³ /rok] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	154,0	Zwiększenie lub utrzymanie
16.		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [osoba] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	6 476	Zwiększenie lub utrzymanie
17.		Udział ścieków oczyszczanych biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem w ciągu roku [%] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	100	Utrzymanie stanu istniejącego
18.	Gospodarka odpadami w obiegu zamkniętym	Łączna masa wytworzonych odpadów komunalnych w 2022 r. [Mg/rok] (dane z Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Sędziszów za 2022 r., stan na 31.12.2022 r.)	2 785,013	Zmniejszenie lub utrzymanie stanu na zbliżonym poziomie
19.		Zmniejszenie łącznej masy wytworzonych odpadów komunalnych względem roku poprzedniego [%] (na podstawie Analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Sędziszów za 2021 r. i 2022 r., stan na 31.12.2022 r.)	1,8	Zwiększenie lub utrzymanie stanu na zbliżonym poziomie
20.		Udział procentowy zmieszanych odpadów komunalnych w całej masie odebranych odpadów [%] (dane na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Sędziszów za 2022 r., stan na 31.12.2022 r.)	67	Zmniejszenie poziomu
21.		Odsetek masy odpadów komunalnych odebranych selektywnie [%] (dane z Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Sędziszów za 2022 r., stan na 31.12.2022 r.)	33	Zwiększenie poziomu
22.		Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%] (dane z Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Sędziszów za 2022 r., stan na 31.12.2022 r.)	26,08	Sukcesywne zwiększenie

Lp.	Obszar interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E
23.		Ilość pozostałych na terenie Gminy wyrobów zawierających azbest [Mg] (dane z bazy azbestowej, na 29.11.2023 r.)	5 455,214	Sukcesywne zmniejszanie
24.		Ilość unieszkodliwionych płyt azbestowo-cementowych na składowisku odpadów niebezpiecznych w 2022 r. [Mg/rok]	148,89	Sukcesywne zwiększanie
25.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Liczba pomników przyrody [szt.] (CRFOP, stan na 04.12.2023 r.)	5	Utrzymanie i zachowanie ilości lub wzrost
26.		Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy ogółem [%] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	40,2	Utrzymanie lub zwiększenie udziału
27.	Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Lesistość [%] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	16,6	Zwiększenie
28.		Powierzchnia gruntów leśnych ogółem [ha] (GUS, stan na 31.12.2022 r.)	2 453,06	Zwiększenie
29.	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi	Liczba złóż aktualnie eksploatowanych na podstawie wydanych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż [szt.] (stan na 31.12.2022 r.)	0	Wzrost
30.	Zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii na terenie gminy [szt./rok]	0	Utrzymanie na tym samym poziomie

Źródło: Opracowanie własne

9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Po przystąpieniu do opracowania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z uwzględnieniem perspektywy do 2030 r.* wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu zgodnie z art. 48, ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094, t.j. ze zm.).

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.135.2023 z dnia 14 grudnia 2023 r. odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.47.2023.MK.2 (WOO-III.411.34.2023.MK) z dnia 31 stycznia 2024 r. uzgodnił brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i równocześnie uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej do projektu ww. programu.

W związku z powyższym również Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.12.2024 z dnia 15 lutego 2024 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko.

W dniu 09 lutego 2024 r. wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach o zaopiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.3.10.2024.MK.4 z dnia 15 lipca 2024 r. zaopiniował pozytywnie projekt ww. Programu.

Również Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach Opinią Sanitarną znak: NZ.9022.5.17.2024 z dnia 27 lutego 2024 r. zaopiniował bez zastrzeżeń przedmiotowy dokument.

Ponadto w dniu 05 lutego 2024 r. oraz w dniu 29 lipca 2024 r. Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności.

W trakcie prowadzenia inwestycji związanych z realizacją zadań określonych w Programie mogą wystąpić oddziaływania krótkotrwałe ograniczone wyłącznie do obszaru, na którym będą realizowane, nie wykraczające tym samym poza teren Gminy. Działania określone w przedmiotowym dokumencie nie spowodują wystąpienia oddziaływań skumulowanych i transgranicznych, nie spowodują także wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi i zagrożenia dla środowiska. Po zakończeniu realizacji Programu nastąpi poprawa jakości środowiska.

Działania określone w Programie prowadzone będą na terenach zabudowanych, w związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu tych prac na środowisko przyrodnicze, w tym na położone w granicach gminy obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.

Z uwagi na lokalizację planowanych zadań na terenach zurbanizowanych oraz proekologiczny charakter działań planowanych do podjęcia można uznać, że realizacja postanowień w/w dokumentu nie wpłynie znacząco negatywnie na środowisko przyrodnicze Gminy Sędziszów.

10. Materiały źródłowe

1. Załącznik do Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Klimatu, styczeń 2020 r.
2. Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.
3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.
4. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.
5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030.
7. Strategia Zrównoważonego rozwoju transportu do 2030.
8. Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.).
9. Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.
10. Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do roku 2040.
11. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
12. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2023.
13. Polityka surowcowa Państwa.
14. Krajowa Polityka Miejska.
15. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
16. Program przeciwdziałania niedoborowi wody, Retencja, zatrzymaj wodę.
17. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły.
18. Plan przeciwdziałania skutkom suszy.
19. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.
20. Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027.
21. Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego 2030.
22. Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych oraz Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych.
23. Aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne.
24. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne.
25. Projekt Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego.
26. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.
27. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego 2030.
28. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2018-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.
29. Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2021-2027.
30. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów do roku 2023.
31. Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sędziszów do roku 2030.
32. Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sędziszów do roku 2030.
33. Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sędziszów na lata 2008-2032.
34. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sędziszów.
35. Uchwała Nr LII/440/2022 Rady Miejskiej Sędziszów z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sędziszów na lata 2023-2032.

36. <https://geoportal.orsip.pl/aplikacje-mapowe>.
37. Raport o stanie Gminy Sędziszów za 2021 rok.
38. Raport o stanie Gminy Sędziszów za 2022 rok.
39. Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Sędziszów.
40. Analiza roczna stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Sędziszów za 2021 rok.
41. Analiza roczna stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Sędziszów za 2022 rok.
42. MIDAS Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
<http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>.
43. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.XII.2022 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023 r.
44. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>
45. Raport o stanie lasów w Polsce 2021, Warszawa 2022 r.
46. geoserwis.gdos.gov.pl/mapy
47. GUS, Bank Danych Lokalnych.
48. <https://www.uke.gov.pl/>
49. Ocena obszarowa jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie Miasta i Gminy Sędziszów za 2022 rok.
50. Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego, Sędziszów, 2019 r.
51. Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, raport wojewódzki za rok 2019, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach, Departamentu Monitoringu Środowiska, Kielce, 2020 r.
52. Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach, Departamentu Monitoringu Środowiska, Kielce, 2023 r.
53. https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/table/800/30/0
54. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, Kielce, czerwiec 2020 r.
55. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2021 w województwie świętokrzyskim, Kielce, czerwiec 2022 r.
56. <http://www.gios.gov.pl/pl/powazne-awarie>.
57. Program Regionalny dla Świętokrzyskiego 2021-2027, Kielce, 2022 r.

Uzasadnienie

W celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy gminy, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.), sporządza gminny program ochrony środowiska. Wykonując ustawowy obowiązek opracowano Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r. definiuje cele i zadania na najbliższe lata, monitoring realizacji programu oraz nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie jego założeń. Działania w nim ujęte mają na celu osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju Gminy Sędziszów oraz poprawę jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w aspekcie ochrony środowiska, a także poprawę świadomości mieszkańców gminy w zakresie zachowań proekologicznych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Gminy Sędziszów i określającym wynikające z niej działania. Tak ujęty Program będzie wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawa tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłanka konstruowania budżetu gminy, płaszczyzna koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, podstawa do ubiegania się o fundusze celowe. Cele i działania proponowane w Programie posłużą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa Gminy Sędziszów, które służyć będą poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizacja celów wytyczonych w programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r. jest realizacja przez samorząd terytorialny polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 57 ust.1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.) Pani Marta Majka, działająca na podstawie upoważnienia Burmistrza Sędziszowa, wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach oraz do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.135.2023 z dnia 14 grudnia 2023 r. odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.47.2023.MK.2 (WOO-III.411.34.2023.MK) z dnia 31 stycznia 2024 r. uzgodnił natomiast brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i równocześnie uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej do projektu ww. programu.

W związku z powyższym Pani Marta Majka, działająca na podstawie upoważnienia Burmistrza Sędziszowa, wystąpiła do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach z wnioskiem o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Również Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.12.2024 z dnia 15 lutego 2024 r. uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko.

W związku z ww. opiniami do projektu dokumentu opracowano prognozę oddziaływania na środowisko.

W dniu 09 lutego 2024 r. Pani Marta Majka wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach o zaopiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.3.10.2024.MK.4 z dnia 15 lipca 2024 r. zaopiniował pozytywnie projekt ww. Programu.

Również Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach Opinią Sanitarną znak: NZ.9022.5.17.2024 z dnia 27 lutego 2024 r. zaopiniował bez zastrzeżeń przedmiotowy dokument.

Ponadto w dniu 05 lutego 2024 r. Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności.

godnie z wymaganiami określonymi w art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, projekt programu przekazano do zaopiniowania organowi wykonawczemu Powiatu Jędrzejewskiego. Uchwałą Nr 246/816/2024 z dnia 09 lutego 2024 r. Zarząd Powiatu Jędrzejewskiego zaopiniował pozytywnie projekt Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sędziszów na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 r.

Uchwalony w takim kształcie Program Ochrony Środowiska może być wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania środowiskiem oraz przesłanką do konstruowania budżetu gminy.